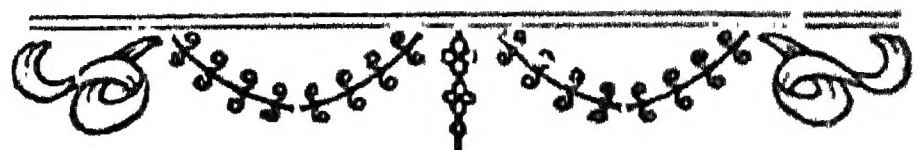


కాకినాడ నాట్యకళా విజ్ఞాన గ్రంథమండలి

ఎనిమిదవ కుసుమము.

యోగ సంకలనము.



(శ్రీ అరవింద ఘోషగారిచే రచింపఁబడిన యోగసంకలనమునకు
తెలుగుతర్జుమా.)

202వేల

వాల్యూము II. భాగము II.

జ్ఞానయోగము.

వ్యాసావళి, సంపూర్ణమహాభారతము, శ్రీకృష్ణావతారము, చనమండలి,
విహారలీల, మొదలగు పదినాటకములు వ్రాసిన
మధ్యశ్రీ చాల్తాబాదా గోపాలకృష్ణారావు B. A., గారిచే
నాంధ్రీకరింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియి.

మొదటికూర్పు 500 పుటలు.

కాకినాడ :

రంగు అండ్ కో., వారిచే ముద్రింపఁబడియె.

1934.

కాపీరైటు రిజిస్టర్డ్]

[వల 1-0-0.

నాట్యకళా విజ్ఞాన గ్రంథమండలి.



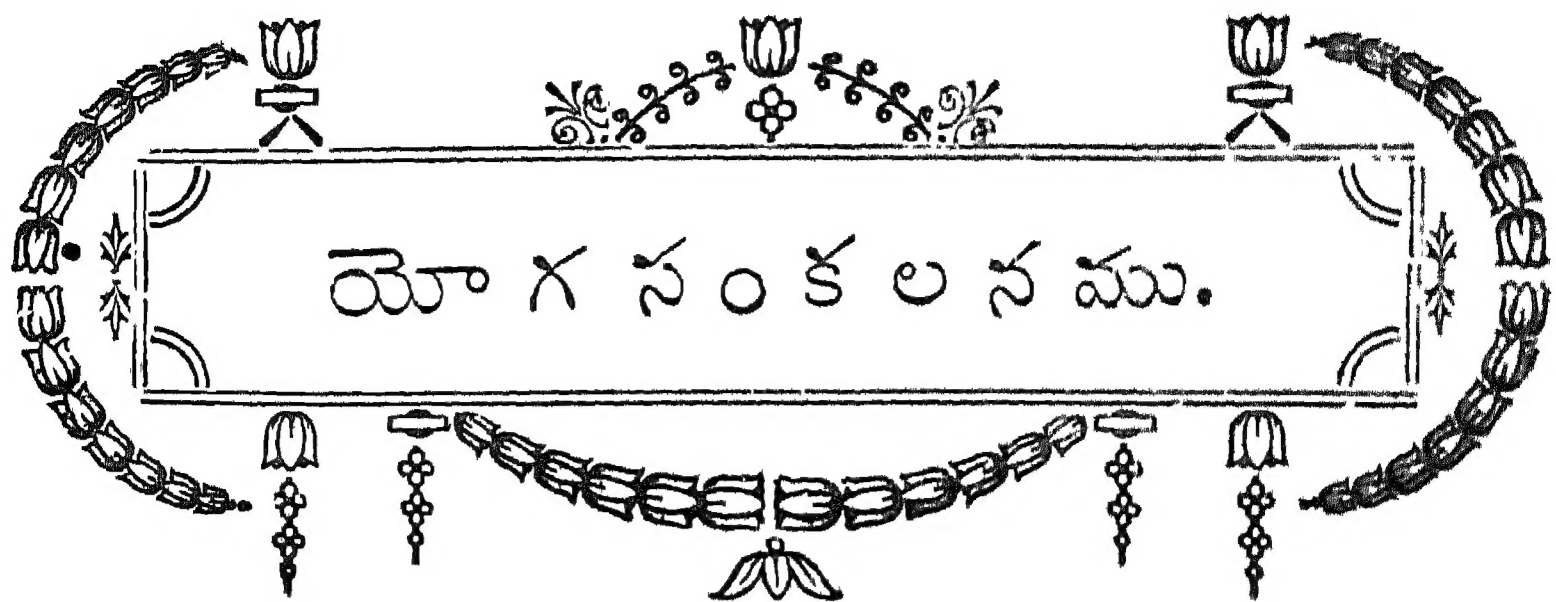
రాజప్రోషకులు.

- 1 మ॥రా॥రా॥ యన్. బలరామమూర్తినాయుడుగారు,
బి.ఏ., బి.ఎల్., చెన్నపట్టణము.
- 2 ,, వారణాసి సీతారామయ్యగారు, బి.ఏ.,
సబ్ మేజిస్ట్రేటు, గన్ననరం.
- 3 ,, శీలంశెట్టి వెంకటరత్నంనాయుడుగారు, డి. పి. డబ్ల్యు.
యూ అసిస్టాంట్ ఇంజనీరు, పెన్షనరీ లింగారెడ్డిపాలెం.
- 4 ,, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు,
చెన్నపట్నం.

ప్రోషకులు

- 5 ,, పైండా శ్రీరామకృష్ణయ్య బ్రదర్సు,
జమీందార్లు, కాకినాడ.
- 6 ,, వారణాసి బాపయ్యగారు, బి. ఏ., క్యాషియరు,
డి. కో. బ్యాంకి, చెన్నపట్నం.
- 7 ,, అంగర వెంకటసుబ్బారావుఫంతులుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 8 ,, మాజేటి మునెయ్యగారు, బి.ఏ., బి.యల్.,
రాజమండ్రి.
- 9 ,, ముత్తా సత్యప్రసన్నం బ్రదర్సు, బ్యాంకర్లు.
కాకినాడ.
- 10 ,, దేవులపల్లి విశ్వనాథంగారు, ఆకిరిపల్లి.
- 11 ,, ధూళిపాళ్ల వెంకటరత్నంగారు, గ్రామమునసబు,
పురుషోత్తమపట్నం.

- 12 ,, దర్బా వెంకటశివరామరాస్, బి.ఎ., బి.యల్.,
కాకినాడ.
- 13 ,, చలికాని రామస్వామిబాబుగారు,
అసిస్టెంటు యింజనీరు, సామర్ ఖోట.
- 14 ,, అంగర వెంకటకృష్ణారావుపంతులుగారు, ప్రిడరు,
కాకినాడ.
- 15 ,, కొత్త వెంకటరత్నంగారు, యానాం.
- 16 ,, దసిగె వెంకటేశ్వరావుగారు, గుడివాడ.
- 17 ,, కె. వి. రమణారావుగారు Representative Con-
fectionery Dept. Parry & Co., Ltd., Madras
- 18 ,, జమ్మి వెంకటసుబ్బారావుపంతులుగారు,
Tq Office, Cocanada.
- 19 ,, పైండా సూర్యనారాయణమూర్తిగారు,
జమీందారు, బ్యాంకర్సు, కాకినాడ.
- 20 ,, యం. వి. రాజరత్నంగారు, బి. ఏ., కాకినాడ.
- 21 ,, శ్రీ జ్ఞానైశ్వర తిరుమలవెంకటలక్ష్మీబాయమ్మగారు,
Guardian, Minor, Zamindar of Vilasa,
Jalamudi etc., Perur.
- 22 ,, ధరణిప్రగడ బాపిరాజుగారు, కాకినాడ.
- 23 ,, Nandagiri V. Ramadas Pantulu garu.
- 24 ,, దామోజిపురపు నరసింహారావుపంతులుగారు,
తాడేపల్లి గూడెం.
- 25 ,, పోలూరి వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు, తాణేదూరు,
రేపూడి యెస్టేటు.
- 26 ,, పులుపుల సత్యనారాయణగారు, నర్సారావుపేట.
- 27 ,, శ్రీరాజా సురభి మురళీకృష్ణారావు బహద్దర్,
జమీందారుగారు, మెడోసు.
- 28 ,, శ్రీవైశ్యబాలమిత్ర గ్రంథాలయం, నర్సారావు
- 29 ,, వెలమూరి కుటుంబరావుగారు, అవనిగడ్డ. [పేట.



27 అధ్యాయము.

(బ్రహ్మాండజ్ఞానము. (పురుషుడు).)



క్రియాబ్రహ్మమును దెలుసుకొని వానితో నైక్యమొందుట
యనగాఁ పూర్తిగనో యసంపూర్తిగనో యైక్యానుసారము, వ్యష్టి
జ్ఞానమును బ్రహ్మాండజ్ఞానముగా మార్పుటే. సాధారణ మనుష్య
స్థితి వ్యష్టిజ్ఞానము మాత్రమేగాక నేనను నహంకారజ్ఞానమైయున్న
ది. జీవాత్మ (Individual soul) సర్వసాధారణకార్యవిధానమందైన
మనఃప్రాణస్థూలానుభవ బంధముతో నైక్యమొందుచున్నాడు.
మనోనిర్మిత యహంకారముతో నైక్యమగుచున్నాడు. అనుభవ
ములకు స్థానములైన మనఃప్రాణదేహములతో మనోనిర్మితమైన
నేనను నహంకారముతోకంటె నెక్కువగా నైక్యమొందుటలేదు.
కారణమేమనగా పీనినిగురించి నామనస్సు, నాప్రాణము, నాదేహము
నుచున్నాడు. కాని యవి తానుకానని, తనసంబంధమై తనచే
బొందఁబడి నుపయోగింపఁబడువానిగాఁ జెప్పుచున్నాడు. కాని
యహంకారము తానననే చెప్పుచున్నాడు. మనఃప్రాణదేహముల

తో నై క్యమునుండి వేరగుటవలన సహంకారమునువిడిచి మనఃప్రాణ దేహము లెవనికి నిజముగాఁ జెందియున్నవో యట్టిజీవాత్మయొక్క జ్ఞాన మొందుచున్నాఁడు. ఈజీవాత్మస్థానమునుండి, దేనికి జీవాత్మ ప్రతినిధియు, వ్యక్తిస్వరూపముగుచున్నదో దానివైపునకుఁ జూచుచు, నిత్యసత్యముయొక్క మూఁడుస్థితులైన శుద్ధాత్మ, పరిపూర్ణస్థితి, పరిపూర్ణస్థితిశూన్యముయొక్క యతీతజ్ఞానమును దిరిగి పొందుచున్నాఁడు. కాని బ్రహ్మాండస్వభావ వ్యవహారమునకు నీయతీతస్థితికిని మధ్య, బ్రహ్మాండస్వభావమెవనికి వశపర్తియై యున్నదో, యతీతస్థితికి నెవ్వఁడు బ్రహ్మాండాత్మయైయున్నాఁడో యట్టి బ్రహ్మాండజ్ఞానమనునది కలదు. దీనినే బ్రహ్మాండపురుషుఁడందురు. బ్రహ్మాండస్వభావ మతని ప్రకృతిలేక పనిచేయు జ్ఞానశక్తియందురు. అహంకారకుడ్యములఁ బగులఁగొట్టి యద్వితీయునందు సమస్త స్థితులతో నై క్యమొందుటచేనైనను, లేక శుద్ధాత్మ బహిర్గతమందెట్లు సర్వవ్యాపకవ్యక్తి సర్వస్పృష్టిశక్తి దనలోఁ గలిగియున్నదో పైనుండి తెలుసుకొనుటచేనైనను మన మీబ్రహ్మాండపురుషునిఁ బొందఁగలము.

సమస్తమందున్న తనిశబ్దాత్మయున్నదనెఁడు బునాదిపై నీ బ్రహ్మాండపురుషుఁడు మానసముచే నిర్మింపఁబడుచున్నాఁడు. ఆ యున్నత నిశబ్దాత్మ సర్వవ్యాపకుఁడు. శుద్ధసాక్షి. అతఁడు సమస్త ప్రపంచవ్యాపారమును బ్రహ్మాండముయొక్క జ్ఞానజీవునిగాఁ దలచుచున్నాఁడు. ఎవనియానందముకొఱకుఁ ప్రకృతి తనపనుల నిత్యమహోత్సవమును జరుపుచున్నదో యట్టి సచ్చిదానందముగాఁ దలచుచున్నాఁడు. అవిచ్ఛిన్నమగు నానందము, పరిపూర్ణ శుద్ధస్థితి, యనంతశక్తిలో సమస్తవస్తువులలో వస్తువిభాగములచే భాగింపఁబడక

బ్రహ్మాండవిర్భావమునకు సంబంధించిన పోరాటమునకంటక, సం
తరమున సమస్తమై యన్నిటికన్న నుత్తమమై యున్నదని యెరుంగు
దీను. దానివల్ల నీసమస్తమున్నది. ఈసమస్తమువల్ల నది యుండు
టలేదు. కాలస్థలమునకది యాధారమైయున్నది. వానిచే బంధింపఁ
బడదు. ఈపైనఁజెప్పఁబడిన పునాది దైవమున్నాఁడను నమ్మకము
పై మనలో బ్రహ్మాండమును వశముచేసుకొనుటకు శక్తి నిచ్చుచున్న
ది. మనము నివసించియున్నదానిచే నిక బంధింపఁబడము. ఈశ్వరుని
వలెనే మనము నివసించుటకంగీకరించిన నీసమస్తమును పృథ్వీరము
కొఱకు మనలోఁ గలిగియుండుము. మనము మనస్సు ప్రాణము
శరీరము కాము. సమస్తమును భరించి బోషించునట్టి సమస్తమును
వశము చేసుకొన్నట్టి, నిత్యజీవుఁడే మనము. ఈజీవుఁడు సమస్త ప్రా
ణ మాన దేహముల నిర్మించుచు భరించుచు, బోషించుచు నెచ్చ
టబట్టిన నచ్చట నున్నవాఁడని తెలుసుకొందుము. ప్రత్యేకించి
మనలో వేరుగా నున్నాఁడనుటంపు విడుతుము. వానియందు సమ
స్తము జరుగుచున్నది. పనిచేయుచున్నది. ఈసమస్తమందఁడను మా
ర్పులేక స్థిరముగా నున్నాఁడు. ఇట్టి జీవునిపొంది మన నిత్యస్వరూపు
స్థితిని వాని నిత్యజ్ఞానానందములయందు స్థిమితముతో నుంచుకొనఁ
గలము.

తరువాత నీనిశ్చింత బ్రహ్మాండస్వభావకార్యమునకుఁ బ్ర
భువని మనము తెమసుకొనవలెను. ఆస్వకీయాత్మస్థితే తన నిత్య
జ్ఞానముయొక్క సృష్టిశక్తియందు వెల్లడగుచున్నదని తెలుసుకొనవ
లెను. ఈసమస్తకార్య మతనిశక్తి జ్ఞానానందములే. అతని యనంతస్థితి
యందతని నిత్యవివేకచిత్తానుగుణ్యములైన బనులఁజేయుటకు బహిర్గ
తమగుచున్నవి. సమస్తమునకు సత్త్వాత్మయైన యీశ్వరుని ముఖము

మొదటఁ గిరియానిష్క్రియలకు, జ్ఞానాజ్ఞానములకు, సుఖదుఃఖములకు మంచిచెడులకు, పూర్ణాపూర్ణములకు, శక్తిరూపములకు, సమస్తస్వభావ బహిర్గతాంతఃప్రవేశములకు, మూలమని తెలుసుకొనుచున్నాము. తరువాత శక్తిజ్ఞానములందఁడే బహిర్గతమగుచున్నాడని గ్రహించుచున్నాము. కారణమేమనగా శక్తిజ్ఞానములు సహితమతఁడే. వానిపనులకు మూలమగుటేగాక, సమస్తస్థితులందొక్కఁడై యుండి, వానిపనులఁ జేయువాఁడును, సృజించువాఁడతఁడేనని తెలుసుకొనుచున్నాము. బ్రహ్మాండావిర్భావమందుండు బహుజీవు లీశ్వరుని ముఖములే. వివిధ చునఃప్రాణదేహములతని పై వేషములే. ప్రతి జీవుఁడు బహుముఖములతోఁ గనుపించుచున్న సర్వవ్యాపక నారాయణుఁడని చూచుచున్నాము. అట్టి నారాయణునియందు మన మైక్యమవుచున్నాము. అప్పుడు మన మానసప్రాణదేహము లాత్మయొక్క ప్రదర్శనమని భావించఁగలము. మనకంటె వేరనుకొన్న వారందఱు మనకిప్పుడు వివిధ చునఃప్రాణశరీరములందున్న మనయాత్మగా దోచఁబడును. ప్రపంచమందుండు సమస్త వస్తురూపవిషయభావశక్తులీ యాత్మావిర్భావమందు తరగతులే యవుచున్నవి. తన నిత్యస్వకీయ రూపధారణమందీశ్వరుని విలువలవుచున్నవి. వస్తువులయందు భూతములందిట్టి దృష్టికలుగుటచే విభాగమొందిన యతని భాగములేయని మొదట తెలుసుకొందుము. కాని యీగుణస్థల విభాగ భావమునువిడిచి పైకిపోవకున్న జ్ఞానానుభవములు పూర్తికానేరవు. సర్వమందసంతునిఁ జూడకున్న జ్ఞానము పూర్తికాదు. ఈబ్రహ్మాండము దీనియందు సమస్తవస్తువులతని సచ్చిదానందమందువలెనే యది నిర్మించురూపము మనకెంత యస్థిరపూర్ణావిర్భావమని తోచినను పరిపూర్ణాఖండేశ్వరుఁడని తెలుసుకొనక జ్ఞానము సంపూర్తికానేరదు. ఈశ్వరుని శబ్దాతీతద్రష్టగాను, క్రియాప్రభువుగాను, సర్వంభగుఁడు

గా నీమూఁడింటియందు దభేదభావముతో మనము పొందఁగలము. సర్వవ్యాపకాత్మ సత్యములయొక్క సమస్తము నాలింగనమునర్తుము. అప్పుడు మనకు బ్రహ్మాండజ్ఞానమనఁబడు బ్రహ్మాండపురుషుఁడు వ్యక్తమవును.

మనముపొందిన యీబ్రహ్మాండజ్ఞానమునకును మన వ్యష్టిస్థితికిని సంబంధమేమి? మనకింకను మనస్సు, శరీరము, మానుషజీవితము కలవు. మన ప్రత్యేక వ్యష్టిజ్ఞాన మతిక్రమింపఁబడినను మన వ్యష్టిస్థితి యింక నిలిచియున్నది. మనము బ్రహ్మాండజ్ఞానము కాకుండనే దానిని దెలుసుకొనవచ్చును. జీవాత్మతో దానినిజూడవచ్చును. దానితోఁ గలసిపోకుండనే యైక్యము కావచ్చును. అనగా జీవాత్మయొక్క ప్రత్యేకత్వమునిలిపి వాని సంబంధముల మన మనుభవించవచ్చును. మనము వ్యష్టిరూపముగానే నిలిచియుండి సర్వవ్యాపకాత్మయొక్క యనంతత్వానందములఁ బాలుగొనవచ్చును. లేక నారెంటిని ఘనాత్మ స్వల్పాత్మలని పొందవచ్చును. ఘనాత్మ దివ్యజ్ఞానశక్తులయొక్క విలాసమందు స్వల్పముగాఁ బ్రవహించును. గెండ్లవది మనఃప్రాణదేహరూపక వ్యష్టికార్యముకొఱకు జీవరూపమున జీవవ్యష్టిద్వారమున నాసర్వవ్యాపకుని కార్యమగుచున్నది. ఇప్పుడయోగమునకు శిఖరమేమనగా సర్వవ్యాపకునియందు వ్యష్టియూర్తిని కల్పివేయుటే బ్రహ్మాండజ్ఞానమందు వ్యష్టియూర్తిని ముంచివేయుటే. ఆత్మయొక్క సర్వవ్యాపకత్వాద్వితీయత్వమందు జీవాకారమునుసహితము భంగముచేయుటే. జ్ఞానయోగము కాంక్షించునది లయమే. ఈమోక్షమే. దీనిని శిష్టాచారమందున్న యోగమందువలెనే (Traditional Yoga) మనఃప్రాణదేహము నిశ్చలబ్రహ్మమందు లయముచేయుట యనవచ్చును. కానిముక్తికి ముఖ్యము

వ్యష్టిజీవుఁ డనంతమందు లీనగుమఱు. మనసుచే బంధింపఁబడి దేహమందుండెడు జ్ఞానమే తానను భానము యోగికిలేనప్పుడు భిన్నత్వముయొక్క వ్యక్తి యనంతజ్ఞానమందు నశించగా యోగి ప్రారంభించినపని పూర్తియైనది. తరువాత మానుషజీవిత ముంచుకొనుట యుంచుకొనకుండుట యంత ముఖ్యమైన విషయము కాదు. ఏలననగా మనఃప్రాణస్థూలముల బహురూపములలోఁ బనిచేయువాఁడు సదా రూపములేని యద్వితీయుఁడై యున్నాఁడు. ప్రతిజీవుఁడాయద్వితీయుఁడు తన నాటకమాడుటకుఁ గనిపెట్టుటకు నెన్నుకోబడిన స్థానమకాచున్నాఁడు.

బ్రహ్మాండజ్ఞానమంగు మనము దేనితో లీనమకాచున్నామో యది సచ్చిదానందము. మనమప్పుడు నిత్యమగు నద్వితీయస్థితియై యుందుము. ఇతరులలో మనలో తన కార్యములఁ జూడఁగలిగిన నద్వితీయ నిత్యజ్ఞానమై యుందుము. తనయొక్క తన కార్యములయొక్క సంతసముగల యద్వితీయ నిత్యానందమై యుందుము. స్వతసిద్ధముగా స్థిరమై, మార్పులేనిదై, కాలస్థలశూన్యమై, యుత్తమమై, తన యనంతకార్యములందు స్థిమితముకలదై, వాని మార్పులచే మార్పుజెందనిదై వానిబహుళత్వముచే విభాగింపఁబడనిదై, కాలస్థల మహాసముద్రమందు పోటుపాటులకు వృద్ధి నశింపులు లేనిదై, పైకి కనుపించువాని విరోధములకు దైవేచ్ఛకుసంబంధించి, బంధములకుఁ జిక్కనిదై యుందుము. సచ్చిదానందమనగా నావిర్భవించిన వత్తబహుముఖత్వముల యేకత్వము. ఆవస్తుభేదవిరోధములయొక్క యనంత సమరసత్వము. వానిహద్దుల నంగీకరింపఁజేయు ననంత పరిపూర్ణత్వము. వాని యసంపూర్ణులకు గమ్యస్థానము.

ఇట్టి బ్రహ్మాండజ్ఞానమందు నివసించుటచేత మన సమస్తానుభవము, ప్రపంచమందున్న ప్రతివస్తువునకుఁగల విలువ, పూర్తిగా

మారిపోవుచున్నదనుట నిజము. సాధారణముగా వ్యష్టి యహంకారపురుషులమై యజ్ఞానమందు నివసించి స్వల్పభిన్నజ్ఞానముతో సర్వము విమర్శించుచున్నాము. హద్దుల మధ్యస్థమైన జ్ఞానశక్తిజనిత సామర్థ్యానుసారముగ ప్రతిదాని ననుభవించుచున్నాము. కాబట్టి బ్రహ్మాండానుభవభాగమున కెద్దానికెన నిజమైనవిలువ నివ్వజాలకున్నాము. హద్దు, బలహీనత, యసమర్థత, దుఃఖము, బాధ, పోరు, వీని విరుద్ధగుణముల నిత్యద్వైతభావమందు విరుద్ధగుణములుగానే యనుభవించుచున్నాము. మంచిచుఖముయొక్క నిత్యానంతత్వమందనుభవించుటలేదు. శకలానుభవములతో జీవించుచున్నాము. ప్రతివస్తువును మొత్తమును శకలములైనవిలువలిచ్చి విమర్శించుచున్నాము. సంపూర్ణవిలువలకై ప్రయత్నించినపుడు దివ్యకార్య సంఘాతముకొఱకుఁ బనిచేయుటకై కించిద్వస్తుభాగమునే ప్రచురముచేయుచున్నాము. మనభాగములు పరిపూర్ణములని నమ్మకము పుట్టెంతయు. స్వల్పమైన మనకింతజ్ఞత్వమే యీశ్వరదృష్టి బహుశ్చత్వమని వాదింతుము.

బహ్మండజ్ఞానమందుఁ బ్రవేశించుటచే మన మాసర్వదృష్టి యందుఁ బాలుగొందుము. సమస్తవస్తువుల ననంతాద్వితీయుని విలువలయందుఁ జూతుము. అజ్ఞానము, హద్దుసహితము వేరర్థములఁ బొందుచున్నవి. అజ్ఞానము దివ్యజ్ఞానముయొక్క ప్రత్యేకకార్యముగాఁ బరిణమించుచున్నది. బలము, బలహీనత, యసమర్థతలు దివ్యశక్తి సఁకోచవికాసములుగా మారుచున్నవి. సుఖదుఃఖములు దివ్యానందవశీకరణ వివశీకరణములుగా మారుచున్నవి. పోరాట దివ్యసమరస్వయమందు విలువల శక్తుల సరిచేయుటగా మారుచున్నది. మనము మనఃప్రాణదేహబంధములచే బాధింపఁబడము. కారణమేమ

నగా మనము వానియందు నివసించుటలేదు. ఆత్మయొక్క యనంత త్వమందే నివసించుచున్నాము. ఆవిర్భావమందు వానికి సరియైన విలువలు ప్రయోజనములు స్థానములిత్తుము. మునుకుతో బ్రహ్మాండమందావిర్భవించుచున్న సచ్చిదానందముయొక్క యుత్తమస్థితి జ్ఞానశక్తి యానందసౌపానములుగాఁ జూతుము. మనుష్యుల వస్తువుల వాని పై యాకారములఁబట్టి విమర్శించుట మానెదము. విరుద్ధభావముల హృదయరాగముల విడచెదము. కారణమేమనగా మనము చూచునది జీవాత్మ. ప్రతివస్తువునందు మనము వెతికికనిపెట్టుచున్నదేవుఁడు. తక్కినవి మనకంత ముఖ్యముకాదు. తమకుఁ బ్రత్యేకవిలువలులేని యీశ్వరావిర్భావములుగా సర్వమప్పుడు తోచెడు సంబంధములు. అదేవిధమున నేవిషయము మానలఁ గడలింపఁజాలను. నుఖదుఃఖములను, లాభనష్టములను భేదముపోయినది. సమస్తము దివ్యవిలువతో దివ్యప్రయోజనముతోఁ జూడఁబడుచున్నది. ఈవిధమున సంపూర్ణముక్తియు ననంతసమత్వమునొందుచున్నాము. ఈపరిపూర్ణత్వమునే యుపనిషత్తిట్లు చెప్పుచున్నది. “ఎవనియందువ్యష్టి బహుస్థితులవుచున్నదో వానికి భ్రమయొక్కడిది? ఎవఁడు పరిపూర్ణముగాఁ దెలుసుకొని సమస్తవస్తువులందేకత్వమును జూచుచున్నాడో వానికి దుఃఖ మెందుండివచ్చును?”

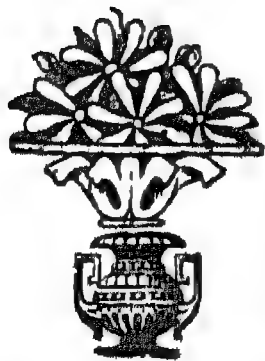
బ్రహ్మాండజ్ఞానమందుఁ బరిపూర్ణత్వమున్నప్పుడే యిది యుండును. మానసపురుషునకిది కష్టసాధ్యము. ఈశ్వరభావము వ్యక్తికలుగబోవుచున్నప్పుడు మానసికత్వ మూర్ధ్వాధోస్థితులనఁబడు రెండు భాగములుగా స్థితిని విభాగింప మొనరిడును. ఓకవైపున ననంతరూపరహితాద్వితీయ శుద్ధప్రశాంతానంద విపులత్వములుగాన్పించుచుండును. రెండవవైపున నంత్యము, రూపభేదములు, బహుళత్వము

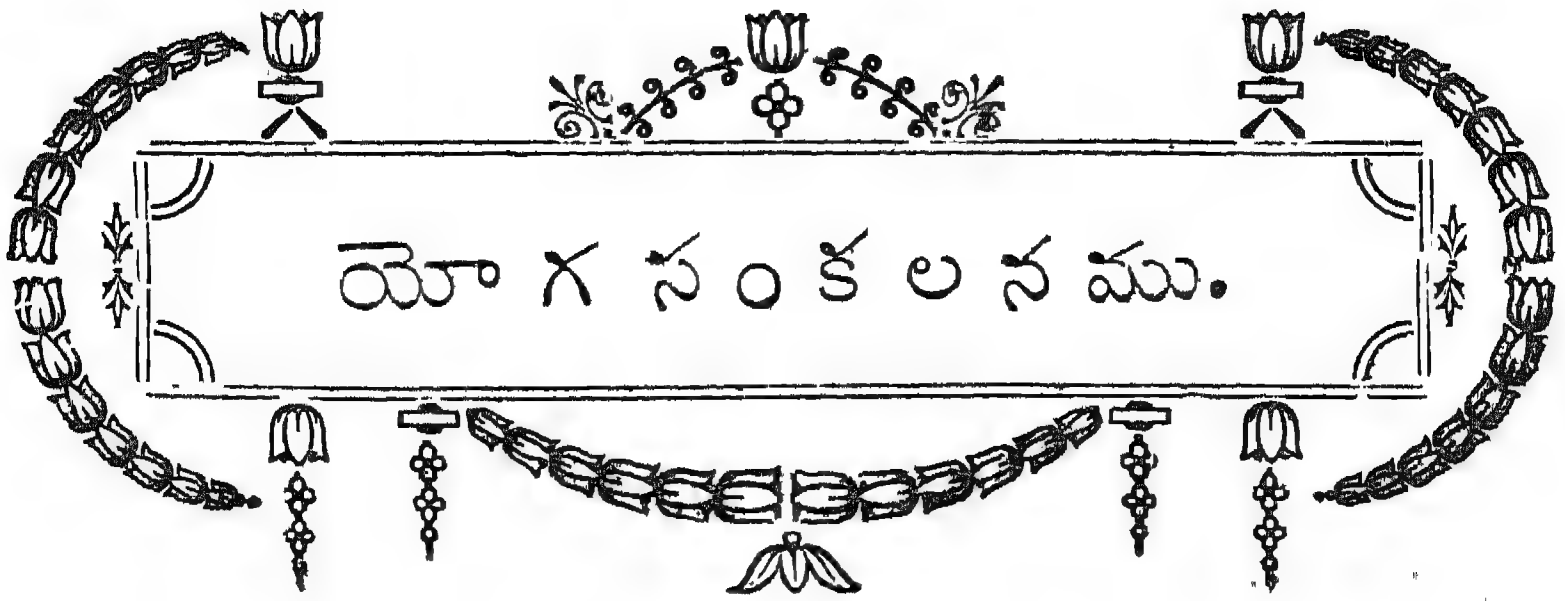
పోరాట, దుఃఖము, నిష్ప్రయోజనత్వము, ఫలశూన్యత్వము, హద్దులలోనున్న వ్యర్థత, నిజముకాని మంచి భాధింపఁబడు వ్యాపారముగాన్పించుచుండును. ఈవిభాగము చేయువారికిఁ బరిపూర్ణముక్తియద్వితీయుని ప్రశాంతత్వమందుగాని సంభవింపదు. వికారశూన్యమైన యనంతుని యందుగాని లభింపదు. అతీతుని యనుభవమే వారికి సత్యమైన స్థితి. విమోచనమొందుటకు సమస్తవిలువల నశింపుచేయవలెను. సర్వబంధముల నతిక్రమించుటేగాక నాశనము చేయవలెను. దివ్యప్రశాంతమువల్లఁ గలిగిన స్వేచ్ఛ వారొందుచున్నారు. కాని వారికి దివ్యకార్యమువలనఁ గలిగెడి స్వాతంత్ర్యములేదు. అతీతునియందుగల శాంతిని వారనుభవింపఁగలరు. కాని యతీతుని బ్రహ్మాండాన ద మొందఁజాలరు. బ్రహ్మాండవ్యాపారమునుండి వేరవుటపై వారి స్వాతంత్ర్యము నిలిచియున్నది. కాని బ్రహ్మాండస్థితిని వశపరచుకొని దానిని నడుపఁజాలదు. కాని వారికి సంతర్కరీయై యతీతమైన మిత మనుభవింప వీలుకలదు. ఇంకను భేదముఁ గలదు. వారొందు స్వతంత్రసుఖము సమస్తవస్తువులఁబొంది యన్నిటితో నానందించి, పతనభయముగాని, బంధమలిన భయముగాని లేక సర్వస్థితిసూపముల నొందునట్టి దివ్యజ్ఞానప్రభువుయొక్క స్వాతంత్ర్యము వారికిలేదు. ఆత్మయొక్క సర్వహక్కులనింకఁ బొంద లేదు. సమస్త స్థిత్యైకత్వమునుండి వేరుగానుండుట, బంధము, నిరాకరణమింకను కలదు. మనఃప్రాణ శరీరవ్యాపారములు విజ్ఞానలోకమునుండి ప్రశాంతస్థిమితములతోఁ జూడఁబడుచు నాప్రశాంతస్థిమితములతో నిండియుండును. కాని సర్వాధికారముగల యాత్మధర్మమునుబొంది దానికి వశులై యుండలేదు.

విజ్ఞానలోకములనఁబడు సచ్చిదానందములలోనిలిచి మానసపురుషుఁడధోస్థితులలోనికి నానందప్రకాశత్వములఁ బ్రసహింపఁ జేసి

నప్పుడిది కలుగుచున్నది. కాని యధోస్థితులయందు నివసించియుండి బంధముల భేదించి యూర్ధ్వస్థితియొక్క తేజోవిపులత్వముల నవతరింపఁజేయుటచే బ్రహ్మాండజ్ఞానము నొకవిధముగాఁ బొందుటకు సహితము వీలుకలదు. ఆత్మమట్టుకే యేకమై యుండలేదు. మనః ప్రాణదేహములు సహితము లేకములే. ఓక బ్రహ్మాండమానసము కలదు. ఒక బ్రహ్మాండప్రాణమే కలదు. ఒక బ్రహ్మాండదేహమే కలదు. సర్వభూతదయాళుత్వము, సర్వభూతప్రేమ, సర్వస్థితులయందున్న జీవుని తెలుసుకొనుటకై మనుజుఁడుచేయు సర్వప్రయత్నములు సహంకారకుండ్యముల సన్నగిలఁజేసి, పగులఁగొట్టి, పడఁగొట్టి బ్రహ్మాండయేకత్వమును సమీపించుటకుఁజేయు ప్రయత్నములై యున్నవి. మనోహృదయముల మూలకమున నాత్మస్పర్శము నొందఁగలిగినయడల, నీమానుషాధోస్థితిలోఁ దీవ్రమైన యీశ్వరప్రవాహమును స్వీకరించఁగలిగినయడల, ప్రేమచే, నానందముచే, సర్వభూతములతో మానసము నైక్యమొందించుటచే మనస్వభావమును దివ్యస్వభావముయొక్క ప్రతిబింబముగా మార్చఁగలిగినయడల మనమాగోడలఁ బగులగొట్టఁగలము. మనదేహములుసహితము ప్రత్యేకవిషయములుకావు. కావున మన స్థూలజ్ఞానముసహితము బ్రహ్మాండముయొక్కయు నితరస్థూలములయొక్కయు జ్ఞానముతో నేకత్వమొందుటకు సామర్థ్యముకలది. సమస్తదేహములతో తనదేహమేకత్వమొందినట్లు యోగి తెలుసుకొన నమర్థుడై యున్నాఁడు. వాని యనురాగముల నెరిగియుండుటేగాక వానియందుఁ బాలుగొన నేర్చియున్నాఁడు. సమస్తజడముయొక్క యేకత్వము సదా యనుభవించుచున్నాఁడు. తన స్థూలస్థితి యాజడముయొక్క విధానమందొక విధానమని తెలుసుకొనుచున్నాఁడు. అంతేగాక సనంతమైన ప్రాణసముద్రము తనయొక్క నిజప్రాణస్థితియని సదా తలచుట

కతలికి వీలుకలదు. తనప్రాణ మాయనంతకల్లోలములో నొక తరం గమని తెలుసుకొనటకు వీలుకలదు. ఇంతకంటె సులభముగా మా నసహృదయమందున్న స్థితులతో నైక్యమొందుట కెక్కువ వీలు కలదు. వానికోరికలు పోరాటములు, సుఖదుఃఖములు, భావములు, ప్రేరేపణలు తనవని లేక యున్నతాత్మయందుఁ గలుగుచున్న మనోహృదయవ్యాపారములని తెలుసుకొనుటకంత వీలుకలదు. ఇది సహితము బ్రహ్మాండజ్ఞానమునొందుటే.





28 అధ్యాయము.

ప క త్వ ము.



మనఃప్రాణదేహాభిమానముల విడిచినప్పుడు తన నిజతత్వమును గనిపెట్టినవాడగుచున్నాడు. శుద్ధనిశబ్దబ్రహ్మముతోఁ తన నిజతత్వముయొక్క యేకత్వము మార్పలేని యక్షరబ్రహ్మమందుఁ గనిపెట్టుచున్నాడు. దానివలనఁ దన వ్యక్త్యత్వమునుపిడిచి నిర్గుణమందుఁ బ్రవేశించుచున్నాడు. అప్పుడు జ్ఞానమార్గముయొక్క మొదటివిధానము పూరియైనది. సిష్టాచారమందున్న జ్ఞానయోగమునకిదే ముఖ్యముగాఁ గావలసినది. లయమగుటకు, విశ్లేషితినుండి తప్పించుకొనుటకు, విశ్లేషమునకు వెలిగానున్న యవిచ్ఛన్న పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మమునందు ముక్తిగాంచుటకు ముఖ్యమిదియే. ఈయంత్యముక్తికి ప్రయత్నించువానికి మార్గమందుఁ గొన్ని యితరయనుభవములు గలుగుచున్నవి. సమస్తజంతువులందావిర్భవించుచున్న బుగుమని, బ్రహ్మాండమునకుఁ బ్రభువునఁ దేలునుకొనవచ్చును. కాని యివియన్నియు నతని బ్రయాణములలోని వివిధతరగతులు. సోపా

నము. అవిచ్ఛన్నగమ్యస్థానమును సమీపించినకొలది జీవుఁడొందు
వికాసములే. నానినన్నిటిని గడచిపోవుటే యతని ముఖ్యోద్దేశము.
కొని నిశబ్దస్థిమిత స్వాతంత్ర్యములఁ బొందినప్పుడు బ్రహ్మాండజ్ఞాన
మువలన నిష్క్రియాబ్రహ్మమునే గాక క్రియాబ్రహ్మమును సహి
తము పొందెదము. ప్రమాదములేకనే దానియందు దివ్యస్వాతంత్ర్య
ముతోను శాంతితోను నివసించుము. నివసించుటేగాక నందు విశ్రా
మించుము. అప్పుడుజ్ఞానమార్గమయొక్క రెండవవిధానము పూర్తి
కాఁబడినది. దానివలన ముక్తుఁడైనజీవున కాత్మజ్ఞాన పరిపూర్ణత్వ
ము ప్రాప్తించును.

ఆవిధముగా జీవుఁడావిర్భవించిన సకలలోకస్థితులలో నచ్చి
దానందైక్యమును బొందుచున్నాఁడు. ఇది పరిపూర్ణజ్ఞానమునకు ల
క్షణము. అది సచ్చినానందునియందు సర్వమును నైక్యమొందించు
చున్నది. కారణమేమనగాఁ బురుషుఁడు తనలోఁ దానొక్కఁడగుటే
గాక సర్వమందుసహిత మొక్కఁడే. ఏకత్వమందెట్లొక్కఁడై యుం
డెనో వివిధాకారములందట్లే యొక్కఁడై బహుళత్వమందొక్కఁడై
సమస్తస్థితులరీతుల నొక్కఁడై యున్నాఁడు. ఆచారమందున్న జ్ఞాన
ము సిద్ధాంతమున కీతత్వము నొప్పుకొన్నను, సమస్తమందీయేకత్వ
ము లేననియు నన్నిటియందు సమానముగా గ్రహింపఁబడదనియు
వితర్కించుచున్నది. ఆవిర్భావశూన్యమైన పరిపూర్ణమందు దానిని
గనిపెట్టుచున్నది. ఆవిర్భావమందంతగా దానిని యది కనిపెట్టుటలేదు.
సగుణమందుకంటె నిర్గుణమందూ మిక్కిలి స్వచ్ఛమైనదానిగాఁ గని
పెట్టుచున్నది. నిశబ్ద నిష్క్రియాబ్రహ్మమందూఁ దోచినంత తృప్తిక
రముగా క్రియాబ్రహ్మమందూఁ దోచుటలేదని వితర్కించి, పరిపూర్ణ
మయొక్క హాసంతరములైన సగుణబ్రహ్మము నిష్క్రియాబ్రహ్మము

హృములనుపదములు ముఖ్యములనిభావించి తద్విరుద్ధముల జ్ఞానము న కనవసరమని నిరాకరించుచున్నది. కాని పరిపూర్ణజ్ఞాన మట్టిభేదమును కల్పించుటలేదు. దాని యేకత్వదృష్టియందు మరియొకవిధమైన పరిపూర్ణత్వము దోచుచున్నది. ఆవిర్భవించినదానియందు నావిర్భవించనిదానియందు సగుణమందు నిర్గుణమందు మూర్తియందు మూర్తిరాహిత్యమందు సర్వవ్యాపక నిశబ్దానంతాగాధమందు సర్వవ్యాపక క్రియావిఫలశ్యమందు నాయేకత్వమునే కనిపెట్టుచున్నది. పురుషప్రకృతులయందా పరిపూర్ణయేకత్వమునే కనుగొనుచున్నది. దివ్యస్థితియందును, దివ్యశక్తిజ్ఞానసంబంధములైన కర్మలందును, యద్వితీయపురుషుని నిత్యావిర్భావగుణమందును, యనంతపురుషుల యెడతెగని యావిర్భావమందును, బహువిధమైన తన యేకత్వమును సత్వముగా, తనయెదుటసత్వముగా, నిలుపుకోగల యపచ్ఛన్నసచ్చిదానందైక్యమందు నాయేకత్వమునే గాంచుచున్నది. మనఃప్రాణదేహ బహిరంగవిభాగములందునహితము తన బహుముఖమైన యేకత్వమును నిలుపుకోగల యాయేకత్వమునే గాంచుచున్నది. సమస్తైక్యము దానికి దివ్యపురుషుని తీవ్రశుద్ధానంతానుభవమే. సమస్తభేదమా నిత్యపురుషుని హద్దులేని విశేషానుభవమే.

పూర్తిగా నేకత్వమును దెలుసుకొనుటే పరిపూర్ణజ్ఞానమునకు యోగమునకు సారము. సచ్చిదానందము తనలోఁ దానొక్కటే యనియుఁ దనయావిర్భావములందొక్కటే యనియుఁ దెలుసుకొనుటే జ్ఞానమునకుమూలము. స్థితియందునుగ్రియయందును వ్యక్తికియో యేకత్వమును బ్రత్యక్షమొనర్చుట, పురుషునితో సమస్తభూతములతో నైక్యభావమంగుఁ బ్రత్యేకవ్యప్తి వ్యక్తినిలీనముచేయుటచే నాయేకత్వమేయగుట జ్ఞానయోగమందు దాని సంసిద్ధియైయున్నది.

- ఈయైక్యభావముతో జీవించుట, యోచించుట, యనుభవించుట, పనిచేయుట, యుచ్చగించుట వ్యష్టిపురుషునందు వ్యష్టిజీవితముందు దాని ఫలితార్థము. ఈయోగత్వానుభవమే భిన్నమందీయోగత్వాభ్యాసమే యాసమాస్తయోగము.

ఏసిత్తియం దేలోకస్థితియందు సచ్చిదానందాదుతనలోతానొక్కడే. కాబట్టి జ్ఞానశక్తిస్థితి సంస్థిద్ధికొఱకుఁగాని, జ్ఞానచిత్తానందసంస్థిద్ధికొఱకుఁగాని మూలమాసచ్చిదానందమునే యేర్పరచవలెను. అతీతమైన పరిపూర్ణజ్ఞానమందును, యావిర్భవించిన పరిపూర్ణమందు మనము నివసించవలసియున్నది. నిర్గుణుడై యావిర్భావమొందిన సగుణశ్వమందును, గుణశూన్యుడై సమ స్తగుణభరితుడైన వానియందును, నిశబ్దమై యవనియందు నిశ్యేశబ్దము పూట్టించునో వానియందును, దివ్యశాంతస్థిరుతము లెనని యనంతానందక్రియలందు గలిగియున్నవో వాని మందు నివసించవలెను. పురుషుడై యాతఁడు సమస్తము తెలుసుకొని, యొప్పుకొని యనుజ్ఞయిచ్చి, పరిపాలించుచు సమస్తమును తనలోకలిగి, భరించి, వెల్లడిచేయుచున్నాడనియు తత్కాలమందే ప్రకృతియై జ్ఞానచిత్తనిర్మాణములఁ గలిగించుచున్నాడనియు మనము తెలుసుకొనవలసియున్నది. అద్వితీయుడై తనలో నిమిదియుండి సమస్తస్థితులయందూ బ్రదర్శింపఁబడు వాడనియు, నద్వితీయజ్ఞానమై తనస్థితియొక్క యైక్యమందేకాగ్రహణాది సర్వవ్యాపకస్వభావముగాఁ బరిణమించి బహుభూతములందేకాగ్రహణమందువాడనియు, నద్వితీయశక్తియై, స్థితియందు గనీగవిందిన స్వకీయవ్యక్తిస్థిమితములఁ గలిగి, బహిర్గతవ్యక్తిక్రియలందూఁ బ్రబలశక్తి కలవాడనియు, నద్వితీయానందమై, తన నిరాకారయనంతముయొక్క యానందవ్యక్తి కలిగి, సమస్తయాకారరూపశక్తులు తనవేనను

యానందస్వక్తితో నున్నవాడనియు, నద్వితీయస్పష్టిజ్ఞానము పరిపాలించు చిత్తము, యూర్ధ్వమానసము, మనోదేహప్రాణములకు నియామకుఁడు, ఘట్టించువాడనియు, సమస్తమనోభూతములు తనలోనుండి నద్వితీయమానసమై, వాని మనోవ్యాపారములనన్నిటిని కలిగించువాడనియు, సమస్తభూతములందుఁ బనిచేయుచున్న యద్వితీయప్రాణమై, వారి ప్రాణవ్యాపారములఁ బుట్టించువాడనియుఁ బ్రత్యక్షమున కాకారమొంది మనఃప్రాణవ్యాపారమునకు స్థానమై, సకలవస్తురూపములనిర్మించు నద్వితీయ పదార్థమైనవాడనియు మనము చూడవలసియున్నది. ఈయేమిట సచ్చిదానందుని యూనిర్భావ విశేషములు.

పరిపూర్ణజ్ఞానయోగభావ మీయావిర్భావముయొక్క స్వందస్వభావమును తెలుసుకొనవలసియున్నది. సచ్చిదానందున కుత్తమస్వభావము కలదు. దానియందతఁడు తెలియఁబడుచున్నాఁడు. ఆసచ్చిదానందున కే మానసప్రాణదేహసంబంధమైన హీనస్వభావముకూడ కలదు. దానియందతఁడు మరుగుపడుచున్నాఁడు. ఈరెంటిని సమన్వయముచేసి యేకత్వానుభవప్రకాశము కలిగియుండవలెను. వానిని వేరువేరుగా నుంచరాదు. అంతరమున దివ్యజీవితము బహిష్కృతమున మన భౌతికజీవితమందు మానసికస్థూలజీవితమని జీవితము రెండు విధములనుండరాదు. ఉత్తమస్వభావముయొక్క శక్తి ప్రకాశానందములతో నీహీనజీవితమును బునర్నిర్మాణ మొనరించవలెను. జడము నింద్రియజ్ఞానముచే నిర్మింపఁబడిన యాత్మయొక్కయచ్చుకట్టుగామనము తెలుసుకొనవలెను. భౌతికయుత్తమస్థితులందు సచ్చిదానందుని తేజోశక్తి యానందావిర్భావమున కేర్పడిన యుపాధియని తెలుసుకొనవలెను. ప్రాణమంత దివ్యశక్తి ప్రవహించుకాలువగా గ్రహించ

వలెను. ఇంద్రియనిర్మితమైనట్టియు మనోనిర్మితమైనట్టియు దూరమను భిన్నత్వము నభ్యంతరమును భేదించవలెను. అప్పుడాదివ్యశక్తిమీన సమస్త ప్రాణవ్యాపారముల వశముజేసుకొని, నియమించి, మార్చగలదు. అట్లు మార్పుజెందినప్రాణము మనోదేహముల కాధారమైన యిప్పటి కించిత్ప్రాణశక్తిగానుండక సచ్చిదానందుని సర్వానందదాయకజ్ఞానశక్తి రూపము వహించుచున్నది. తద్విధమున హృదయరాగమానసముల సహితము దివ్యప్రేమగా సర్వన్యాపకానందవిలాసముగా మార్చవలెను. తెలుసుకొన బ్రయత్నించుచున్న మన తెలివిని, చిత్తమును, దివ్యజ్ఞానచిత్తముయొక్క తేజముతో నింపి యామహోన్నతోత్తమ వ్యాపారరూపముగా మార్చవలెను.

సత్యమానసమును (Truth-mind) మేలుకొలుపనిదే యీ మార్పు పరిపూర్ణమొందజాలదు. మనోమయ పురుషునందుండు యూర్ధ్వమానసమే (Super-mind) యీసత్యమానస మనవచ్చును. మార్పుయొక్క ప్రకాశమును మానసముగా స్వీకరించుటకిది సామర్థ్యమిచ్చుచున్నది. ఈమధ్యవర్తియైనశక్తిపుట్టనియడల జడాత్మలకుగల భేదముచే నుత్తమాధమములు వేరువేరుగానే యుండును. ఆవేశమువల్లకలిగెడు నిద్రయందుత్తనుస్థితిలోనికి హీనస్థితి యెత్తబడినంబంధము కలిగియున్నను హీనస్థితి పూర్తిగామారదు. జడములందు జడరూపములందున్నయాత్మ, హృదయరాగములందున్న దివ్యానందము, సర్వప్రాణవ్యాపారముల కాధారమైన దివ్యశక్తి, హృదయ మానసమున కసంపూర్తిగా నింద్రియమానసమున కింద్రియవ్యక్తిగా మేధోమానసమునకు భావముగాఁ దోచవచ్చును. కాని యధోస్థితి తనకు నైజమైన హద్దులనింక కలిగియుండి పైప్రవాహమును తన కార్యుపారముగా భిన్నత్వ మొందించును. తన స్వభావాను

సారముగా మార్పు చెందించును. పై ప్రహేళాము మహోన్నత వి
పులత్య తీవ్రతలనొందినను బనిజరుగునప్పు డక్రమమునే పొందుచు
న్నది. ప్రశాంతస్థిమితమందు మాత్రము పూర్తిగా దెలియఁబడుచు
న్నది. పై ప్రహేళాము మనోనుండి తొలగినప్పుడు మనమవ్యక్త
ములోఁ బడిపోదుము. సాధారణమైన జీవితమునకు సంబంధించిన
యొత్తిడిచే మనమప్పుడు దానిని మరిచిపోదుము. బహిరంగవ్యాపా
రమందు ద్వందముల ముట్టడియందు మనకు మరుపురాఁగలదు. మన
ము దైవముతో నేకాంతమందున్నప్పుడే దానిని పూర్తిగాఁ బొం
దుదుము. మన మానసత్వము హద్దులలోఁ బనిచేయునదై శకలవస్తు
జ్ఞానముకలిగినదై, స్థిమితములేక బహుమార్పులఁ జెందునట్టిది. తన
వ్యాపారమును దగ్గించుకొన్నఁగాని నిలకడ పొందనేరదు. శాంతి
నొందినఁగాని నిశ్చలత్వ మొందనేరదు.

కాని యాయూర్ధ్వమానసమునుండి సత్యమైన భావములు స
రాసరి కలుగుచున్నవి. తెలుసుకొనుచిత్తమదే. పనిచేయు జ్ఞానము
దే. ఆయూర్ధ్వమానస మనంతమునుండి విశ్వక్రమమును సృజించు
చున్నది. దానిమెలుకవతో నెడతెగని స్వగర్వ ధారాపాతము కలు
గుచున్నదని వేదము చెప్పుచున్నది. తేజోశక్త్యానంద సముద్రము
నుండి సప్తనదులు పూర్తిగాఁ బ్రవహించునని వేదము చెప్పుచున్న
ది. అది సచ్చిదానందమును వెల్లడిచేయుచున్నది. మన మానసము
యొక్క భిన్న భావములకు వెనుకనున్న సత్యమును వెల్లడించుచున్న
ది. అంతర్వర్తియైన సత్యముతో నైక్యమందా ప్రతిభిన్నాభిప్రాయ
మునకు సరియైన స్థానము నిచ్చుచున్నది. ఆవిధమున మనమానసిక
యర్థప్రకాశత్వము నొకవిధమైన ప్రకాశరాశిగా మార్పఁగలదు.
మన మానసచిత్తముయొక్కయు, హృదయకాంక్షలయొక్కయు,
బ్రాణప్రాయత్నములయొక్కయు, నసంపూర్తిప్రయాసలకు వెనుక

నున్నచిత్తమును వెల్లడించుచున్నది. వెనుకనున్న చిత్తప్రకాశమం
దు ప్రతిదానిని దాని స్థానములోనుండునట్లు చేయుచున్నది. ఆవిధ
మున మన ప్రాణమానసముయొక్క యర్థవ్యక్తమైన జీవితమందలి
పోరాటము నొకవిధమైన క్రమమావహించిన శక్తిరాశిగా మారుచు
చున్నది. మన హృదయరాగములు దేనికొఱకుఁ బ్రయత్నించుచు
న్నవో, దేనిని యసంపూర్తిగా గ్రహించి తుష్టి యసంతుష్టి, సుఖ
దుఃఖము నొందుచున్నవో, యట్టి యానందమును వెల్లడించుచున్న
ది. వెనుకనున్న విశ్వానందేశత్వమందుఁ బ్రతిదానిని దానిస్థానము
నకుఁ జేర్చుచున్నది. ఆవిధమున మన ద్వందరాగభావ కల్లోలము
ను బలమైన ప్రమానందస్థిమితముయొక్క రాశిగా మారుచున్న
ది. విశ్వకార్యమును వెల్లడించుచు, దేనినుండి తన ప్రతివ్యాపారము
పుట్టుచున్ననో, దేనికై ప్రతిది వృద్ధిపొందుచున్నదో యట్టి సత్య
స్థితిని కనుపరుచుచున్నది. ప్రతిదానికినుండు సంసిద్ధియొక్క శక్తిని,
దేనికొఱకు దేనినుండి ప్రతివిషయముపుట్టుచున్నదో యాయానం
దమును వెల్లడిచేయుచున్నది. అది సచ్చిదానందుని స్థితి జ్ఞానశక్త్యా
నందములతో సమస్తమును గలుపుచున్నది. ఆవిధమున సమస్తభిన్న
విరుద్ధ వివిధస్థితుల సమన్వయమొనరించి వానియందనంతాద్వితీయు
నిఁ జూపుచున్నది. ఈ యూర్ధ్వమానసప్రకాశములోనికి లేవనెత్తఁ
బడి సుఖదుఃఖములద్వితీయ స్వకీయస్థిత్యానంత బలాబలములుగా
మారుచున్నవి. జయాపజయము లద్వితీయ స్వకీయనిర్వాహకశక్తి
చిత్తములుగా మారుచున్నవి. సత్యాసత్యములు జ్ఞానాజ్ఞానము లద్వి
తీయానంత స్వకీయవ్యక్తిప్రకాశతగా సర్వవ్యాపకజ్ఞానముగా మారు
చున్నవి. వృద్ధిక్షయములు బంధమోక్షము లద్వితీయస్వకీయ
వ్యక్తిగల జ్ఞానస్థితిగా మారుచున్నవి. మన సమస్తజీవితము ముఖ్య
స్థితి సచ్చిదానందుని స్వాధీనమగుచున్నది.

జ్ఞానకర్మ భక్తియోగములచేఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన యైక్యత నీపరిపూర్ణజ్ఞానమార్గమువలనఁ బొందఁగలము. సత్యమైన యాత్మస్థితి జ్ఞానముగొఱకు జ్ఞానయోగము ప్రయత్నించుచున్నది. రహస్యముగా సర్వకర్మలఁ బాలించు దివ్యజ్ఞానచిత్తవ్యక్తిగొఱకు గర్మయోగము ప్రయత్నించుచున్నది. ఇదే సత్, చిత్, ఆనందములు. సచ్చిదానందుని త్రివిధస్వభావములలో నేదో యొకదాని ననునరిచి యతనిబొందుట కీమార్గములు వేరువేరుగాఁ బ్రయత్నించుచున్నవి. జ్ఞానయోగముచేత మన నిత్యసత్యాఖండస్థితి నొందుచున్నాము. నేననునది ప్రపంచమునందసంపూర్తిగా దేనిని తెలుపుచున్నదో యాస్వయంభువే యానిత్యసత్యస్థితి. సోహమను గొప్ప యనుభవమందా భేదము విడుతుము. అప్పుడు సమస్తేతరభూతములతో నేకత్వము సహితము పొందుదుము.

అంతేగాక పరిపూర్ణజ్ఞాన మాయనంతస్థితి బ్రహ్మాండముల సృజించి పరిపాలించునట్టియు, వాని వ్యాపారములందావిర్భవించినట్టియు జ్ఞానశక్తియేయను వ్యక్తినికూడ కలిగించుచున్నది. స్వాయంభువుని యతని సర్వవ్యాపక జ్ఞానచిత్తమందీశ్వరునిగాఁ బ్రభునిగా వెల్లడిచేయుచున్నది. మనచిత్తము నతనిచిత్తముతో నైక్యమొందించుటకు సామర్థ్యమిచ్చుచున్నది. సమస్తస్థితులయొక్క శక్తులయందతని చిత్తమును గ్రహింపఁజేయుచున్నది. ఈభిన్నశక్తుల సంసిద్ధి మన సర్వవ్యాపకసంసిద్ధిలో భాగమేనని తెలుపుచున్నది. ఈవిధమున భిన్నవిరుద్ధవిరోధముల యసత్యమును బారఁదరిమి వానిపై యాకారముమట్టుకు నిలుపుచున్నది. అట్టి జ్ఞానమువలన మన స్వభావమునుబట్టి పౌరుషేయమై మన నిజత్వమునుబట్టి యపౌరుషేయమైన దివ్యకర్మకు సాధ్యమున్నదని మనకుఁ దెలియుచున్నది. అట్లు

తేలియుటకుఁ గారణమేమనగా నాకర్మయహంకారమునకు వెలియై నదానిచుండి కలుగుచున్నది. దానిసమ్మతిపై జరుగుచున్నది. సమత్వముతో మనము కర్మలఁజేయుదుము. కర్మలచే కర్మఫలములచే బంధింపఁబడము. ఉత్తమోత్తమునితోఁగలిసి, సర్వవ్యాపకముతోఁగలిసి, కర్మలకు బాధ్యులముగాక, కర్మఫలములనొందక పనులఁజేయుదుము. కర్మమార్గసంసిద్ధియని మనమేది వెనుక కనిపెట్టితిమో యదియే జ్ఞానమార్గమువలన సిద్ధించుచున్నది.

పరిపూర్ణజ్ఞానము స్వాయంభువుని సమస్తానందముగా వెల్లడి చేయుచున్నది. అతఁడు సచ్చిదానందుడై బ్రహ్మాండము నావిర్భవింపఁజేసి, సకలభూతముల నావిర్భవింపఁజేసి వారి జ్ఞానప్రియత్నముల వృద్ధిపరత్వకర్మల నంగీకరించినవిధమున సర్వసంహిత మంగీకరించి, వారివై పునకొరగి, తనవై పునకు వారినిచేచుకొని సమస్తమును తన దివ్యసంతసములోనికి తీసుకొనుచున్నాఁడు. మన దివ్యాత్మగా నతని దెలుసుకొని వానితో నేకమగుచున్నాము. ఆత్మేషానందావేశమందుఁ బ్రియుఁడుఁ బ్రియురాలేకమైనట్లు వానితో నైక్యమొందెదము. సమస్తభూతములందు సహితమతని దెలుసుకొని ప్రియునిప్రఖ్యాతి, సౌందర్యసంతసముల సర్వమందుఁగాంచి మనజీవులను సర్వవ్యాపకానందరాగముగాను, సర్వవ్యాపక ప్రేమయొక్క సంతోషవిఫలత్వముగాను మార్చెదము. ఇదంతయు ముందు భక్తి మార్గశిఖరమని మనము కనిపెట్టుదుము. అదే జ్ఞానమార్గముచే సంభవించుచున్నది.

ఆవిధమునఁ బరిపూర్ణజ్ఞానముచేత నద్వితీయునందుసమస్తము నైక్యమొందించుచున్నాము. సర్వవ్యాపక జ్ఞానముయొక్క సమస్త రాగముల పుచ్చుకొని, మధురమైనవిగాని, కటువైనవిగాని, ప్రతి

శమైనవిగాని, తేజోవిహీనమైనవిగాని, శక్తియు క్తములుగాని, బలహీనములుగాని, వినపడునవిగాని, వినపడనివిగాని, యన్నిటిని స్వీకరించి సచ్చిదానందముయొక్క యఖండ సమరసమందు సమన్వయము చేయుదుము. జ్ఞానము శక్త్యానందములసహితము కలిగించుచున్నది. “ సమస్తమందేకత్వమును జూచువానికి దుఃఖమెక్కడిది? వాడేవిధమున మోసపోవును ? ”





29 అధ్యాయము.

దేవుడు - స్వభావము.



సర్వవ్యాపక యేకత్వములోనికి వివిధభాగములఁజేర్చి మొత్తముజేయగాఁ బరిపూర్ణజ్ఞానమిట్లుండును. కాని ప్రపంచము నీశ్వరుఁడెట్లు పొందియున్నాఁడో యట్లు మన నూతనదివ్యజ్ఞానమందుఁ బూర్తిగా పొందవలెనన్న మనము ప్రతివస్తువును దాని పరిపూర్ణత్వమందును, దానిని పూర్తిజేయు సమస్తముతో నైక్యమందును దెలుసుకొనవలసియున్నది. కారణమేమనగా దేవుఁడట్లుఁహించి తన స్వరూపమును ప్రపంచమందుఁ జూచినాఁడు. వస్తువులను భాగములుగా నసంపూర్ణములుగాఁజూచుట హీనమైన భిన్నజ్ఞానమే. పరిపూర్ణుఁడు సర్వమందున్నాఁడు. సమస్తమందుఁ గనిపెట్టి చూడఁబడవలసియున్నాఁడు. ప్రతి కించిద్వస్తువనంతమైయున్నది. కాబట్టి దానియనంతత్వమందు కించిదాకారమందు సహితము తెలుసుకొనఁబడి యనుభవింపఁబడవలసియున్నది. దానిని దెలుసుకొనుట మానసయూహభావముగాఁగాక, దివ్యదృష్టితో దివ్యవ్యక్తితో దివ్యవేశ

ముతో, మనకు వ్యక్తమగుచున్న వస్తువునందు దివ్యైక్యముతో నతీ
తమేగాక, నిచ్చటి సమస్తము సమస్తముయొక్క మొత్తమేగాక,
సమస్తము ప్రతివస్తువు నిజమునకు మనయాత్మేయని దేవుడేయని
పరిపూర్ణానంత సచ్చిదానందమేయని మనము గ్రహించుటయున్నది.
ప్రపంచమందు దేవుని పరిపూర్ణానందముయొక్క మనోహృద
య చిత్తసంపూర్ణ సంతృప్తియొక్క జ్ఞానముయొక్క పరిపూర్ణముక్తి
యొక్క రహస్యమిదే. ఈయత్తమానుభవముకొఱకే కళలు, కవన
ము, సమస్త పరోక్షాపరోక్షజ్ఞానప్రియత్నములు, వస్తువులఁబొంది
యనుభవించవలెనను సమస్తకోరికలు తెలిసియో తెలియకనో ప్ర
యత్నములు చేయుచున్నవి. వస్తుగుణరూపముల గ్రహించుటకవి
ప్రధమమునఁ బ్రయత్నములు చేయుచున్నవి. కాని గాఢమైన సం
తుష్టికలుగుటలేదు. వానిని సంపూర్ణముగా గ్రహించుటవల్ల నవి
దేని వెలియాకారములో యాయనంత సత్యవ్యక్తికలుగకున్న గాఢ
సంతృప్తి కలుగదు. మానసతర్కమునకు నిందిత్యదృష్టికిది భ్రమగాఁ
గవనధోరణిగాఁ దోచఁగలదు. కాని యది యిచ్చుదానివల్లనే కలు
గు సంపూర్ణ సంతోషవ్యక్తిప్రకాశములు దానిసత్యమును స్థాపించు
చున్నవి. మార్పును రానిచ్చినయడల పొందఁగోరుచున్న దివ్యవ్య
క్తికిరణము శ్రేష్ఠమైన దివ్యజ్ఞానకిరణము దానివల్లనే మనకు వచ్చు
చున్నది.

ఈశ్వరస్థితియొక్క ఫలమొన్నతవిషయములకిది వర్తించునని
మనము చూచియుంటిమి. విమర్శించుమానసము సర్వావిర్భావ
మునకు వెలినున్నదే పరిపూర్ణమని, నిరాకారమైనదే యనంతమని
కాలస్థలభేదచలనశూన్యమైన యాత్మ తన స్థిమితమందే పరిపూర్ణ
సత్యమౌచున్నదని చెప్పుచున్నది. మన ప్రయత్నమందీభావమే

ముఖ్యమని యవలంబించినయడల మనకువచ్చు ముఖ్యానుభవమిదే. తక్కినదంతయు ననత్యముగాఁ దోచును. లేక మనము విఫలభిప్రాయముతోఁ బ్రారంభించితినూ పూర్ణతరమైనసత్యము విఫలతరానుభవము రాఁగలదు. కాలస్థలశూన్యమైన స్థితి మే పరిపూర్ణానంతమని మనము తెలుసుకొనఁగలము. అదే యీశ్వరుని క్రియాగూఢమైన యానందమని జ్ఞానశక్తియని సహితము తెలియఁగలదు. తన సర్వానందస్థితియందు శక్తుల, గుణముల, స్వకీయనిర్మాణములఁ బ్రవహింపఁజేయుచున్న పూర్ణానంతమేయని తెలుసుకొనుచున్నాము. ఆపరిపూర్ణానంతమునే మన మేకకాలమున గాలశూన్య దిన్య ప్రశాంతముగాను కాలరూపానంత క్రియాసంతుష్టిగాను, బంధము లేక కల్లోలదుఃఖములఁ బడక, ననుభవితుఁడూ, గనుక యచలమందాత్మ గతమై లోనికీడ్వఁబడి దాగియున్నట్టియు, విశ్వమందు ఒహిర్గతమై యనంతగుణసామర్థ్యముల వెల్లడిచేయునట్టియు నీవ్యాపారముయొక్క (activity) సర్వవిషయానుభవమునే పొందెనము.

ఈవిషయములలో మిక్కిలి ముఖ్యమైనది కర్మయోగమందు వెనుకఁ జెప్పఁబడిన పురుషప్రకృతిభేదము. (అది యేకత్వమొందఁగలదు). జ్ఞానయోగమునకు సహితమిది మిక్కిలి ముఖ్యమైనది. హిందూవేదాంతశాస్త్రము లీవిభాగమును స్పష్టపరిచినవి. ఐక్యముతో నున్న యనుభవసిద్ధమైన భిన్నత్వమనఁబడు నిత్యసత్యమే దీనికి మూలము. అట్టిభిన్నత్వముపై విశ్వావిర్భావమేర్పడినది. విశ్వమునుగురించి మనకున్న యభిప్రాయానుసారముగా దీనికివిభాసము లివ్వఁబడినవి. వేదాంతు లాత్మ మాయయని చెప్పిరి. ఆత్మయనగా నిర్వికారమనిరి. మాయ యనగా విశ్వభ్రమను దనయందధ్యారోపము చేసుకొనఁజాలిన యాత్మయొక్క శక్తియనిరి. ఆత్మయనగా దేవుఁడనిరి.

మాయయనగా దేవుడు జీవరూపములలో వస్తురూపములలోఁ దనకుఁదాదేనిసలన నావిర్భవించుచున్నాఁడో యట్టి జ్ఞానశక్తి స్థితులస్వభావమునిరి. ఇతరు లీశ్వరుఁడుశక్తి యనుచున్నారు. ప్రభువు వానిశక్తియనుచున్నారు. పృథక్కారియైన సాంఖ్యసిద్ధాంతము వీనికి నిత్యద్వైతభావ మొప్పుకొనుచున్నది. సంయోగవియోగముల నంగీకరించుచున్నది. వానివలన ప్రకృతివ్యాపారము ప్రారంభమై, సడిచి, నిలిచిపోవుచున్నదని చెప్పుచున్నది. కారణమేమనగా పురుషుఁడు క్రియాశూన్యమైన జ్ఞానస్థితియనియు దనలోఁ దానొకటిగానుండు జీవపదార్థమనియు, సదా వికారశూన్యుఁడనియుఁ బెప్పిరి. ప్రకృతిస్వభావముయొక్క క్రియాశక్తియనియు దాని చలనమువలన విశ్వముల సృజించి సంరక్షించి తాఁబ్రళాంతమందణగునప్పుడు విశ్వవికారమును లయముచేయుచున్నదనియుఁ జెప్పుచున్నారు. ఇట్టి వేదాంతశాస్త్రములమాట యటుండనిచ్చి ప్రత్యక్షమున మనకు సమస్తజంతుజాలమందు ముఖ్యముగా మానవజాతియం దనుభవమునకు గోచరించుచున్న ద్వైతవిభాగమును కనిపెట్టుడు. స్వభావము, జీవుఁడను ద్వైతస్థితి కాన్పించుచున్నది.

ఈద్వైతభావము తనంతటఁ దావ్యక్తమగుచున్నది. ఎట్టివేదాంతముతోఁ బనిలేకనే యనుభవమందు మనకుఁ గనుపించునదిదే. కాని యిట్టిదని నిరూపించుటకుమాత్రము మనము శ్రమతీసుకొనుటలేదు. జీవుఁడు లేఁడనిచెప్పనట్టియు నిట్టిదని విశదముచేయలేని మొదడుయొక్కవికారమే జీవుఁడని చెప్పనట్టియు మనము న్యక్తిమానసమనుదానినే జీవుఁడనునట్టియు మిక్కిలి దృఢమైననాస్తికముసహిత (Materialism) మీ ద్వైతభావమును తొలగించఁజాలకున్నది. అది యెట్లువచ్చెనో వచ్చినది. అదియుండుటేగాక మనసమస్తస్థితిని

నిద్రాగణ చేయుచున్నది. ఇచ్చ తెలివిగల మనుష్యజాతికది బహుముఖ్యము. దాని ననుసరించే మన కష్టసుఖములుండును. మనజీవితసమస్య యీయొక్కప్రశ్ననే యనుసరించుచున్నది. పరస్పరవిరోధభావములుగల యీజీవస్వభావములగురించి మనమేమి చేయవలయు? జీవునియందధ్యాగోపమై యతని వశముజేసుకొని చూడించఁ బ్రయత్నించు నీవిశ్వక్రియారూపమైన నీస్వభావమునుగురించి యేమిచేయవలయు? ఎట్లో తనకు స్వాతంత్ర్యాధికారములు గలవనితలచి స్వభావము నెదిరించి దాని వశముచేసుకొని యనుభవించుటకుగాని తప్పించుకొనుటకుగాని ప్రయత్నించుచున్న జీవునిగురించి యేమి చేయవలయు? ” ఆప్రశ్నకుఁ బ్రత్యుత్తరమిచ్చుటకు జీవుఁడేమి చేయగలఁడో తెలుసుకొనవలెను. తన్నుగురించి యేమి చేసుకొనగలఁడో తెలుసుకొనవలెను. స్వభావవిశ్వములగురించి యేమి చేయగలఁడో తెలుసుకొనవలెను. సమాస్త వేదాంతములు, మతములు, శాస్త్రము లీప్రశ్నమునకుఁ దగు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకై సరియైనసామగ్రిని పోగుజేయు ప్రయత్నములే. మనజ్ఞానమునుబట్టి జీవితసమస్యను సాధ్యమైనంత తృప్తికరముగాఁ దీర్మానించుట కేర్పడినవే.

ఈపోరాటమునుండి దుఃఖభరితమైన మన హీనస్థితినుండి పూర్తిగా తప్పించుకొనుటకెప్పుడు వీలుకలుగుననగా, దేనిని మతము వేదాంతము వప్పుకొనుచున్నదో దేనిని యాధునికభావ మంగీకరించుచున్నదో యట్టిజీవునకు రెండుస్థితులు గలవనువిషయము తెలుసుకొన్నప్పుడే. దుఃఖభాజనమై యోబడిన హీనస్థితి, దుఃఖరహితమై ప్రభుత్వముగల యుత్తమయూర్ధ్వస్థితియనునవే జీవుఁడుగల రెండుస్థితులు. ఒకటి మనస్సునందుఁ జలనమొందునది. రెండవది యాత్మయందు స్థిమితముకలది. తప్పించుకొండమను యాశయేగాక

పూర్తియైన తృప్తికరమైన తీర్మానముసహిత మెప్పుడువచ్చుననగా కొన్నిమతములు వేదాంతము లంగీకరించునట్టియు, గొందఱు నిరాకరించునట్టియు జీవస్వభావైక్యమందుసహితము సాధారణ మానుషస్థితియు తమస్థితియను రెండుస్థితులుకలవని తెలుసుకొన్నప్పుడే. ఉత్తమస్థితి దివ్యమైనది. అట్టిస్థితియందు ద్వైతగుణములుహారి జీవుడు స్వభావమునుగెలిచి స్వతంత్రుడగుటగాక దేనికొకతఁ డిప్పుడు పోరాడుచున్నాఁడో యట్టి ప్రపంచస్వభావమునుబొందిన దేవునితో నైక్యమొందుచున్నాఁడు. మనముగ్రహించు తీర్మానము లీవిషయములగూర్చి మన యభిప్రాయానుసారముగా నుండును.

మానసమందుఁ జిక్కుకొని మానస హృదయ రాగ ప్రాణ స్థూల ప్రాప్తించిక ప్రేరేపణలకుఁ దత్ఫలములకు వశమై జీవుడు స్వభావమునకు దాసుఁడగుచున్నాఁడు. అతనిచిత్తము తెలివినహితము మానసస్వభావమునుబట్టి నిర్ణయింపఁబడుచున్నది. వ్యష్టిమానసము చుట్టుయావరణముచే జయింపఁబడుచున్నది. చుట్టుయావరణముయొక్క మానసస్వభావమునుబట్టి నిర్ణయింపఁబడుచున్నది. తన యనుభవమును గర్మలను నిర్ణయించుటకుఁ గ్రమముగా నడుపుట కతఁడుచేయు ప్రయత్నములు భ్రమతోగూడిన విషయములగుచున్నవి. తాను పనిచేయుచున్నాననుకొన్నప్పుడు సహితము నిజమునకుఁ బనిచేయునది స్వభావము. తన చిత్తభావనాపారముల నన్నిటిని నిర్ణయించునది స్వభావము. తాను కలఁడని, తనలోఁ దానున్నాఁడని, తాను శరీరము ప్రాణముగాక బ్రహ్మాండానుభవమును నిర్ణయించకపోయినచు దానిని స్వీకరించి యంగీకరించు వేరువాఁడనియు జీవునికీజ్ఞానమే తేనియెడల స్వభావము నిజమని జీవుడు భ్రమయని చివరకుఁ జెప్పవలసివచ్చును. ఆధునికనాస్థిక మీపర్య

వసానమును నిద్ధారణజేయుచున్నది. శూన్యమనఁబడు బౌద్ధవాద
మీపర్యవసానమునకు చేరినది. సాంఖ్య లీచిక్కుకనిపెట్టి యిట్లు
తీర్మానించిరి. స్వభావముయొక్క నిర్ణయముల జీవుఁడు ప్రతిఫలిం
చుననియుఁ దానేదియు నిర్ణయించఁడనియు, బ్రభువుకాఁడనియుఁ
బ్రతిఫలించుటమానెనా నిత్యప్రశాంతములోనికి యచలత్వములో
నికి తిరిగిచేరుననియుఁ జెప్పుచున్నారు. ఈపర్యవసానమునే యిచ్చు
నట్టి మరికొన్నితీర్మానములు కలవు. కాని యాస్థికము స్వభావము
భ్రమయనియు, స్వభావజీవములురెండు సత్యములు కావనియు వాని
ద్వంద్వస్వభావములేనట్టి స్థితికలదనియు నిత్యత్వమందీరెండు నశించు
చున్నవనియు లేక వ్యాపారము పూర్తిగా తొలగుచున్నదనియు
చెప్పుచున్నది. వీనివలన మనుష్యునకుగల గొప్పయాశ, గాఢమైన
ప్రేరేపణధ్యాన తృప్తిపడకున్న నీతీర్మానములు కొంతవరకు సరి
యైనవే. ఏలననగా నవి తనకుదాప్రకాశించు పరిపూర్ణుఁడుకలఁడని
తెలుసుకొన్నవి. జీవునకుప్రత్యేకము పరిపూర్ణత్వమున్నదని తెలు
సుకొన్నవి. కాని యవి పరిపూర్ణుని యానందభరితానంతత్వముల
నిరాకరించుచున్నవి. ఈపరిపూర్ణానందము జీవుఁడు స్వభావమును
నశముచేసుకొన గాదివ్యస్థితియందు నిత్యాన్వేషికి కలుగుచున్నది.

ఆత్మలోనికి యెత్తఁబడిన జీవుఁడు స్వభావమునకుఁ లోఁబడఁ
డు. అప్పుడతఁడు మనోవ్యాపారమునకు పైగానుండును. బంధవిము
క్తుఁడై యొంటరిగా పైన నుదాసీనుఁడై కూర్చొనవచ్చును. లేక
భిన్నమగు తన యానందప్రశాంతత్వములం దాకర్షింపఁబడి లీనమై
తన విజ్ఞానానుభవమందుండిన నుండివచ్చును. స్వభావమును, విశ్వస్థితి
ని మనమప్పుడు పూర్తిగావిడిచి యంటకుందుమేకాని, దివ్యప్రభావ
వశీకరణముచే జయించిననారముకాము. దేవుఁడైనయాత్మ స్వభావ

మునకుఁ బై నుండుటేగాక విశ్వస్వభావములకుఁ బ్రభువుకూడ యె
యున్నది. తన దివ్యస్థిమితములోనికి యధిరోహించినజీవుఁడు దేవుని
యందైక్యమొంది యాప్రభుత్వముకలిగి యుండకదప్పదు. ప్రశం
త మొందించిగాని, స్థిమిత మొందించిగాని స్వభావమును జయించుటే
గాక దాని విలాసవ్యాపారముపై ప్రభుత్వముసహితము కలిగియుం
డవలెను. అధోస్థితియందిది సాధ్యముకాదు. కారణమేమనగా జీవుఁ
డచ్చట మనస్సుద్వారా పనిచేయుచున్నాఁడు. దివ్యజ్ఞాన దివ్యచిత్త
ములు విశ్వముందు దేనిద్వారా పనిచేయుచున్నవో యట్టి సర్వవ్యా
పకస్వభావమునకు లోబడినవిధేయతతోఁ దపించులొంగుబాటుతో
వ్యష్టిశకలరూపమున మానసము పనిచేయుచున్నది. కాని యాత్మ
తన స్వాధీనమందు జ్ఞానచిత్తముల కలిగియున్నది. వానికి మూలకా
రణమైయున్నది గాని వానికి లోబడియుండలేదు. కాబట్టి జీవుఁడు
తన దివ్యజ్ఞానస్థితినిొందినకొలది తన స్వభావవ్యాపారముపై యధికా
రము కలిగియుండును. అది స్వగాట్టగుచున్నది. తన స్వకీయప్రాణ
స్థితి సామ్రాజ్యమునుబాలించు స్వతంత్రప్రభువగుచున్నది. కాని
ప్రపంచముపై తన చుట్టుయావరణముపై యధికారవృద్ధినిసహిత
ము వహించుచున్నది. జీవుఁడు సర్వవ్యాపకమొంది యిట్టి యధికా
రియగుచున్నాఁడు. కారణమేమనగా విశ్వవ్యాపారమండతఁడు దివ్య
మైన సర్వవ్యాపకచిత్తమును వెల్లడించవలసియున్నది. అతఁడు
మొదట తన జానమును వృద్ధిజేసుకొని మనస్సునలె భిన్నమైన
మూర్తియొక్క స్థూల ప్రాణ రాగ బుద్ధేంద్రియ దృష్టితోఁగాక
తనలో విశ్వమును చూచుకొనవలెను. విశ్వసత్యముల, విశ్వశక్తుల, వి
శ్వవాసనల, విశ్వప్రయోజముల తనవిగా భావించవలెను. తన భావ
ములకు, కోరికలకు, ప్రేరేపణలకు, బ్రయత్నములకు నుద్దేశ్య
ములకు బ్రయోజనముల కంటిపెట్టుకొని యుండరాదు. ఉన్నంత

వరకు వీనిని బ్రహ్మాండముతో సమరసమొందించవలెను. అంతట తన జ్ఞానచిత్తముల దివ్యజ్ఞానచిత్తములకు వశముచేయవలెను. ఆవిధమున లోబడి బైటబడవలెను. తన స్వకీయకాంతిని దివ్యకాంతియందు లయముచేయవలెను. స్వప్రేరేపణను దివ్యప్రేరేపణమందు లయముచేయవలెను. మొదట యనంతునితో నేకీభావమొంది దేవునితో సమరసమొంది, తరువాత యనంతునియందైక్యమొందుట, దేవుని లోనికిఁ దీసుకొనఁబడుట, జీవుని బలాధికారపరిపూర్ణత్వలక్షణమగుచున్నది. ఇదే యధ్యాత్మికజీవితమునకు నధ్యాత్మికస్థితికి ముఖ్యలక్షణమగుచున్నది.

భగవద్గీతలోఁ బురుషప్రకృతులకుఁ గనుపరచినభేదము జీవుఁడు తన పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకై చేయు ప్రయత్నమందు స్వభావమును గురించి తా నెట్లుండవలెనో యావివిధవిధానములఁ దెలుపుచున్నది. పురుషుఁడు, సాక్షి భర్త సమ్మతించువాఁడు జ్ఞానప్రభువు భోక్తయని గీతపలుకుచున్నది. ప్రకృతి, పనిచేయునది కార్యకరణసామర్థ్యముకలది పురుషుని చిత్తవృత్తిననుసరించి పనిచేయునది. జీవుఁడు తనకిష్టమైనయెడల కేవలసాక్షియై యుండవచ్చును. తాను వెలియై స్వభావకార్యమును జూచుచుండవచ్చును. తాఁగనిట్లును. కాని యాకార్యమందుఁ బాలుకొనఁడు. ఈప్రశాంతస్థితిముల యాధిక్యత మనము చూచియున్నాము. దేహము ప్రాణము మనో వ్యాపారము భావము యింద్రియవ్యాపారము రాగము షక్రకృతి చేయుపనులుకాని తాఁజేయుపనులు కావనియుఁ దాఁగాదనియుఁ జెప్పుటకు దీనివలన వీలుకలుగుచున్నది. దీనివలన జీవుఁడు వెలియగుచున్నాఁడు. అవియన్నియుఁ బ్రశాంతినొందుట సంభవించుచున్నది. స్వభావకార్యమున్నంతవరకు నహించి, విడిచి, పాలుగొనకుండుట

యను తామసికసన్యాసమిది కావచ్చును. అసహ్యము విసుకు సతన మువలన జనించిన రాజసికవైరాగ్యము కావచ్చును. ప్రకాశమూన మై తెలివితో నేకాంతప్రశాంతస్థిమితానందములతో సాత్వికసన్యా సము కావచ్చును. కాని యేదియైనఁ దమాషాచూడవచ్చి తనకీష్ట మువచ్చినప్పుడు సంతోషముతో లేచిపోగల ప్రేక్షకుని యకారణా నందము కావచ్చును. సాక్షియను స్థిత్యైన్నిత్యము విశ్వవికారము తో నంటకుండు స్వతంత్రపరిపూర్ణత్వమైయున్నది.

కేవలద్రష్టయైనప్పుడు జీవుడు తాను స్వభావమునకు భర్త యనువిషయము నిరాకరించును. భర్త మరియొకఁడు. దేవుడో, శక్తి యో, మాయయో యగుచున్నది. జీవుడుకాదు. జీవుడు వ్యక్తి తోఁ గనిపెట్టుచుండగా స్వభావకార్యమతనియందుఁ బ్రతిఫలించు చున్నదేకాని యట్టికార్యమును బోషించుటకుగాని నిలుపుటకుగాని యతనికి బాధ్యతలేదు. “సమస్తము నాలోనున్నది. నాచే బోషిం పఁబడుచున్నది నాస్థితికిసంబంధించిన వ్యాపారమ” ని చెప్పఁడు. “ఇది నాపై వేయఁబడినది. నాకంటె వేరైనది” యనుచున్నాఁడు. సత్యమైన రెండుపదార్థములుండకున్న నిది సాధ్యముకాదు. జీవుడు భర్తసహితమై యున్నాడు. విశ్వమును వెలిబుచ్చి, దానిశక్తుల నడుపునట్టి బలమును తనలో బోషించుచున్నాఁడు. పురుషుడు (Purusha) తన భర్తృత్వ మంగీకరించునప్పుడు సహితము స్థిమితము తో నంటకయే పనిచేయవచ్చును. తాను శక్తిని యిచ్చువాడనిమా త్రము వ్యక్తికలిగి యుండవచ్చును. కాని తాను నిర్నయించి నడు వువాఁడుకాడని తలచవచ్చును. నడుపునది మరియొకరు. దేవుడో శక్తియో; మాయయో. జీవుడెంతకాలము తాభర్తగానుండవలెనో యంతమట్టు కట్టుడును. బహుశఃయూలేఁడు ముందు తానిచ్చిన శక్తి

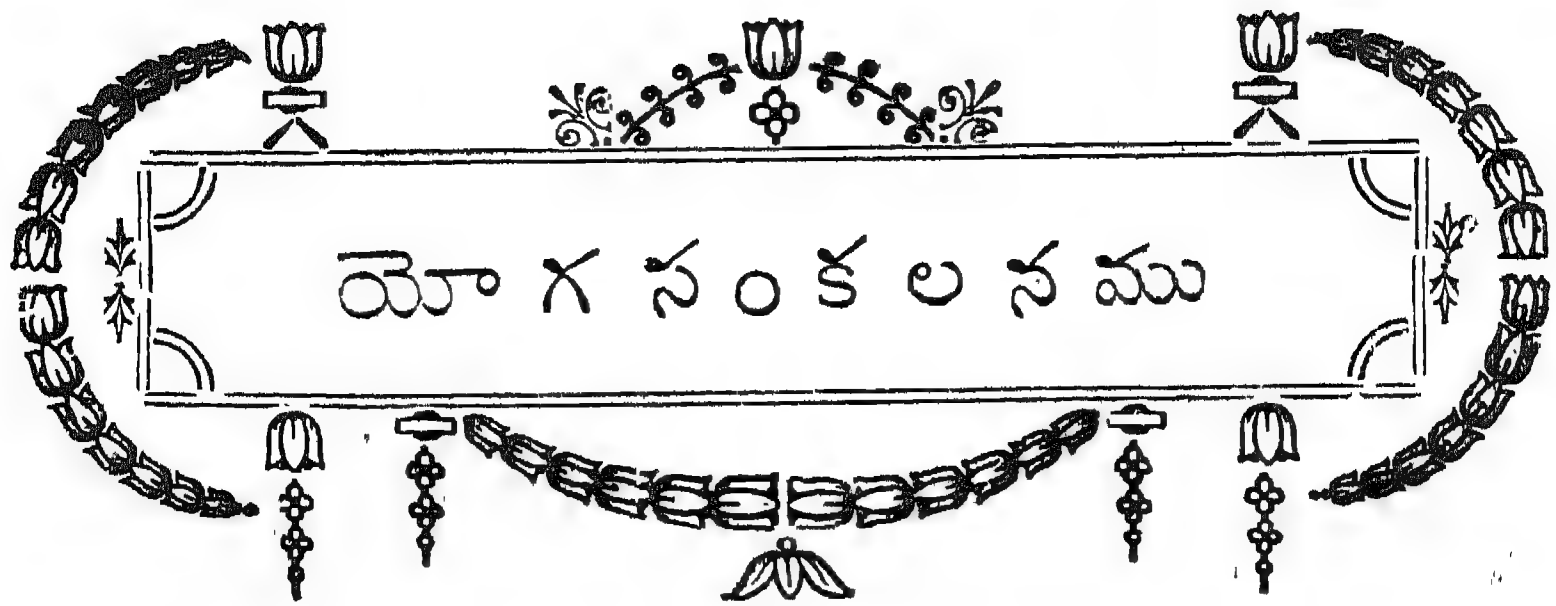
వ్యయమయ్యేవరకు భర్తగానుండును. కాని భర్తయను విషయము పూర్తిగా నంగీకరించినయడల క్రియాబ్రహ్మము తావిశ్వానంద పురుషునితో నైక్యమొందుటలో ముఖ్యమైన ముందంజవేయఁబడినది. కారణమేమనగా పురుషుఁడు వ్యక్తితో ననుజ్ఞ యిచ్చువాఁడగుచున్నాఁడు.

ద్రష్టస్థితిలో యొకవిధమైన యనుజ్ఞయిచ్చుట కలదు. కాని యది శాంతినొంది కర్తృత్వములేక పరిపూర్ణత్వములేక నున్నది. జీవుఁడు తన భర్తృత్వమును బూర్తిగా నంగీకరించినపుడు యనుజ్ఞ బలమైనది కర్తృత్వమువహించినది యగును. అప్పుడుసహితము జీవుఁడు ప్రతిసలించుటకు నమ్మతించుటకంటె మరివేరుచేయక పోవచ్చును. భర్తయై ప్రకృతిశక్తులచేతఁ బనిచేయుటకంటె మరి వేరుచేయకపోవచ్చును. నిర్నయించి నిర్ధారణచేయుట తాను కాదనియు నిర్నయించి నిర్ధారణచేయునది యవరో వేరొకదేవుఁడు శక్తిగాన చిత్తమని నమ్మవచ్చును. జీవుఁడు సాక్షి భర్తయనుమతిచ్చువాఁడై కాని జ్ఞాత యీశ్వరుఁడుకాఁడని నమ్మవచ్చును. కాని తరుచు తన కివ్వఁబడినదానిలో నెన్నుకొని తక్కినదానిని యెప్పుడు నిరాకరించుచున్నాఁడో యప్పుడు నిర్నయించువాఁడగుచున్నాఁడు. మొదట కర్తృత్వములేకనే యివ్వఁబడిన యరుమతి కర్తృత్వముకలది యగుచున్నది. కర్తృత్వముగల యధికారమునకు మార్గమూరంభమైనది.

జీవుఁడు తాను బూర్తిగా జ్ఞాత ప్రభువు భోక్త యని యెప్పుడంగీకరించుచున్నాఁడో యప్పుడిది యగుచున్నాఁడు. జీవుఁడు జ్ఞాతయై పనిచేయునట్టియు నిర్నయించునట్టియు శక్తియొక్క జ్ఞానము పొందుచున్నాఁడు. బ్రహ్మాండమందు సంసిద్ధినొందుచున్న స్థితి విలువలఁ జూచుచున్నాఁడు. విధియొక్క (Fate) రహస్యమును తెలుసు

కొనుచున్నాడు. కాని శక్తి, జ్ఞానముచే నిర్ణయింపబడుచున్నది. ఈజ్ఞానము శక్తికి మూలము. శక్తి విలువలను వాని సంసిద్ధిని నిర్ణయించునది జ్ఞానమే. జీవుడు జ్ఞాతయైనకొలది కర్మను నడిపించు ప్రభువగుచున్నాడు. భోక్తగాకయే ప్రభువుకానేరడు. అధోస్థితియందనుభవము ద్వివిధము. ఇంద్రియానుభవములకిది సుఖదుఃఖముగాఁ దోచుచున్నది. కాని యూర్ధ్వస్థితియందు స్వకీయావిర్భావజనిత దివ్యానందానుభవముగా మారుచున్నది. అచ్చట స్వోంత్రముపోదు. అజ్ఞానజనితానుబంధములోనికిఁ బతనములేదు. జీవన్ముక్తుడైన మనుజుడు స్వభావకార్యమునకు ప్రభువీశ్వరుడని తెలుసుకొనుచున్నాడు. మాయ సమస్తమును నిర్ణయించునట్టి పనిచేయునట్టి యీశ్వరుని జ్ఞానచిత్తమని తెలుసుకొనుచున్నాడు. వ్యష్టిరూపమైన తాను సహితము దివ్యస్థితికొకస్థానమనియు గీత చెప్పినట్లేశ్వరునిలోని భాగమనియు స్వభావకార్యమెంతమట్టుకు తనకుఁ దోచఁబడి భరింపఁబడి నిర్ణయింపఁబడి యనుభవింపఁబడుచున్నదో యంతమట్టుకు నడుపుచున్నాడనియుఁ దెలుసుకొనుచున్నాడు. తాను సర్వసమత్వమొందినపుడు దివ్యజ్ఞానమునే యతనిజ్ఞానము ప్రతిఫలింపజేయుచున్నది. ఆతని చిత్తము దివ్యచిత్తముయొక్క కార్యమునే చేయుచున్నది. అతడు దివ్యానందమునే యనుభవించుచున్నాడు. కాని యజ్ఞానజనితస్వకీయసంతుష్టినికాదు. ఈవిధమున పురుషుడు తన విశ్వప్రతినిధిత్వానుభవమందు సహితము వ్యవ్యవస్థముగైకొనుటకు విడుచుటకు తన స్వాతంత్ర్యమును నిలుపుకొనుచున్నాడు. జీవస్వభావములకు గల నిజసంబంధముల నతడున్నతస్థిమితమందుఁ బూర్తిగా స్వీకరించుచున్నాడు.

లు సచ్చిదానందస్థితినుండి పుట్టుచున్నవి. ఆత్మజ్ఞానముతోనుండులే, పురుషునకు ముఖ్యస్వభావము, అదే సత్ లేక పురుషుఁడు. ఆత్మ వ్యక్తితోనుండు శక్తి, లోనికీడ్వఁబడిన్పుడుగాని జ్ఞానచిత్తబలవ్యక్తుల తోఁ బనిచేయునప్పుడుగాని చిత్-తపస్సు-చిచ్ఛక్తి యనఁబడుచు న్నది. అదే ప్రకృతి జ్ఞానముగలపురుషుఁడు వ్యక్తిగలశక్తియు నైక్య మొందుటే తనలోఁ దానీనమైయున్నను విభజింపనలవికాని రెండు ముఖములఁ బనిచేయుచు బ్రహ్మాండములఁ గల్పించునప్పుడానందమనఁబడును. బ్రహ్మాండములవెలిబుచ్చి వానికి సాక్షియై యందు బనిచేయుచు, భక్తయై కర్మ నిర్వహించుచు, యేయనుమతిలేకున్న కర్మ జరుగదో యట్టి యనుజ్ఞనిచ్చుచు, చిత్తజ్ఞానముల నడుపుచుఁ దెలుసుకొనుచు, నానందజనకమగుచు నానందించుచు, జీవుని స్వాధీనము చేసుకున్నవాఁడు, స్వభావమునుఁ బొందువాఁడు, భరించు వాఁడు, కనిపెట్టువాఁడు, తెలుసుకొనువాఁడు, ప్రభువగుచున్నాడు. స్వభావము స్థితినిదెలుపును. చిత్తమును నిర్వహించును. ఆత్మజ్ఞానమును సంతృప్తిచేయును. ఆనందదాయకమగును. స్థితి స్వభావానుసారముగా నేర్పడినప్రకృతి పురుషసంబంధములు మన కచ్చటఁగలవు. తనలోఁ దానొందుజీవుని పూర్ణానందము, దానిపై యాధారపడి స్వభావమందు జీవుఁడుపొందు పూర్ణానందములీ పురుషప్రకృతి సంబంధముయొక్క దివ్యసంసిద్ధులే.



30 అధ్యాయము.

జీవుఁడు - జీవన్ముక్తి.



పురుషప్రకృతिसంబంధముల నంగీకరించుటచే మన కేఱు సంభవించునో మనమిప్పుడు కొంచెము యోచించవలసియున్నది. అనగా మనమిప్పుడవలంబించుచున్న యోగప్రయోజనము సాధారణ మానుషోద్దేశ్యములలో నేదియుఁగాదు. అది ప్రపంచములోని మనస్థితినున్నదాని నున్నట్లుంగీకరింపదు. నైతికపూర్ణముతోఁగాని, మతావేశముతోఁగాక, పైనున్న స్వర్గముతోఁగాని, స్థితివల్లగుగుచిక్కులనన్నిటిని దీర్చు నేదోయొక లయముతోఁగాని, యది తృప్తి జెందదు. మనయుద్దేశము వేరగుచున్నది. అసంతునియం దీశ్వరుని యందు దేవునియందు నివసించుటే యాయుద్దేశ్యముకాని యహంకారమందు క్షణభంగురమందుంటాడు. కాని తత్కాలమందు స్వభావమును, మన తోటిపాటిజీవులను, మనభూమిని, భూలోకవాసము నీశ్వరుఁడెట్లు ప్రపంచమును విడిచియుండఁడో యట్లే విడువకుండవలయు. అతఁడు ప్రపంచముతో స్వభావముతో భూతములతో

సంబంధముకలిగియుఁ బరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యశక్తితో నాత్మజ్ఞానముతో నున్నాఁడు. మన విమోచనము పరిపూర్ణత్వమునగా నజ్ఞానబంధము ను బలహీనతనువిడిచి ప్రపంచస్వభావ సంబంధములయందు దివ్య శక్తి స్వాతంత్ర్యముతో నాత్మజ్ఞానముతో నతనియందు నివసించుటే. కారణమేయనగా జీవునకుఁ బ్రపంచమునకుఁ గల సంబంధము శుభ్రమునకుఁ బ్రకృతిపైఁగల స్వాధీనమువంటిది. అజ్ఞానములేక స్వభావమునకు లోఁబడక సృష్టినిమించి తెలుసుకొని యనుభవించి నడువఁగలిగి తన యావిర్భావమెట్లుండవలెనో స్వేచ్ఛావిఫులత్వములతో నిర్నయించఁగలిగినపుడేది సంభవించుచున్నది.

విశ్వమందుఁ దాజనించుటకు విశ్వముగా నగుటకు జీవుఁడు స్వభావముతో నెట్టి యాటలాడుచున్నాఁడనగా తన ద్వైతగుణ వివిధత్వమంజేకత్వమును గనిపెట్టుటే. సర్వవ్యాపకుడై, స్వాయంభువై, యనంతుడై, బహుళత్వానంతత్వములచే నశించని యైక్యతగల యద్వితీయ సచ్చిదానందమే మొదటిస్థితి. దానిని మనజ్ఞాన మన్వేషించుచున్నది. దానిని తుదకు మనము పొందెదము. ఆస్థితి నుండి యితరసత్యములు పుట్టుచున్నవి. దానిపై నిలిచియున్నవి. దానివలన ప్రతిక్షణము సాధ్యములగుచున్నవి. దానియందు తుదకవి యొకటినొకటి తెలుసుకొని పరస్పరభేదములేక సమాధానపడి సమన్వయమొందుచున్నవి. వెలికెంత భేదములుగా కనుపించినను బ్రపంచక విషయములన్నియు సర్వవ్యాపకమైన తన నిత్యత్వముతో నేదో సంబంధములే. అవి సంబంధములేకయే కాలవశమునఁ దనుంతటతాము కలుసుకొనునవికావు. కాబట్టి యానిత్యైక్యమును మరలనొందుటే మన యాత్మజ్ఞానమునకు ముఖ్యము. దానియందు నివసించుటే మన యంతరస్థితి వశీకరణము. ప్రపంచముతో మన

నిజమైన సంబంధముల వశీకరణము. కాబట్టి మనము మొదట పట్టుదలతో నీయోగత్వమే జ్ఞానయోగమునకు ముఖ్యోద్దేశమని నిర్ణయించవలసియున్నది.

ప్రతిస్థలమునఁ బ్రతిలోకమందీయోగ్యము ద్వైతకార్యనిర్వాహకత్వముచేఁ దనకుఁ దాఁబనిచేయుచున్నది. నిత్యత్వమద్వితీయఁ నంతజ్ఞానస్థితి. పురుషుడవ్యక్తము జడముకాదు. ఐక్యమువల్లఁగలిగి డి సిమితముచే నేర్పడినదను వ్యక్తిఁగలస్థితి శక్తియొక్క యానందమందు నిత్యమై యది యున్నది. బ్రహ్మాండమందు నిర్మింపఁబడిన వివిధానుభవనాటకమాడు తన జ్ఞానస్థితి శక్తియొక్క యానందమందు సహితమిది నిత్యమైయున్నది. మనమెట్లు కాలాబాధ్యనామరహిత నిత్యాత్మయని తెలుసుకొనియు, మనము చేయు యోచించు నిర్మించు సర్వానుభవముల వ్యక్తి కలిగియుంటిమో యట్లే ప్రపంచమందీపురుషుని యాత్మవ్యక్తియున్నది. మనము ప్రస్తుతమహంకార బద్ధులమై మానసవ్యప్తిరూపులమగుటచే నాత్మయందుండక నప్పుడప్పుడందుఁ బ్రవేశించుటచే నజ్ఞానమందీ యనుభవము మనకుఁ గలుగుచున్నది. కాని నిత్యుడు తన యనంతాత్మజ్ఞానమందు దీనిఁ గలిగియున్నాడు. ఎల్లప్పుడీయాత్మ యగుచున్నాడు. ఆత్మస్థితి పరిపూర్ణత్వమువలన నీసమస్తాత్మానుభవమును వీక్షించుచున్నాడు. మానసముచే బంధింపఁబడిన మనవలెనతఁడు తన్నవ్యక్తసముదాయమనికాని స్వానుభవవిరుద్ధమనిగాని తెలుసుకొనువాఁడుకాదు. భూతమునకును (Being) భవ్యమునకును (Becoming) గల ప్రాచీన వేదాంతవాదము నిత్యాత్మజ్ఞానమునకు సరిపడదు.

వివిధమార్పులతో భేదములతోఁ జేరికలతోఁ విఘాతములతో నిర్మాణములతో నిండియున్నయాత్మను భావశక్తులందు జ్ఞాన

శక్తులందు చిత్తమందు నాత్మానంద మందాత్మనిర్మాణమందు వెల్లడగుచున్న జ్ఞానస్థితియొక్క క్రియాశక్తియే ప్రకృతిస్వభావమనఁబడుచున్నది. అది మనలో బ్రహ్మాండములోనున్నది. కాన భిన్నరూపమైన యీశక్తికివెనుక నీశక్తియొక్క నిత్యస్థిమితము కలదు. అది సర్వసమత్వము. అది భిన్నమునుసృజించినట్లే నిష్పక్షపాతబుద్ధితో నాభిన్నత్వమునుగాపాడి పరిపాలించుచున్నది. పురుషుఁడు దేనిని తనజ్ఞానముచే నిర్మయించునో అట్టి యాత్మానందప్రయోజనము కొఱకు భిన్నత్వమును నడుపుచున్నది. అదే దివ్యస్వభావము (Devine Nature). మన యాత్మజ్ఞానయోగమువలన మనమైక్యమొందవలసినదీ దివ్యస్వభావముతోనే. మనము పురుషుఁడు కావలెను. వ్యప్తియందే ప్రకృతియొక్క దివ్యవశీకరణముచే నానందించు సచ్చిదానందుఁడు కావలెను. అహంకారమునకు వశులగు మానవులము కాఁగూడదు. అతఁడే నిజమైన మనుజుఁడు. వ్యప్తిమానవుని యుత్తమపరిపూర్ణాత్మ యదియే. అహంకారము మన యావిర్భావములోని హీనభాగము. దానివలన నొకవిధమైన సాధనరూపమగు ననుభవమురాఁగలదు. అట్టి యనుభవము కొంతకాలముండునదియే. కాని యీహీనానుభవమే మనకు ముఖ్యమైనదనరాదు. ఈ ప్రపంచమందుసహితము మానుషస్థితిఁ జెందినందులకిదే ముఖ్యానుభవముకాదు.

ఈవ్యప్తిరూపమువలననే యాత్మజ్ఞానముగల మానసమునకు జ్ఞానము సాధ్యమౌచున్నది. ఈవ్యప్తిరూపమువలననే విజ్ఞానమొంది మోక్షమొందుటకు దివ్యామృతత్వానుభవమునకు సాధ్యమౌచున్నది. నిత్యుఁడు తన యతీతత్వమందుఁగాని తన విశ్వత్వమందుఁగాని యాయమృతత్వ మొందువాఁడుకాదు. ఆత్మజ్ఞానమొందువాఁడు

వ్యష్టిమానవుడే. వ్యష్టిమానవునిచే నాత్మజ్ఞానము పొందఁబడి ఫలదాయకమౌచుచున్నది. విజ్ఞానమయాన్నమయ మనోమయజీవితమంతయుఁ దన స్వభావబంధములతో జీవుఁడ౯డునాటకమే. ఈనాటకము లేకున్న నాత్మావిర్భవమే లేకుండును. సమస్తము మన విపులాత్మగా దెలుసుకొన్నప్పుడును దేవునితో నితరములతో నేకత్వముందినపుడును యీనాటకముండఁగలదు. ఉండకఁదప్పదు. సమస్తావిర్భావమును మాని యంతర్గతమై యోగనిద్రఁజెందిన యాత్మజ్ఞానమును గోరినతప్ప లేకున్న నీనాటకముండకఁదప్పదు. కాని వ్యష్టిమనుజుజునందే యీయోగనిద్రయు విముక్తి నొందిన నాటకము తెలియఁబడుచున్నది. యోగనిద్రయనగా నీమానసపుగుఱుఁడు కేవల యైక్యానుభవమందే నిమగ్నమౌత. విముక్తిగాంచిన నాటకమనగా స్వేచ్ఛలతో నేకత్వముదెలుసుకొని యానందించుటకు తన మానసమును విజ్ఞానములోనికి కధిరోహింపఁజేయుట. ఏలనన దివ్యస్థితియొక్క స్వభావమెట్టిదనగా సదా యైక్యమునుబొందియుండుట. అంతేగాక బహుముఖములు బహులోకముల నద్వితీయాజ్ఞానస్థితియొక్క వ్యష్టిరూపములైన బహుజ్ఞానశక్తి స్వస్వరూపముల నట్టియైక్యమును ననంతానుభవమందు నొందుటసహితమౌచున్నది. మనలోఁ బ్రీతి మనుజుఁడీ వ్యష్టిరూపములలో నొకఁడు. అహంకారముతో దైవమునుండి వేరుగానుండుట మనలనుండి వైతొలగుటే. మన నిజమైన వ్యప్త్యత్వమును బొందకుండుటే. అది యజ్ఞానమను మనశక్తియే కాని వేరుకాదు. దివ్యస్థితిలోని కధిరోహింపఁబడి, మనము నివసించునది సర్వవ్యాపకానంత విజ్ఞానమని తెలుసుకొనుట మన యుత్తమ పరిపూర్ణాత్మను బొందుటే. మన నిజమైన వ్యప్త్యత్వమదియే. అదే మన యాత్మజ్ఞానశక్తి.

దేవుడు, స్వభావము, వ్యప్తిజీవుడునబడు నిత్యావిర్భావము యొక్క త్రివిధశక్తుల నిత్యైక్యము, నాని పరస్పరావస్యకతయు మనము తెలుసుకొనుటవలన స్థితినే తెలుసుకొందుము. మన యజ్ఞానమును కల్లోలబెట్టు నీవెలిచోద్యమంతయుఁ దెలుసుకొందుము. మన యాత్మజ్ఞాన మీ విషయముల వేనిని నాశన మొనరింపదు. అహంకారనిర్మయములకు వశపరిచి మనల ఒంధించు నజ్ఞానవిషయముల నజ్ఞానమును నాశముచేయుచున్నది. మన నిజస్థితిని మరలఁబొందినపుడహంకారము మనలవిడిచి పోవుచున్నది. అట్టి యహంకారస్థానమందు మన యుత్తమ పరిపూర్ణాత్మ ప్రవేశించుచున్నది. అదే నిజమైన వ్యప్తిజీవుడు (individuality). ఇట్టి యుత్తమాత్మ సర్వభూతములతో నేకత్వమొంది తన యనంతత్వమందు సమస్త ప్రపంచమును స్వభావమును వీక్షించుచున్నది. దీని యర్థమేమనగా మనము వేరనున్యక్తిపోయి భిన్నరహితానంతజ్ఞానస్థితి కలుగుచున్నది. అట్టిస్థితియందు మనకు నామరూపబంధము లేనట్లు తోచుచున్నది. ప్రస్తుతజన్మయొక్క ప్రత్యేక స్థూలమానసనిర్మయములుండవు. విశ్వమందున్న నెవనితోనైనను వేనితోనైనను వేరుభావము మనకుండదు. ప్రాచీనయోచకులు జన్మరాహిత్యము జన్మవినాశము లేక నిర్వాణమన్నదిదే. కాని తత్కాలమందుసహితము మన ప్రత్యేకజన్మయందుండి పనిచేయుచుందుము. కాని వేరుజ్ఞానముతో మరియొకవిధమైన యనుభవముతో విశ్వముసహితముండును. కాని మనయందే దానిని వీక్షింతుము. అది వెలిగానున్నదనికాని మనగన్న వేరైనదనికాని భావింపము. మననిజమైన పరిపూర్ణస్థితియొక్క యీ నూతనజ్ఞానమందు సదా నివసించ శక్తికలిగియుండుట ముక్తి నొందుట. అమృతత్వమునుభవించుట.

అంతట నమృతత్వము మరణాంతర మితరలోకములందు మాత్రము సాధ్యమగుచున్నది. ఉత్తమలోకస్థితులయందుఁ గలుగుచున్నది ముక్తి స్థూలమానసికజీవితమును పూర్తిగా నాశనముచేయును. నిర్గుణాంతత్వమందు సదా వ్యప్తిస్థితి వినాశమొందవలెనను భావము వచ్చుచున్నది. మనోజడబంధములఁ ద్యజించునపుడు జీవునకు గలుగు నొకవిధమైన యనుభవముచే నవసరముచే నీభావము బలపడుచున్నది. ఈబంధములఁ బ్రపంచజీవితమునుండి విడతీయ వలనుపడదు. మానసస్థితినుండి వేరుచేయ వీలుకాదని తోచఁబడుచున్నది. మరణమునకుఁబడి ప్రాణమిచ్చటనుండునట్లున్నది. తరుచు చచ్చుటచేతనే నిలుచుచున్నది. అమృతత్వము (Immortality) కష్టముమీదనిచ్చట నొందవలసియున్నట్లున్నది. దానిస్వభావమునుబట్టి మృత్యువును దీసివేయుటచే సంభవించునట్లు కనుపించుచున్నది. కాబట్టి భౌతికప్రపంచములో సమస్తజన్మలను దొలగించుటచేఁగలుగుచున్నదని తలచబడుచున్నది. జడ్డశూన్యమైన యేదోలోకమందు శరీరరహితమైన యేదోస్వర్గమందమృతత్వమునకు సాధ్యముకలదనఁబడుచున్నది. కాని యమృతత్వమునునహితము దాటిపోగలవారు సమస్తలోకములు స్వర్గములంతముగల స్థితివిశేషములనియు ననంతాత్మ కివన్నియులేవని తలచుచున్నారు. అట్టి వారనంతాతీతత్వమందు లీనమగుట యావశ్యకమనుచున్నారు. నిర్గుణుని యానందముతో జీవుని యావిర్భావమందుండు నానందమునుగలుప నసమర్థులై యున్నారు. ఇట్టి నివాజనలీనత్వముల యావశ్యకతనుబోధించు వేదాంత శాస్త్రములఁ గనిపెట్టిరి. కాని నిజమునకు ముఖ్యతీర్మానమేమనగా నతీతునిపిలుపు. జీవునియావశ్యకత. ఈవిషయములో నిర్గుణస్థితియందు స్థితిశూన్యమందు జీవునియానందము. తీర్మానించునదేదనగా బురుషుని యానందము. ప్రకృతితో నతడేర్పరుచుకొనుట కిచ్చగించిన

సంబంధము. తన స్వభావమందున్న వివిధసాధ్యములందు తన స్వకీయానుభవ వృద్ధికొఱకు నవలంబించిన పద్ధతియొక్క ఫలముగాఁ జానొందు ననుభవము. మన తెలివితే నిర్ణయించు తీర్మానములన్నియు నీయనుభవవిషయములే. జీవాత్మ తొక్కుచున్న మార్గమునకు మన మానసమును ద్రిష్పటకేర్పడిన సహకాయతైనప్రక్రియలే.

మన ప్రపంచస్థితికిఁ గారణము మన ప్రస్తుతానుభవమును బట్టి నమ్ముచున్న యహంకారముకాదు. అహంకారము మన ప్రపంచస్థితివిధాన సంజనితవిషయమే యగుచున్నది. అది బహుజీవాత్మకమైనపురుషుఁడు వ్యప్తిమానసదేహముల కొకదానితో నొకటి కేర్పరచిన సంబంధము. తమ్ముదాఁగాపాడుకొని పరస్పరభిన్నత్వము నిలుపుకొనుటకీ సంబంధమేర్పడినది. ప్రపంచవస్తువు లొకదానిపై నొకటి యాధారపడియుండగా మానస స్థూలస్వతంత్రానుభవ మానకై యీసంబంధమేర్పడినది. కాని పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యమీ లోకములో నుండఁజాలదు. మానస స్థూలావిర్భావమును నిరాకరించునట్టి నిర్గుణత్వ మీప్రత్యేకవిధానమునకు సాధ్యపడునట్టి పరిపూర్ణత్వము. అందువలన పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యస్వానుభవము పొందఁబడును. అప్పుడు జీవాత్మ తనలోఁ దాపరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యముకలిగియున్నట్లు కనుపించును. “స్వాధీనము” హిందూ శబ్దార్థానుగుణ్యమైన స్వేచ్ఛత కలిగియుండును. తనకుఁ దానాధారమై దేవునిపై గాని యితరభూతములపైఁగాని యాధారపడడు. కాబట్టి యీయనుభవమందు దేవుఁడు, సగుణాత్మ, యితరభూతములు, నిరాకరింపబడి యజ్ఞానజనితభేదములని తోసివేయఁబడుచున్నవి. తన యనంపూర్తిని గ్రహించి తన్నుఁదనకు విరుద్ధమైనవానిని నాశనమొందించి తనకు ముఖ్యముగా స్వతసిదమైన స్వతంత్రస్వకీయానుభవ సగసి

ద్విగాంచునది యహంకారమే, ఏలననగా దేవునితో నితరములతో సంబంధముంచుకొని యట్టి సంసిద్ధినిొందుటకుఁ దానుచేయు ప్రయత్నమందు భ్రమశూన్యము డంబము చిక్కుకలదని తెలుసుకొనుచున్నది. కాబట్టి యది వానిని యంగీకరించకున్నది. అంగీకరించిన తాను వానిపై యాధారపడవలసివచ్చును. తాస్థిరముగానుండుటకుసహిత మంగీకరించదు. అహంకారము స్థిరముగానుండుటయనగా నాత్మకాదని తాను నిరాకరించుదానిని యీబ్రహ్మాండమును యితరభూతముల నంగీకరించుటే. బాదుల యాత్మవినాశము మానసపురుషునకు దోచునట్టి సర్వమును బూర్తిగాఁ తొలగించుటే. అద్వైతుల పరిపూర్ణమందాత్మ నిమజ్జనము మరియొకవిధముగా గ్రహింపఁబడిన యాయుభిప్రాయమే. ఈరెండుమతములు జీవాత్మకుఁ బ్రకృతివిలక్షణమైన స్వాతంత్ర్యమున్నదని దృఢపరుచుచున్నవి.

వై తొలగుటయని మనమువర్ణించిన యొకవిధమైన సమీపమార్గమువలన మనకువచ్చెడి యనుభవ మీమనోవృత్తికి సహాయమౌచున్నది. అది యహంకారమును పగులఁగొట్టుట. ప్రస్తుతము మనకుగల మానసికనైసర్గికముల నిరాకరించుట. మనకు ప్రస్తుతమున్న మానసికనైసర్గికము జడమునకు స్థూలేంద్రియములకు వశమై వస్తువులరూపములుగాను విషయములుగాను బహిరంకారములుగాను మనమారూపములకిచ్చిన నాచుములుగాను భావించుచున్నది. ఇతరభూతముల కర్తరిజీవితము (Subjective life), ప్రత్యక్షమున మనకుఁ దెలియుటలేదు. మనజీవితముతో పోల్చుకొనుట వలననో వానిభాషపై కార్యములపై బహిరంగచిహ్నములపై నాధారపడి మన కర్తరిజీవితానుగుణ్యముగా మానసముచేఁ గల్పింపఁబడెడి యనుభవసిద్ధ తీర్మానమువలననో తెలుసుకొనుచున్నాము.

మన మహాంకారమునుచ్ఛేదించి స్థూలమానసమును త్యజించి యాత్మా
 నంతత్వమందుఁ బ్రవేశించిననుఁ బ్రపంచమును వెనుకటి వాడుక
 చొప్పున నామరూపములుగానే చూచుచుందుము. ప్రత్యక్ష యు
 త్తమాత్మయొక్క మన నూతనానుభవమందు మాత్రమే ప్రత్యక్ష
 కర్మణి సత్యమును (objective reality) మానసముచేఁ గల్పింపఁ
 బడిన యాయపరోక్ష కర్తరి సత్యత్వమును విడుచుచున్నాము మన
 మిప్పుడనుభవించు నిజసత్యమునకుఁ గేవలవిరుద్ధముగా నవి కాన్పిం
 చును. మన మానసికత్వము ప్రశాంతమొంది శ్రద్ధలేనిదై యామ
 ధ్యనున్న విషయములఁ దెలుసుకొనుటకుగాని సత్యములని సమ్ముట
 టకుగాని ప్రయత్నముచేయదు. ఈమధ్యవిషయములు మనలోవలెనే
 ప్రపంచ వస్తుసముదాయమందు సహితముకలవు. వానిని దెలుసు
 కొనుట యాత్మకును ప్రపంచవైచిత్ర్యమునకును గల యంతరాయ
 మును కలుపుటకుఁ బనికివచ్చును. స్వచ్ఛమైన విజ్ఞానస్థితియొక్క
 యనంతనిర్గుణానందముతో దృష్టిజెందితిమి. ఇతరమేదియు మనకవ
 సరమని తోచుటలేదు. స్థూలేంద్రియములు మనకు దేనిఁ గోపింపఁ
 జేయునో మానసము వానినేదిగా భావించి తత్కాలమున కసంపూ
 ర్తిగా నానందించుచున్నదోయదియసత్యమని ప్రయోజనశూన్యమని
 మనకిప్పుడు కాన్పించుచున్నది. ఆమధ్యతత్వముల మనముపొంద
 నిత్సగించుటలేదు కాని తెద్వారముననే యద్వితీయుఁ డిందానదిం
 చుచున్నాఁడు. అతనియానందమే యాబ్రహ్మాండమును నుందరమైన
 యావిర్భావముగా నెన్నఁబడుచున్నది. ఆమధ్యతత్వముల నిరాకరిం
 చుటచే విశ్వమందుఁబొందుచున్న యానందములోఁ బాలుగొనఁ
 జాలకున్నాము. అంతేగాక యనంతఁడు తన నిర్మలత్వములోనికి జ
 డమును స్వీకరించుటచేఁ బడిపోయినాఁడనియు, వ్యర్థమైన నామరూ
 పముల భావించుటచేఁ దన నిజతత్వమం దసత్యాగోపణము జేసుకొ

నెననియు మనకుఁ గాన్పించుచున్నది. ఒకవేళ మనమాయానందమును గ్రహింపఁగలిగినయడల దూరస్థమైన ప్రత్యేకత్వమువల్ల భావింపఁగలము. అట్టి ప్రత్యేకత్వము మనల యానందములో సనతవశీకరణముతోఁ బాలుగొననియ్యదు. అంతర్గతమైన ప్రత్యేకత్వాన్నిభవజనిత యుత్తమానందమందుఁగల యాకర్షణచే నీబ్రహ్మాండమందెంత పాలుగొననగునో యంత పాలుగొనుచున్నాఁడు. అట్టి యాత్మానుభవము స్థూల దేహప్రాణము లెంతవరకు మనల బలవంతముపై నుండనిచ్చునో యంతకంటె యెక్కువకాల మీయాధోస్థితులయందుండనివ్వదు.

మన యోగాభ్యాసమందైనను లేక మన ముక్తాత్మ ప్రపంచములోనికితిరిగి స్వేచ్ఛతోవచ్చుటకు ఫలముగానైనను మనలోని పురుషుడు తన ప్రకృతిస్వేచ్ఛతోఁ దిరిగి స్వాధీనమొందుటకు ఫలముగానైనను శరీరములను శరీరబహిరంగవ్యాపారములను దెలుసుకొనుటేగాక వాని యంతరస్థితిని మానసములను జీవులనుదెలుసుకొనినయెడల మనమప్పుడు వానియందు నిజపురుషునిసహితము చూడఁగలము. మన యాత్మయొక్క యాత్మలుగా నెంతుమేగాని నామరూపమాత్రములుగా భావింపము. మనకవి యనంతుని సత్యములై కానుపించును. మనమానసముల కసత్యజనితభ్రమలుండవు. అల్పార్హతవల్ల చుట్టి నభ్రమలుండవు. ఈసూలజీవితము తన ప్రాతవిలువల విడుచుచున్నది. దివ్యపురుషునికొఱకుఁ దనకున్న గొప్పవిలువను కనిపెట్టుచున్నది. స్థూలజీవితము మన యావిర్భావమునకు ముఖ్యమని తలచఁబడక మనోప్రాణములకు సంబంధించిన కొంచ పాటివిలువలు దానికున్నవని తలచఁబడినప్పుడిది యీలోపమువలన దనవిలువ పోగొట్టుకొనుటకు మారుగా నృద్ధిజెందుచున్నది. మన

స్థూలస్థితి ప్రాణము స్వభావము పురుషునకుఁ బ్రకృతితోఁగల సంబంధమువలన నేర్పడిన యొకనిలకడమాత్రమే యనఁబడుచున్నది. వాని నిజప్రయోజనము లాధిక్యతలు వానినిబట్టిగాక వానికాధారభూతములైన యుత్తమస్థితులపై నిలిచియున్నవనుకొనినప్పుడు తెలియఁబడుచున్నవి. ఆయుత్తమసంబంధములఁబట్టి వానియర్థములుండును. కాబట్టి వ్యక్తితో నాయుత్తమసంబంధములతో నైక్యమొంది తమ సర్వసంకల్పముల సంసిద్ధి నొందించుచున్నవి. జీవితము సరియైనదని యప్పుడు మనకుఁ దోచగలదు. ముక్తిగాంచిన యాత్మానుభవప్రాప్తికది విరుద్ధమని తోచఁబడదు.

ఈవిపులమైన పరిపూర్ణజ్ఞానము తుదకుముక్తినిచ్చిమనసమస్తస్థితికి సంసిద్ధి కలిగించుచున్నది. మనఃపూర్ణజ్ఞానమొందినపుడు దేవుడు మనము ప్రపంచమను మూఁడువిషయములమధ్య మనజీవిత మేలవర్తించుచున్నదో తెలియఁబడును. అవి మనకింక విరుద్ధములు పరస్పరభేదములు యసంబద్ధస్వభావములుగాఁ గనుపించవు. తుదకు శుద్ధనిర్గుణయేకత్వమందు లయమగు సజ్జానవిషయములని మనమెన్నడు తలచము. మన యాత్మసంసిద్ధికవి యానశ్చకములని మనము గ్రహింతుము. ముక్తి నొందినతరువాతసహిత మాయాత్మసంసిద్ధి వానివిలువల నిలుపుచున్నది. లేక వాని నిజమైనవిలువలనప్పుడు కనిపెట్టుచున్నది. మన ప్రపంచానుభవ మితరస్థితులతో మన సంబంధములచే నేర్పడుచున్నదిగాన మన స్థితి యితరుల స్థితికంటె వేరను యనుభవము మనకికనుండదు. ఈనూతనవ్యక్తియం దాస్థితులన్ని మనలోనుండును. మనము వానిలోనుండుము. అవియు మనము ప్రత్యేకసంసిద్ధికై యాత్మాతీతత్వముకై పాటుపడుచు చివరకట్టి యుద్దేశ్యములేని భిన్నరూపములైన యహంకారజీవులముకాము.

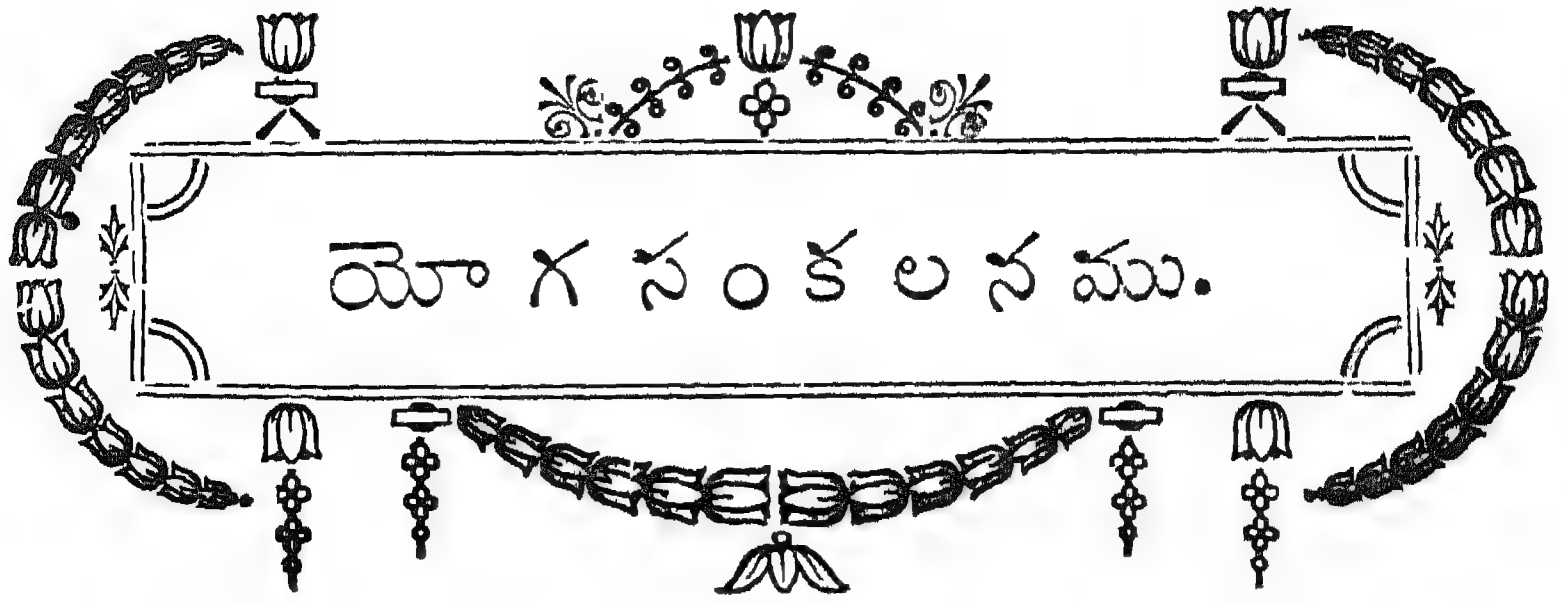
అవన్నియు నిత్యుడే. ప్రతిదానిలోనియాశ్చ తనలో రహస్యముగా సర్వము నాలింగనమొనరించుచున్నది. తన యేకత్వసత్యమును తన ప్రపంచస్థితియందుఁ గనుపరుచుటకుఁ బలువిధముల బ్రయత్నించుచున్నది. మనవ్యవ్యవస్థముయొక్క దివ్యతత్వము పరస్పర ప్రత్యేకత్వముకాదు. పరస్పరసమ్మేళనత్వము. ఉత్తమధర్మము ప్రేమకాని ప్రత్యేకయాత్మ సంసిద్ధికాదు.

మన నిజస్వరూపమెఱుఁగుచున్నాఁడు సదా స్వతంత్రుడు. ప్రకృతికధికారి. మన మీన్వాతంత్ర్య మొందుటకు సరియైన ప్రయత్నము చేయుచున్నాము. అహంకార విధానముయొక్కయు (egoistic movement) దాని నధిగమించుటయొక్కయు నుపయోగమిది. కాని దానిసరియైన సంసిద్ధి యహంకారవిషయమైన ప్రత్యేకత్వమును బరిపూర్ణ మొనరించుటకాదు. పురుషునకు బ్రకృతితోఁ గల యీయు త్తమస్థిమితమొందుట. అచ్చట స్వభావమతిక్రమింపఁబడుచున్నది. కాని స్వభావము వశము చేసుకొనఁబడుచున్నది. మన వ్యష్టి పరిపూర్ణసంసిద్ధి నొందుచున్నది. విశ్వముతో నితరులతో నుండు మన సంబంధముల పరిపూర్ణసంసిద్ధిసహిత ముచ్చట కలుగుచున్నది. కాబట్టి విశ్వమేమైపోయినపోనీ పైస్వర్గములందు వ్యష్టి ముక్తి నొందుట మనకు తమయుద్దేశ్యముకాదు. ఇతరుల ముక్తియు వారి యాత్మసిద్ధియు మనకు సంబంధించిన వే. మనముక్తి యట్టిదో యట్టిదే యనవచ్చును. అట్లుగాకున్నఁ బరులతో మన యైక్యతకర్థముండదు. ఈప్రపంచమునహంకార స్థిత్యాకర్షణ జయించుట మన మొందు మొదటివిజయము. పైస్వర్గములందు వ్యష్టి భోగాకర్ష

తుది మహాజవియము. అప్పుడేమనము వ్యష్టిప్రత్యేకత్వమును బారఁ దరిమితిమి. పూర్ణవిజ్ఞానస్వాతంత్ర్యమును బొందితిమి.

ముక్తజీవునిస్థితి యెట్టిదనగా నెల్లప్పుడు స్వతంత్రుడైన పురుషునిస్థితివంటిది. ఆజీవుని జ్ఞానమతీతము. సర్వజ్ఞత్వముగల యైక్యము. అతనియాత్మజ్ఞాన మట్టియాత్మజ్ఞానమునకు సంబంధించినవిషయములఁ ద్రోసిపుచ్చునదికాదు. అది నమస్తవస్తువులను దేవునియందు దివ్యస్వభావమందు సమ్మేళనమొనరించి సమన్వయము చేయునది తీవ్రమైన మతపరవశము దేవుని మనలమాత్రమే తెలుసుకొనుచున్నది. ఇతరమును ద్రోసివేయుచున్నది. అట్టి పరవశము భూతములందుండు దివ్యప్రేమానందాశ్లేషమందుఁ బాలుగొనుటకతనిఁ దయారుచేయుచున్నది. దేవుని మనల సదృష్టవంతులఁ గలుపుగొప్ప యానందమదృష్టహీనుల వారికష్టములగురించి యశ్రద్ధ చేయించినయడల యట్టి యానందము పరిపూర్ణజీవునకు సాధ్యముకాదు. ఈదురాదృష్టులుసహిత మాపరిపూర్ణజీవుని యాశ్మలే. అజ్ఞానగుఃఖములనుండి విలక్షణుఁడుగానయతని విలక్షణత్వములోనికివారిని సహితము లాగుకొనవలెను. అదేవిధమున దైవమును ద్రోసిపుచ్చితనకు నితరములకుఁ బ్రపంచమునకుగల సంబంధము లండైక్యమొంతమాత్రము సాధ్యపడదు. కాబట్టి ముక్తజీవుఁడు ప్రపంచమువల్లగాని మనుజునకు మనుజునకు గల సంబంధమువల్లగాని బంధింపఁబడఁడు. అతనిపని యతనిపరిపూర్ణత్వ మితరులకొఱకుఁ దన్ను నిరాకరించి విసర్జించుకొనుటకాదు. దేవత్వస్వాతంత్ర్య దివ్యానందములందు తన్ను సంసిద్ధి పొందించుకొనుటకు. అట్టి తన సంసిద్ధి యందితరులుసహితము సంసిద్ధి నొందవలెనని భావము. దేవునియందే దేవుని పొందుటవలనమాత్రమే జీవితముయొక్క పోరాటములు నశించుచు

న్నవి. దేవునివైపునకు సమస్తజనుల లేవనెత్తుటే మనుష్యజాతికి ముఖ్యముగా సహాయముచేయుట యనఁబడుచున్నది. సమస్తమైనపనులకు మన యాత్మానుభవములకు బలప్రయోజనములుకలవు. కాని చివరకాప్రక్కదాల్లు, యే కాకిమార్గము తిరిగి తిరిగి ముక్తజీవుఁడు దేనివలన సర్వమున కతీతుఁడగుచున్నాఁడో, సర్వము నాశ్లేషించుచున్నాఁడో, యీశ్వరుని యావిర్భావస్థితియందు సమస్త సంసిద్ధియొక్క శక్తిని పొందుచున్నాఁడో యట్టి పరిపూర్ణమార్గ విపులత్వమందుఁ బ్రవేశించుచున్నవి.



31 అధ్యాయము.

మనలోకములు.

మనలోనిపురుషుఁడు, జ్ఞాతప్రభువు ప్రకృతియొక్క భోక్త
యనఁబడు దివ్యపురుషునితో నావిధమున నైశ్వమొందవలసినయెడ
ల నీలోకమందు 'నివసించుటచే నది సంభవించదనుట స్పష్టము.
కారణమేమనగా మనము ప్రస్తుతమునివసించునది స్థూలలోకము.
దానియందు ప్రకృతిప్రభుత్వము పూర్తిగానున్నది. అచ్చట దివ్య
పురుషుఁడు ప్రకృతికార్యకల్లోలాంధకారమునదాని కార్యాడంబరము
న పూర్తిగా మాటుపడినాఁడు. జడమందాత్మను బ్రకృతి చుట్టివే
యునపుడావిర్భవించు (Involution) వ్యష్టిజీవుఁడు దాని కార్యని
ర్వాహకమందు స్థూల ప్రాణోపకరణములకు లోనై దివ్యస్వాతం
త్ర్య మనుభవించలేకున్నాఁడు. అధికారమని స్వాతంత్ర్యమని య
తఁడనుకొనుచున్నది ప్రకృతిమానసముపొందిన సూక్ష్మవశీకరణమే.
జింతువృక్షలోహములనఁబడు స్థూల ప్రాణవస్తువులకు వశమగుట
కన్న నీవశీకరణము విమోచనకు సామీప్యముకలదై సులువైనది.

కాని నిజమైన స్వాతంత్ర్యాధికార మదికాదు. కాబట్టి మనవ్యక్తికి వివిధలోకములున్నవనియు మానసపురుషునకు విజ్ఞానలోకములున్నవనియుఁ జెప్పవలసినచ్చెను. ఇవియే లేకపోయినయెడల శరీరధారియైనవానికి విమోచనమిలోకమందు సాధ్యపడదు. నాఁడు వేచియుండి యితరలోకములందు వేరువిధమై స్థూలోపాధికన్న సూక్ష్మమైన విజ్ఞానశరీరమందు ముక్తి సాధించవలసియుండును.

సాధారణమైన జ్ఞానయోగమున విజ్ఞానలోకమని స్థూలరూపమొందిన మానసికలోకమని రెండులోకములు మాత్రమే యంగీకరించుట ముఖ్యము. శుద్ధవివేచన (reason) యీ రెండులోకములమధ్య నిలిచి రెంటిని వీక్షించుచున్నది. స్థూలప్రపంచ వైచిత్ర్యమందుఁగల భ్రమలఁద్రొంచి స్థూలరూపమొందిన మానసలోకమునతిక్రమించి విజ్ఞానముయొక్క సత్యత్వమును జూచుచున్నది. అంతట వ్యష్టిపురుషునిచిత్త మిజ్ఞానస్థితిలో నైక్యమొంది క్రిందిలోకమును విడిచి యుత్తమలోకములోనికిఁ జేరుచున్నది. అచ్చటనినసించి శరీరమానసములవిడిచి ప్రాణమును త్రొసివేసి యుత్తమపురుషునందై క్యమై వ్యష్టిస్థితిని బాయుచున్నది. మనస్థితియొక్క సంపూర్ణసత్యమిదికాదని తెలుసుకొనుచున్నది. విశేషబహుళత్వము కలదని గ్రహించుచున్నది. అనేక లోకములున్నవని తెలుసుకొనుచున్నది. కాని వానినది లక్ష్యపెట్టదు. ఈముక్తికవి యంతఃసుఖ్యముకానందున పానినిగురించి స్వల్పశ్రద్ధయైన వహించదు. దానినవి చెడఁగొట్టుచున్నవి. అలోకములందు నివసించిన నూతన మనోహరమానసికానుభవములు మానసభోగములు మానససిద్ధులు కలుగుచున్నవి. వైచిత్ర్యముయొక్క వ్యక్తిగల నూతనలోకము సంభవించును. దాని వన్వేషించిన బ్రహ్మమందైక్యమున కభ్యంతరములు కలిగించును.

దైవమును జేరుట కేర్పడిన రాజమార్గమునకు పలువిధములైన పక్కిదార్లారేర్పడును. కాని ప్రపంచస్థితిని మన మంగీకరించుచున్నాము. మనకన్నిలోకములు బ్రహ్మమే. దేవునితో నిండియున్నవే. కాబట్టి యీలోకములలో నెట్టిభయములు లేవు. విఘాత మొనరించు నెట్టి ప్రమాదమున్నను దానిని యెదిరించి జయించవలెను. ప్రపంచము మనస్థితిబహుళత్వమై యుండెనేని మన మాబహుళత్వములను స్వీకరించినకాని మన యాత్మజ్ఞానము, పురుషప్రకృతులకుగల సందర్భముల జ్ఞానము పూర్తికానేరదు. అనేకలోకములున్నయడల మన యీ స్థూల ప్రాణ మానసముల నెట్లు విజ్ఞానమందుఁబొంది మోర్చుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నామో యట్లే దైవము కొఱకు వానినన్నిటిని మనము పొందవలసినదే.

ప్రాచీనజ్ఞానము సర్వదేశములందు మనలో దాగియున్న సత్యముల వెతుకుచుండునది. ఐరోపాదేశమందు రహస్యవిద్య (Occultism) యనుపేరుతో విశేషముగా నభ్యసింపఁబడుచున్నది. మనదేశమందొట్టిపేరు పెట్టలేదు. కుషిషయములు శాశ్వతమౌత్యములకుఁ దోచినంతరహస్యములుగా మనకుఁ గనుపించలేదు. మనకివి సమీపస్థమైయున్నవి. స్థూలజీవితమునకు నావిపులజీవితమునకును మధ్యనున్న తెర మనకుఁ బలుచనైయున్నది. ఇండియా, యాజ్ఞప్ర, ఛార్దియా, చైనా, గ్రీసు దేశములందు దానికి వివిధ యోగవిధానములేర్పడి సర్వత్ర సభ్యసింపఁబడినది. వాని యనుభవములు విషయములు సత్యములేయైనను, వానిధర్మములు ప్రపంచానుభవధర్మములవంటివేయైనను యాధునికమానసమునకు ఛాందసములుగా నగమ్యములుగాఁ గనుపించును. ఇచ్చట యనంతమైన కష్టములతో నిండిన యీ మానసజ్ఞానమునుగురించి వ్రాయుట మాయద్వేషము

కాదు. విజ్ఞానవేదాంతవిషయముల గ్రహించకముందు వీనిని సమీక్షించిన బ్రహ్మాదమున్నది. ఆవిద్యకు ముఖ్యమైన కొన్ని ముఖ్యాంశములమాత్రమే యిచ్చట దెల్పుట యావశ్యకము. వానిఁ దెలుపకున్న మన జ్ఞానయోగము పూర్తికాదు. వివిధవిధానములందుఁ జెప్పఁబడిన విషయములన్నియు నొక్కటే. సిద్ధాంతమందు నభ్యాసవిధానమందు మాత్రము భేదమున్నది ఇంతిక్ష్ణమైన పెద్దవిషయమైన నట్లుండుటసహజము. ఒకదానియందు విడిచిపెట్టఁబడిన కొన్ని విషయములు మఱియొకదానియందు ముఖ్యములగుచున్నవి. ఒకదానియందుఁ దేల్చి వేసినవిషయములు మఱియొకదానియందొత్తి చెప్పఁబడినవి. కొన్ని యనుభవవిధానము లొక యభ్యాసమందు స్వల్పప్రామాఖ్యతతో వర్ణింపఁబడినవి. మఱియొక యభ్యాసమందు వానికి నిశేషప్రామాఖ్యత కల్పింపఁబడినది. కాని నేను ముక్తిచ్చట యుపనిషత్తులచే నిరూపింపఁబడిన వేదవేదాంతవిధానముల ననుసరించెదను. కారణమేమన నవి బహుములభయమై శాస్త్రసమ్మతమై యున్నవని నాయభిప్రాయము. అంతేగాక మొదటినుండి ముక్తికీ వివిధ లోకముల యుపయోగము వర్ణింపఁబడియున్నది. ఈవేదసమ్మతమైన విధానము, మన సర్వసాధారణస్థితియందున్న చునః ప్రాణ జడముల సచ్చిదానందుని త్రివిధతత్త్వముల నీరెంటినికలుపునట్టి స్వశాంతజ్ఞానశక్తియైన విజ్ఞానమనఁబడు సూర్యమానసమున (super-mind) గ్రహించి సప్తలోకములకింద విభాగించుచున్నది. కొన్ని వేళలఁ బంచలోకములనే చెప్పుచున్నారు. క్రింది యైదులోకములే మనము పొందుటకు వీలుకలదు. వృద్ధిజెందుచున్న జీవుఁడీ యేడులోకముల ద్వారా పరిపూర్ణత్వ మొందుచున్నాఁడు.

కాని మొదట మనము లోకములనగా నేమో తెలుసుకొనవలెను. పురుషప్రకృతుల సంబంధము జీవస్వభావసంబంధము స్థిరప

డిన సర్వసాధారణస్థిమితమే లోకము. సర్వవ్యాపకస్థితి తనలోఁ దా
నేర్పగుచుకొనిన సర్వసాధారణ సంబధవ్యాపారముకంటె లోకము
నువది వేరుకాదు. అనగా దాని నిత్యత్వమనఁబడు యచలత్వమున
కును దాని యావిర్భావశక్తులకును గల సంబంధమే లోకము. ఆవి
ర్భావముతో సంబంధానుభవములుగల స్థితియే జీవుఁడు. పురుషుఁ
డనఁబడుచున్నాఁడు. ప్రత్యేకమనఁజునందు వ్యష్టిజీవుఁడు బ్రహ్మాం
డమందు సర్వవ్యాపకజీవుఁడు కలఁడు. ఆవిర్భవించుశక్తులే స్వభావ
ము ప్రకృతీయనఁబడుచున్నవి. స్థితినిర్మాణలక్షణములు సత్, చిత్,
ఆనందములుగనుక లోకము యొక్క స్వభావము ప్రకృతి యీశుఁ
డుతత్వములతోఁ బనిచేయుటఁబట్టియు, వానికది యిచ్చరూపముల
బట్టియు నుండును. కారణమేమనగా స్థితిసహితమావిర్భవించు పదార్
థమే. శక్తిపనిచేయుటకు వీలైన పదార్థరూపమును స్థితిపొందవలెను.
శక్తి యాపదార్థముతోఁ బనిచేయుటలేదు. ఆపదార్థములతోఁ దన
కార్యముల నెఱవేర్చుచున్నది. శక్తినే మనము సాధారణము స్వభా
వమని పిలుచుచున్నాము. ఈలోకముల సృజించుటకుఁ బ్రయోజన
ము సర్వస్థితి శక్తివ్యాపారముల యంతర్గతమైయున్న జ్ఞానముచే నెర
వేర్పఁబడవలసి యున్నది. ఆప్రయోజనము తన్నుఁ దాబొందుటే.
లోకమందు స్థితి జనితానంద మొందుటే. సర్వవిషయములు సర్వలో
కస్థితి ప్రయోజనము దీనికిందకి రావలసినదే. అది సచ్చిదానందము
ల వృద్ధిజేయుచున్న స్థితి. ఈతత్త్వము లంతర్గతమైన (involved)
వాని పరిణామమే (evolution). అవి మరుగుపడిన తమంతట తా
మువెల్లడగుటే.

ఇచ్చట జీవుఁడు భౌతికప్రపంచమందు నివసించుచున్నాఁడు.
అట్టి భౌతికప్రపంచమునే తెలుసుకొనుచున్నాఁడు. ఆవిశ్వమందు

తన యంతర్గతశక్తులఁ దెలుసుకొనుటే వానికి సంబంధించిన సమస్య యైయున్నది. జడమునగా నవ్యక్తమైన స్వశక్తియందు స్వయం విచ్చి న్నమైన పద్ధాద్ధానూపముందు జ్ఞానానందస్థితి ప్రవృత్తినొందుట. ఈ బట్టి భౌతికప్రపంచముయొక్క ప్రయత్నమంతయు బ్రవృత్తిచేంది న దానిని నివృత్తినొందించుట. వృద్ధికానినానిని వృద్ధిచేయుట. మొదటినుండి యీలోకములో సమస్తము బలముగాఁ బనిచేయు చున్న జడశక్తియొక్క యవ్యక్తనిద్రయందు మునిగియున్నది. కాబ ట్టి సమస్త భౌతికావిర్భావోద్దేశ మవ్యక్తము నుండి జ్ఞానమును మేలు కొలుపుట. స్థూలార్పిర్భావ పరిపూర్ణత్వమేమనగా జడముపైనున్న మునుకు తొలగించుట. ఆవిర్భావముందు బంధింపఁబడిన జీవునకు నాత్మజ్ఞానపురుషుని వెల్లడించుట. మరుజుఁడిట్లు బంధింపఁబడిన జీవు డు గనుక నీప్రకాశమానమైనముక్తి, యీమాత్మజ్ఞానసంప్రాప్తి తన మహోన్నతప్రయోజనమై తన పరిపూర్ణత్వమై యుండవలెను.

కాని స్థూలదేహమం దుత్పన్నమైన మానసస్థితికి ముఖ్యోద్దేశమైన యీప్రయోజనము సంసిద్ధినొందుటకు భౌతిక ప్రపంచ బంధములడ్డుగానున్నవి. ఇచ్చట ముఖ్యముగా స్థితి జడముగా నేర్ప డినది. వస్తువుగా జేయఁబడినది. స్వయముగా ననుభవించు తన జ్ఞాన శక్తికి స్వయముగా భిన్నమాచున్న స్థూలపద్ధాద్ధానూపముందు ప్రత్యక్షమున గోచరింపఁజేసినది. ఈజడాధిక్యము వలన మరుష్యునకు ప్రత్యేక స్థూలదేహము నిర్మింపఁబడినది. ఈదేహము వేరై స్వక్తిలేని భౌతికస్వభావధర్మములకు లోనైయున్నది. అతని భవ్యశక్తిసహితము జడనుందు పనిచేయుచున్న స్వభావమే యగుచున్నది. అది నెమ్మదిగా నవ్యక్తములోనుండి మేలుకొని ప్రాణమైనది. సదా యాప ముచే బంధింపఁబడినది. దేహముపై నాధారపడియున్నది. తక్కిన

ప్రాణముకంటె నితరభూతములకంటె వేరుపడియున్నది. అవ్యక్త ధర్మముచేతను శరీరధర్మముచేతను యాత్మ పరిపూర్ణత్వమునకు వృద్ధికి భంగకరముగా నున్నది. అదేవిధమున నతనివ్యక్తి శరీరమందును, సంపూర్ణముగా వ్యప్తి నొందిన ప్రాణమందు నుద్భవించిన మానస మకాచున్నది. కాబట్టి దాని వ్యాపారసామర్థ్యములు హృద్ధులలోనున్నవి. ఆధిక్యతలేని శరీరావయవములపై నమ్ముకొనియున్నది. స్వల్పమైన ప్రాణశక్తిపై యాధారపడియున్నది. అది తక్కిన విశ్వమానసమునుండి విడతీయఁబడి యితరమనుజుల భావములకు దూరమైయున్నది. ఇతరమనుజుల స్థూలమానసము దీని కగోచరమై యున్నది. వారి శరీరలక్షణములబట్టి వారుచేయు గుర్తులబట్టి తనమనస్సుననుసరించి తెలియజాలినంతమట్టుకే తెలుసుకొనుచున్నది. అతనివ్యక్తి సదా దేనియందు దాని యెక్కువభాగ మంతర్గతమైయున్నదో యట్టి యవ్యక్తములోనికి తిరిగి పడిపోవుచున్నది. అతనిప్రాణము మరణములోనికి తిరిగి పడిపోవుచున్నది. అతని స్థూలస్థితి భిన్నత్వములోఁ బడుచున్నది. అతనియానందము స్థూలేంద్రియములకు నింద్రియమానసమునకు మూలమైన చుట్టుయావరణముతో నీయసంపూర్ణవ్యక్తిగల సంబంధములపై నాధారపడియున్నది. అనగా నతని యానందము హృద్ధులలోఁ బనిచేయు శరీర ప్రాణావయవములతోఁ దనకు వెలియైన ప్రపంచమును వశపరుచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్న మానసముపై యాధారపడియున్నది. కాబట్టి దాని వశీకరణశక్తి హృద్ధులలోనున్నది. దాని యానందశక్తి హృద్ధులలోనున్నది. దానికిగల శక్తిని మించినట్టియు దానిశక్తి సహించలేనట్టియు గ్రహింపఁజాలనట్టియు, భరించలేనట్టియు ప్రపంచముయొక్క ప్రతి సంబంధము బాధగా దుఃఖముగా నానందవ్యతిరేకముగా మారుచున్నది కాబట్టి దానిని భరించుట, స్వీకరించకపోవుటచేతనో, స్వీకరించినయెడల

నిరాకరించి పారదరుముటచేతనో కలుగుచున్నది. అంతేగాక దాని యందుఁగల స్థిత్యానందము సచ్చిదానందుని యాత్మానందమువలె నిత్యము పొందఁబడునదికాదు. అది కాలానుగుణ్యముగ నరుఞన స్వయంకృతులచే సంప్రాప్తమగుచున్నది. కాబట్టి మరలమరల ననుభవించుటచేతనే నిలుపబడి దీర్ఘకాల ముంచఁబడుచున్నది. స్వభావముచే నిది నిత్యముకాదు.

దీనికంత కర్థమేమనగా జడవిశ్వమందుఁ బ్రకృతితోఁ బరుషమనకుగల సంబంధములు, జానపురుషుఁడు తన కార్యకరణమునకు జెందిన శక్తులలోఁ బూర్తిగా నిమగ్నఁడగుటే. కాబట్టి యది పురుషుని స్వకీయమైన పరిపూర్ణావ్యక్తము. స్వకీయమైన పరిపూర్ణాజ్ఞానము. ప్రకృతియొక్క పరిపూర్ణాధికారము. జీవుఁడు పూర్తిగా స్వభావమునకు లోబడుటే. జీవుఁడు తన్నుఁదా నెరుగఁడు. ప్రకృతి కార్యమునుమాత్రమే తెలుసుకొనుచున్నాఁడు. మరుజునందు వ్యక్తితో నావీర్భవించుచున్న జీవుఁడు తనకుఁదా నీయజ్ఞానసంబంధముల త్యజింపఁజాలఁడు. కారణమేమనగా నీజీవుఁడు భౌతికలోకమందు నివసించుచున్నాఁడు. అదియొక ప్రకృతిస్థిమితము. దానియందు జడము ముఖ్యముగా నధికారము వహించియున్నది. వానిజ్ఞానము జడముచే బంధింపఁబడినందున పూర్తిగా స్వశిద్ధమైన జ్ఞానముకాదు. బ్రహ్మాండ జీవాత్మసహితము భౌతికధర్మముచే బంధింపఁబడెనేని పూర్తిగా నాత్మస్వాధీనము కలిగియుండదు. తన ప్రాణానందజ్ఞానము లెద్దానిపై నాధారపడుచున్నవో యట్టి యితర శరీర మానస ప్రాణబంధములే ముఖ్యమగు వ్యప్తిజీవున కాస్వాధీనము మరింత తగ్గియుండును. ఈశక్తి ప్రాణానంద జ్ఞానబంధములే (Limitation) మనుష్యునకు విశ్వమందసంతుష్టికిఁగారణములు. భౌతికవిశ్వమే యీ

బాతికలోకమేతప్ప వేరులోకము లేకున్న వ్యష్టిపురుషునకుఁ బరిపూర్ణత్వముగాని యాత్మసంస్థితిగాని కలుగనేరదు. జంతుజీవితముకంటె జేరుజీవితముండనేరదు. పురుషప్రకృతులకుండు నీయసంపూర్తి యసంతుష్టి సంబంధములనుండి యతఁడు విముక్తిగాంచగల లోకము లుండవలెను. లేదా తనకుఁ బ్రత్యేకలోకములుండి వానిలోఁ బ్రవేశించుటవలన బంధముల కతీతుఁడు కాగలిగి యుండవలెను. లేదా యూర్ధ్వలోకములు లోకవాసులుండి పానినుంచి తనజ్ఞానశక్త్యానందములఁ బొందఁగలిగి యుండవలెను. లేకున్న వృద్ధి యసంభవము. ఈవిషయములన్ని కలవని ప్రాచీనజానము చెప్పుచున్నది. ఇతర లోకము లూర్ధ్వలోకములున్నవనియు వాని నారోహింపవచ్చుననియు వానిసంబంధముచే వృద్ధికలుగుచున్నదనియుఁ జెప్పుచున్నది.

పురుషప్రకృతి సంబంధస్థిమితమందు జడాధిక్యతచే బాతికలోక మెల్లప్పుడుచున్నదో యట్లే దానికిపైన ప్రాణాధిక్యతచే మఱియొక లోకమేర్పడుచున్నది. అందుజడమున కాధిక్యతలేదు. ప్రాణశక్తికి నధికారమచ్చట యెక్కువ. ఈలోకమందు రూపముల ననునరించి ప్రాణస్థితులుండవు. అచ్చట రూపమును బ్రాణము నిర్మయించుచున్నది. కాబట్టి రూపములు భూలోకమందుకన్న నెక్కువ స్వేచ్ఛగాను, ద్రవముగాను విచిత్రముగా మారునవియై యున్నవి. ఈప్రాణశక్తి యవ్యక్తమైన జడశక్తికాదు. దాని హీనస్థితులందుఁ దప్ప భూతములకు సంబంధించిన యంతఃశక్తి (Subconscient) కాదు. అది వ్యక్తిగల శక్తి. నిర్మాణముకొఱకుఁ బనిచేయుచున్నను, దన ప్రేరేపణాశక్తియొక్క యనుభవముకొఱకు స్వాధీనముకొఱకు సంతుష్టికొఱకు ముఖ్యముగాఁ బనిచేయుచున్నది. ప్రాణమే ముఖ్యమైన యీలోకమందు కోరిక, ప్రేరేపణయొక్క సంతుష్టి ముఖ్య

ధర్మమైయున్నది. భూలోకమందుకన్న నెక్కువ స్వాతంత్ర్య సామర్థ్యములతో, బ్రాణశక్తి పనిచేయగల జీవస్వభావముల సంబంధముల స్థిమితమిది. దీనిని కామలోకమనవచ్చును. దాని ముఖ్యలక్షణము కామము (Desire). స్థూలజీవితమునలె నది మార్పులేనియొక సూత్రము ననుసరించునదికాదు. అనేకమార్పు లొందగలదు. అంతేగాక స్థూలస్థితి నంటి యందు మిళితమైపోవుస్థితి మొదలు న్వచ్ఛమైన యుత్తమ మానసలోకమునకంటి యందుఁ గలిసిపోవుస్థితివరకు వివిధస్థితులుగా విభాగింపఁబడియున్నది. కారణమేమనగా స్వభావమందెగిరి దుముకవలసిన గొప్ప విపులకండకములు గండ్లుకనుపించవు. ఒకదానిలోనుండి మరియొకదానిలోనికి కరిగిపోవుచున్నవి. సూక్ష్మమైన సంవర్తనము కలదు. అట్టి సంవర్తనమునుండి (Continuity) స్వభావముయొక్క ప్రత్యేకానుభవశక్తి వివిధతరగతుల నేర్పరుచుచున్నది. వానివలన జీవాత్మ తనకుగల సాధ్యముల వివిధ లోకములందుఁ బొంది తెలుసుకొనుచున్నది. ఏదోయొక విధమున యనుభవించుటే కామమునకు ముఖ్యాభిప్రాయముగనుక కామలోకమునకది స్వభావమై యుండకఁదప్పదు. ఎచ్చట జీవాత్మస్వతంత్రమై డుకాఁడో కామమునకు వశుడై స్వాంత్ర్యమునొందఁడో యచ్చట విరుద్ధద్వందానుభవములుండును. ఈలోకమందు హస్త్యులలోఁ బనిచేయు స్థూలమానసమున కసంభవములైదోచు గొప్ప యెడతెగని తీవ్రమైన భోగములుండును. అటులనేయెడతెగని తీవ్రమైన గొప్ప దుఃఖములుసహితముండును. చిరకాలమునుండి మానవులు వేచిని స్మరించి భయమోదము లొందుచున్నారో యట్టి నరకస్వర్గము లిందమర్పఁబడియున్నవి. సమస్త మానుషయూహలకు సత్యములె సపోలికలు కొన్నికలవు. కాని యవి స్థూలరూపములతోఁ గప్పఁబడి యుండుటచే స్థూలాతీతమైన సత్యముల నిజతత్వమును బోధించుట లేదు.

- స్వభావమొకటితో నొకటి సంబంధములేని యద్భుతములచే
 • రికగాక బహుళయేకత్వము గనుక యీ భూలోకమునకును గామలో
 కమునకునుమధ్య చాటశక్యముకాని యంతరాయములేదు. కానియొ
 కయర్థమందవి యొకదానితోనొకట కలిసియున్నవని చెప్పవచ్చును.
 లేదా కొంతవరకు నొకదానిపై నొకటి యాధారపడి యున్నవని చె
 ప్పవచ్చును. నిజమునకు భూలోకము ప్రాణముచుండి ప్రసారిత మన
 వచ్చును. ప్రాణము వెలికిఁద్రొసినట్టియుఁ బ్రాణలోకమున సాధ్య
 ముకాని తనకున్న జడసంబంధమైన కోరికలఁదీర్చుకొనుటకు తనలో
 నుండి వేరుచేయబడిన లోకమని చెప్పవచ్చును. భూలోకజీవితము జ
 డముపైఁ బ్రాణలోకముయొక్క యొత్తిడివలన గలిగినదని చెప్పవ
 చ్చును. జడమనగా స్థూలప్రపంచముయొక్క యవ్యక్తస్థితి. ఆవి
 ర్భావమొందిన మన ప్రాణముసహితము ప్రాణలోకముం గునికిగల
 విపులప్రాణముయొక్క పై వికారమౌచున్నది. అట్టి విపులప్రాణస్థితి
 మూలకమున ప్రాణలోకముతో సంబంధము కలిగియున్నాము.
 అంతేగాక ప్రాణలోకము సదా మనపైఁ పనిచేయుచున్నది. జడ
 స్థితియందున్న ప్రతినస్తువునకు వెనుక ప్రాణలోకముయొక్క తద
 నుగుణ్యమైన శక్తులున్నవి. మిక్కిలి మొదటివైన (elementals)
 భూతలములకు సహితము వెనుకవానిని సంరక్షించుచున్న భూత
 ములు భూతప్రాణశక్తులు కలవు. ప్రాణలోకముయొక్క బలములు
 సదా జడలోకములోనికిఁ బ్రవహించి ఫలములనిచ్చి శక్తులఁ బుట్టెం
 చ్చుచున్నవి. ఆఫలశక్తులు తిరిగి ప్రాణలోకమునుబొంది దానిని
 మార్చుచున్నవి. ఆలోకమునుండి మన ప్రాణభాగము, కామభాగ
 ము, స్పృశింపఁబడుచున్నవి అచ్చటసహితము మంచికోరికలు కలి
 గి మంచిచేయునట్టియుఁ జెడుకోరికలుకలిగి చెడుచేయునట్టియు శక్తు
 లు కలవు. వానితోమనము సంబంధము పెట్టుకొనకున్నను, వానిని

మన మొరుగుకున్న మనతో సంబంధము కలిగియున్నవి. ఈశక్తులు గ్రుడ్డియలవాట్లుగాక జడమున కంచునదప్ప దక్కినచోట్ల నవ్యక్త శక్తులుగాక జానముతోఁ బనిచేయుభూతములు. జీవింగియున్నవక్తులే. మనకు నూర్ధ్వలోక ప్రబోధ కలిగినప్పుడు మనకవి స్నేహితులుగానో శత్రువులుగానో మనల వశముచేసుకొనునవిగానో మనము వశముచేసుకొని నిర్లక్ష్య పెట్టవలసినవిగానో మనకు వ్యక్తము కాగలవు. మనుజునకుఁ బ్రాణలోకముతోనున్న యీసంబంధమే యైగో పావారి రహస్యవిద్యకు హేతువై మాధ్యయుగమున (Middle age) వారికిఁ బనికల్పించినది. పాశ్చాత్యుల్య యక్షేణీవిద్యకు మంత్రశాస్త్రమునకిదే పని కలుగఁజేసినది. పూర్వకాలమున ఛాందసము విశేషముండెను. పిచ్చినమ్మకములు విపరీతభావము లుండెడివి. అట్టి ఛాందసమునకు లోనఁ గొంతనిజముకలదు. ముందు శాస్త్రము (Science) జడిప్రపంచ పరిశోధనా పరత్వమువిడిచి తిరిగి దీనిని కనిపెట్టవచ్చును. కారణమేమనగా జడప్రపంచమందు మనుజుని నివాసమెంతసత్యమో కామలోకమంత సత్యమైనదే.

కాని మనకు వెనుకనున్నట్టియు మనపై సంత యొత్తిడిచేయుచున్నట్టియు దానిని మనమేల సాధారణముగాఁ దెలుసుకొనకున్నాము ? మన యిరుగుపొరుగువాని జీవితము మనజీవితమువంటిదేయై మనపై తెలియకుండనే సదా పనిచేయుచున్నను మనమేల తెలియజాలకుంటిమో యదే దీనికిఁగారణము. (మన భావములలో నెక్కువభాగము వెలినుండి యితరులనుండి వచ్చుచున్నవే). జాగ్రత్తనందు మనకుఁ దెలియనట్టియు సదా మనబహిష్ఠితిని నిర్నయించునట్టియు మన స్థూలస్థితియొక్క గొప్పభాగమెందుకుఁ దెలియుటలేదో యాకారణముచేతనే యిది తెలియఁబడకున్నది. సాధారణముగా

మనము స్థూలేంద్రియముల నుపయోగించుచున్నాము. స్థూలశరీర మందే నివసించియున్నాము. సూలప్రాణముతో స్థూలమానసము తోఁ బనిచేయుచున్నాము. వీనిద్వారా ప్రాణలోకము వెల్లడికాదు. మనలోని యితరకోశములకిది సాధ్యపడుచున్నది. ఉపనిషత్తులలో వీనిని కోశములనుచున్నారు. ఇటీవల దేహములని వాడుచున్నారు. మనోమయకోశము లేక సూక్ష్మదేహము. దీనియందు మానస పురుషుఁడు నివసించుచున్నాఁడు. ప్రాణమయకోశము లేక ప్రాణ శరీరము. ఇది యన్నమయ కోశముతో సంబంధించియున్నది. దాని తోఁగలసి స్థూలదేహ మనిపించుకొనుచున్నది. ఈమనోమయ ప్రాణమయ కోశములు రహస్యముగా మనలో సదాపనిచేయుచున్న శక్తులసామర్థ్యముల నింద్రియములఁ గలిగియున్నవి. స్థూలావయవ ముతో స్థూలజీవితమునకుఁ జెందిన నాడిసంఘముతో స్థూలమానస ముతో సంబంధము కలిగియున్నవి. ఆత్మవృద్ధిచే వానిని మనము తెలుసుకొందుము. వానియందు నివసించుము. వానిద్వారా ప్రాణ లోకవ్యక్తి యితరలోకములవ్యక్తి పొందుచున్నాము. అవేగాక భూలోకసంబంధములైన కొన్ని సూక్ష్మానుభవముల విశేషజ్ఞానము మనకు పూర్తిగాఁ దెలుసుకొనుట కుపయోగించవచ్చును. ఈయాత్మ వృద్ధిచేత మనకిప్పుడు సర్వవిధముల ముఖ్యమైయున్న భూలోకము కంటె వేరగులోకములలో నెక్కువగానో తక్కువగానో నివసించ వచ్చును.

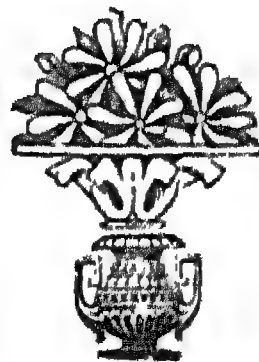
ప్రాణలోకము విషయమేమి చెప్పఁబడెనో యదే కొన్ని యావ శ్యకమైన భేదములతో విశ్వములోని పై లోకములవిషయమై వర్ణిం చుచున్నది. ఈప్రాణలోకమునకు జాలదూరమున మానసిక లోకము న్నది. దానియందుఁ బ్రాణజడములుగాక మానసము నిర్ణయించు

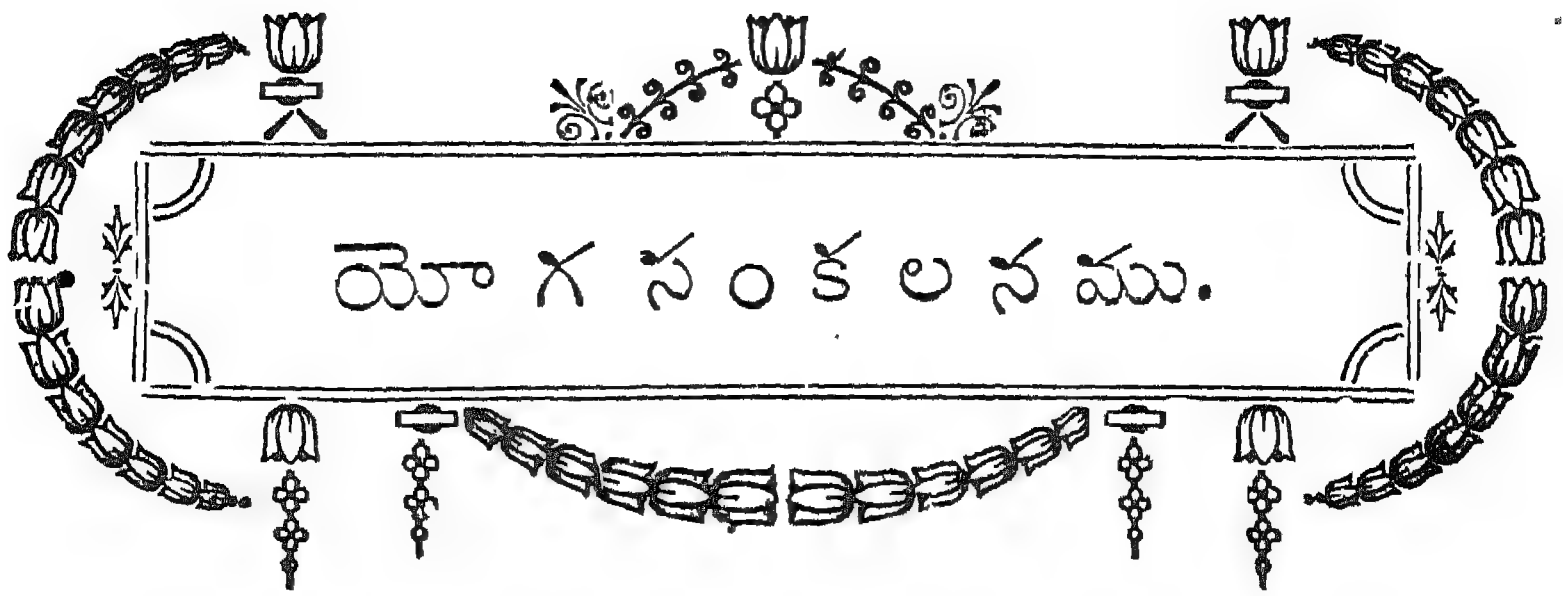
చున్నది. అచ్చట మనసు జడముచే బ్రాణశక్తిచే నిర్ణయింపబడక తానే నిర్ణయించి తనసంతుష్టికై వాని నుపయోగించుచున్నది. అచ్చట మానసమొక విధముగా స్వతంత్రత కలిగియున్నది. శరీర ప్రాణములచే బంధింపబడియున్న మనమానసమునకు గోచరము కాని తనసంస్థి సంతుష్టలకొరకు స్వాతంత్ర్యము కలిగియున్నది. పురుషుడచ్చట కేవల మనోమయుడై యున్నాడు. అతనికి ప్రకృతితోగల సంబంధములా పవిత్రమానసముచే నిర్ణయింపబడుచున్నవి. స్వభావమచ్చట బ్రాణమును స్థూలమయముగాక మనోమయమైయున్నది. ప్రాణలోకము భూలోకముసహితము దానిప్రసారమై యున్నవి. మానసపురుషుడు తనకవసరమైన రుచులసంస్థికొరకు నిర్ణయించుకొన్న ప్రదేశములే స్థితులే యీలోకములు. భూలోకమందలి వైచిత్ర్య వికారము మొదట ప్రాణలోకముపై తరువాత జడస్థితియందున్న ప్రాణముపై మానసలోకముయొక్క యొత్తిడిచే గలుగుచున్నది. ప్రాణలోకమందు తనమాన్యులన మనలో కామమానసమును సృజించుచున్నది. తన స్వంతహక్కునుబట్టి మనలో బవిత్రమైన మానసికమేదో శక్తులను సృజించుచున్నది. మనకుఁగనుపించు మానసము మనోలోకమందు స్థానముగల విచుల మానసముచే (Subliminal) గలిగినదే. ఈమానసలోకము సహితము మనపై మనలోకముపై బనిజేయుచున్నది. దానియందు భూతములు కలవు. మన మనోమయకోశముద్వారా మనకు సంబంధించియున్నది. అందు మానసికస్వర్గము లేర్పడియున్నవి. ఈస్థూలదేహమును విడిచినప్పుడు పురుషుడందు బ్రవేశించి భూలోకవాసమునకుఁ దిరిగి ప్రేరేపింప బడునంతవరకండు నివసించియుండును. దీనియందుసహితము బహులోకములున్నవి. క్రిందిలో

కములోఁ గలిసిపోఁగల క్రిందితరగతి మొదలు విజ్ఞానలోకములోని కిఁ గరిగిపోఁగల యూర్ధ్వ తరగతివరకు నేర్పడియున్నవి.

• మిక్కిలి పైనున్న యీయూర్ధ్వలోకము లూర్ధ్వమానసిక ములైయున్నవి. అవి యూర్ధ్వమానస విషయములై విజ్ఞానమునకు (బుద్ధికి) చెందినవి. సచ్చిదానంగుని త్రివిధతత్వములతో సంబంధము గలవి. జీవుఁడు స్వభావముతో నాడు నాటయొక్క కొన్ని యల్ప విషయములలోఁ బురుషుఁడు తగులుకొనుటచే నీయధోలోకములు వానినుండి యేర్పడుచున్నవి. కాని యీలోకములు సహితముమన ముదాటలేని యంతరాయములు కలిగి యుండలేదు. విజ్ఞానమయ కోశ మానందనుయకోశము లనఁబడు కారణశరీరము ద్వారా మన కవి వ్యక్తమగుచున్నవి. మానస దేహముద్వారా యంతగా మనకు వానితోఁ బనిజరుగుటలేదు. కాని ప్రాణస్థూలకార్యములందు వాని గూఢశక్తులు లేకపోలేదు. ప్రాణదేహములందున్న మానసపురు షునిపై నీయుత్తమలోకములయొత్తిడిచేతనే మనలో సహజస్వప్న హ యు సాధ్యాస్మికవ్యక్తిప్రబోధయుఁ గలుగుచున్నవి. ఈకారణశరీ రము జనసామాన్యమందు బహుస్వల్పముగా వృద్ధిజెందినది. దాని యందు వసించుటకుఁగాని యూర్ధ్వమానసలోకముల నధిరోహించు టకుఁగాని యనుసూపమైన మనోమయమగు లోకములయంతర్వర్గ ముల విభజించుటకుఁగాని వ్యక్తితో నాలోకములందు నివసించుట కుఁగాని మనుజులకు బహుకష్టసాధ్యమైయున్నది. సమాధియం దట్లు చేయవచ్చును. కాని విశేషజనము తెలుసుకొనుటకైన నిష్పడని వ్యష్టిపురుషుని సామర్థ్యములవృద్ధిచేయుటయను నూతనపరిణామ విధానముచే (evolution) నట్లుచేయవచ్చును. పరిపూర్ణాత్మజ్ఞాన మువల్లనే పురుషుఁడు ప్రకృతిని వ్యక్తితోఁ బూర్తిగా నశయుచేసు

కొనుచున్నాఁడు. అచ్చట మనస్సునిర్నయించదు. కాని యాత్మ
యధోవిషయముల నుపయోగించి వానికి నుత్తమసామర్థ్యముల
కలిగించుచున్నది. అదే ప్రవృత్తినొందినదాని నిష్కర్తినొందించుట.
దానికొకటే పురుషుఁడు స్థూలప్రపంచమందు మక్కిలి కష్టములకు
లోనగుచున్నాఁడు.





32 అధ్యాయము.

అధోత్త్రివిధ పురుషుఁడు (తైత్తిరీక్యపురుషుఁడు)



విశ్వమునకు సంబంధించిన వివిధలోకములయొక్క, మనస్థితి కిసంబంధించిన వివిధలోకములయొక్క నిర్మాణవిధానమట్టిది. అవి నుచ్చైనవలె జడములోనికిదిగి యాత్మయొక్క యున్నతత్వములోనికి పై కెక్కుచున్నవి. విశ్వస్థితినుండి తప్పించుకొని విశ్వాతీతమైన యనంతములోనికి జేరువర కున్నవనవచ్చును. జాద్ధుల లోకనిర్మాణవిధానమిట్టిదన చెప్పఁబడినది. మనసాధారణ జడజ్ఞానమున కీసమస్తము కనుపించదు. భూలోకమందేదో యొకమూల మనస్థితియందే పని చేయుచు ట్టణభంగుర జీవితానుభవములలో లగ్నమైయుండుటచే మనకవి తెలియుటలేదు. అట్టి వ్యక్తికిలోకము జడపదార్థశక్తి సమూహమైయున్నది. ఈజడపదార్థశక్తులు స్థిరమైన ధర్మములచే నాకారముల నిర్మించి నడుపుచున్నవి. ఆధర్మములకు మనము విధేయులమై యుండవలెను. వానిచే బాలింపఁబడవలెను. పుటకతో నారంభమై మరణముతో సంత్యమై తిరిగి పునర్జన్మలేని యీస్వల్పజన్మనుపయో

గించుకొని సాధ్యమైనంతజ్ఞానమును బొందవలెను. మనస్థితి యాదు
 చ్చికసంభవమో, సర్వవ్యాపక జడజీవితమందు స్వల్పవిషయమో,
 జడశక్తి వ్యాపారముయొక్క నిత్యవిచ్ఛేదకత్వమోయై యుండవలెను.
 ఏదోవిధముగా జీవుఁడు లేక మానసము శరీరమందున్నది. తనకు
 బాగుగాఁ దెలియని వస్తువులయందు శక్తులయందుఁ దారుమారు
 చెందుచున్నది. మొదట నది ప్రమాదములతోను విరోధముల
 తోను నిండియున్న యీలోకమందు నివసించుటకై కష్టపడుటలో
 లగ్నమైయుండును. తరువాత విశ్వధర్మములఁ దెలుసుకొని జీవితము
 న్నంతవరకు సౌఖ్యములకై ప్రయత్నము చేయుచు నాధర్మముల
 నందు వినియోగించుటలో లగ్నమైయున్నది. జడమందు పృష్టిరూప
 మొందిన స్వల్పమానసవ్యాపారముకంటె మనము వేరుకానియడల
 మనజీవితమునల్లఁ బ్రయోజమే యుండదు. అప్పుడు మనజీవితము
 లో ముఖ్యభాగమంతయు నిత్యజడముతో జీవితమందున్న కష్టము
 లతో క్షణభంగురమైన చిత్తముయొక్క- అద్వితీయోక్క పోరాటమై
 యుండును. మతములు కళలు నిర్మించిన విచిత్ర వృక్తినిగఁధుఁడేత
 ను మనోకల్పితములచేత సూహలచేతను విశ్రాంతి మానోరాటము
 నకుఁ గలుగుచున్నది.

కాని యతఁడు కేవలదేహమేగాక జీవుఁడగుటవలన నెలిగు
 న్న యీజీవిత విషయములబట్టి న్యాయమని తోచునట్టి యీ మొద
 టిభావమే నిజమని పూర్వజ్ఞానమని తృప్తిచెంది యుండవీడు. అతని
 కర్తరిస్థితికి యతీతసత్యములయొక్క సూచనలు తోచుచుండును.
 దాని ననంత త్యామృతత్వజ్ఞానము కలుగుచుండును. ఇతరలోక
 ములున్నట్లు దానికి నమ్మకము నులుపుగాఁ బుట్టును. జీవాత్మకు
 విపులానుభవస్థానములైన యూర్ధ్వలోకము లున్ననని నులుపుగా

నమ్మును. శాస్త్రము (Science) స్థితియొక్క కర్మణి (objective) తత్వమును, స్థూలప్రాణములపై ప్రజ్ఞానమును మనకు కలిగించుచున్నది. కాని మనకర్తరి (Subjective) స్థితికిఁ బరిశ్రమకలిగించి దానిశక్తులవృద్ధిచేయుటవలన పైనకొన్ని సత్యము లున్నవని మనకుఁ దెలియఁగలదు. ఈలోకజ్ఞానము మనకువచ్చినప్పుడు పైనున్న యితరస్థితులజ్ఞానము కొఱకు తప్పక వెతుకుదుము. అందుచేతనే జడనాస్తిక యుగములకుఁ దరువాత రహస్యవిద్యాయుగములు, జీవునివెతుకు మతయుగములు వచ్చుచున్నవి. పైపైమానసికజ్ఞానముస్థూలదేహధర్మజ్ఞానము చాలదు. మనపై ప్రజ్ఞానము దేనికిపై తొడుగొచ్చున్నదో యట్టి యంతరకర్తరి స్థితియొక్క యద్భుతమైన రహస్య మని మనకుఁ గలిగించుచున్నది. మన స్థూలేంద్రియములకుఁ దోచునది విశ్వముయొక్క జడావరణచునియు మన వెలిమానసమునకుఁ దోచునది, కనిపెట్టఁబడని యంతరస్థిత గొప్పఖండముయొక్కతీరముమాత్రమేయనియు మనకుఁ గనుపించును. వానిఁ గనిపెట్టుట బాతికమనోశాస్త్రజ్ఞానములకంటె వేరుజ్ఞానమునకు జెందినది.

తన్నధిగమించుటకు, తనజడస్థితి నధిగమించుటకు మతమే మనుజుఁడుచేయు మొదటి ప్రయత్నము. మతమునకు ముఖ్యమేదనగా మానసస్థూలస్థితులు దేనిపై యాధారపడియున్నవో యట్టియనంతునికర్త రివ్యక్తి తనకు స్థిరపరుచుకొనుట. అనంతునిజేరి యతనితో సంబంధము కలిగియుండవలెనను జీవుని ధ్యాసను సశ్యమని స్థిరపరుచుకొనుట. దానిపని యేమనగా జీవుఁడు సదా కాంక్షించునట్టియు సాధారణజీవితము నమ్మకముపుట్టించనట్టియు స్థూలజీవితము నుండి పెరిగి మరణము నతిక్రమించి విజ్ఞానస్థితి యమృతశ్వము పొంద వీలుకలదని మతము నమ్మకము పుట్టించుట. తనకు సంప్రా

ప్రించిన యీలోకమేగాక నితరలోకము లున్నవని ముఖప్రయా
సలు మరణము స్వభావముగాక నమృతత్వ యానందములే నిత్యము
స్వభావముగాఁగల లోకములున్నవని మతము స్థిరపరుచుటే ముద్ద్య
జీవితధర్మమిచ్చి దానిచేతనే యమృతత్వమునకుఁ బ్రయత్నించమని
మతము చెప్పుచున్నది. మనుజుఁడు జీవాత్మగాని దేహముకాదు.
అతని ప్రపంచజీవితము ముందురానున్న విజ్ఞాన స్థితుల నిర్నయిం
చుటకు సాధనమగుచున్నదని చెప్పుచున్నది. ఇది సత్యము సర్వమత
ములకు సమాచమే. దీనికంటె పై సమతములనల్ల సమ్మతముఘట్టిదు.
మృతభావములు భేదించుచున్నవి. భూమిపై యొకజన్మే మనకుఁడు
నని, యాజన్మలోనే మనముందుస్థితి నిర్నయింపఁబడునని కొన్ని మ
తములు చెప్పుచున్నవి. అని జీవుని వేరుకటి యమృతత్వమును నిరా
కరించి ముందటి యమృతత్వము సంగీకరించుచున్నవి. సర్వయోమా
ర్గము తప్పినవారికి నిత్యదుఃఖమని సమ్మతకృతముకాని మాత్రముచే
భయపెట్టుచున్నవి. కాని మఱికొన్ని విభులమతములు జన్మచరణ
లుకలవనియు వానివలన జీవుఁ డనంతముని జ్ఞానముపొందుచున్నాడ
నియు సర్వజనులకుసంపూర్ణ సంప్రాప్తికలవనియు నన్నియునున్నవి.
కొన్ని యనంతఁడు మనకంటె వేలుపురుషుఁడనియు సర్వలో
మనము స్వయముగా సంబంధము పెట్టుకొనవచ్చుననియుఁ జెబుచు
చున్నవి. మఱికొన్ని యతఁడు మనవ్యక్తిస్థితి లేనముకానలసిన స్థితి
ణమని తెలుపుచున్నవి. కాబట్టి కొన్ని మతములు పైలోకములే
మనకు గమ్యస్థానములనియు సందీశ్వరుని సాన్నిధ్యమందు నివసిత
మనియుఁ జెప్పుచున్నవి. మఱికొన్ని లోకనివాసము పూర్తికాగాననం
తునియందు నిమజ్జనమగుటే మనగమ్యస్థానమనుచున్నవి. అన్నియు
భూలోకజీవితము పరిత్యగమనియుఁ దత్కాలిక దుఃఖమనియు డం

బమనియు విడిచిపెట్టమని ప్రేరేపించుచున్నవి. మనయాగల నూర్వ మందుంచమనుచున్నవి. కొన్నిమతము లాత్మయొక్క భవిష్యద్విజ యమును భూమిపై నే సర్వజనసమూహ జీవితమందు సూచించి ప్రత్యేకమనుజుని కాశ కొలుపులేగాక జాతీయసమూహమందు సహిత మాశ పురికొలుపుచున్నవి. కాని మతము జ్ఞానముకాదు. అది నమ్మకము భ్యాస. సాధారణజీవిత మధిగమించిన జీవులయను భవములు వారి సహజజ్ఞానములు మతములు న్యాయమని రుజువు చేయుచున్నవి. ఆత్మయొక్క విపులసత్యములరహస్యముల తెలుసు కొనుటకు నమ్మకము మతము కలిగించుచున్నది. మతతత్వముల చిహ్నముల శీక్షల గట్టినిబంధనలుగా పూర్చుచున్నామరుట మన మింకను బసితనములోనే యున్నామని యనంతుని తత్వశాస్త్రమున కింక దూరమందేయున్నమని సూచించుచున్నది.

ప్రతిగొప్పమతమునకు దాని నమ్మకములకు చిహ్నములకు సూత్రములకు వెనజల్లబడిన సత్యములకు సంతరార్థములు కలవు. వానివలన విజ్ఞానశీక్షకలిగి రహస్య తత్వములు తెలియబడి వశము చేసుకొనబడుచున్నవి. ప్రతిబహిరంగమతమునకు సంతరార్థయోగ మున్నది. ఆయంతరయోగమువకు మొదటిమెట్టు నమ్మకము. దాని గుర్తులు చెప్పనలపికాని సత్యములఁ దెలుపు చిహ్నములు. దాని ఛాందససూత్రముఃలూర్ధ్వలోకస్థితిరహస్య సూచకములు. జడిప్రపంచజ్ఞానముకొఱకు పదార్థశాస్త్రములు మొదటి యాకృతులకు బదు లుగా రహస్యతత్వముల నెట్లు వెల్లడించుచున్నవో విపులానుభవము నమ్మకము మనకెట్లు కలిగించుచున్నవో యట్లే యోగమూర్ధ్వలో కముల వెల్లడించుచున్నది. కాబట్టి దెలియరానట్టియు మనుజుఁడు ప్రయత్నించిన సాధ్యమానట్టియు నీసమస్తానుభవ సౌపానములు

జ్ఞానయోగమునకు సంబంధించినవి. ఆజ్ఞానయోగము పరిపూర్ణుని వెతుకుటయందు తనలో నీశ్వరజ్ఞానమును వెతుకుటయందు వ్యస్తిమానుషజీవునితో నీశ్వరునకుగల ప్రత్యేకసంబంధముల వెతుకుటయందు మాత్రమేలగ్నమై యుండలేదు. జ్ఞానయోగము పొందవలసినగొప్పవిషయము పరిపూర్ణుని జ్ఞానము. దాని ముఖ్యోద్దేశ్య మీశ్వరుని పొందుటే. అల్పజ్ఞానముకొఱకు దాని నిర్లక్ష్యపెట్టుట మరయోగమున కాధిక్యత తప్పించి దానిముఖ్యోద్దేశమునుండి పడిపోవుటే. కాని యీశ్వరుని నిజతత్వము తెలుసుకొన్నందున జ్ఞానయోగమీశ్వరుడు మనతో నితరలోకములతో నెట్టిసంబంధముల కలిగి యున్నాడో తెలుసుకొనవలెను. మన యాత్మోచ్ఛరణ శిఖరమనఁబడు శుద్ధాత్మ సధిరోహించినచు డాయున్నతప్రదేశమునుండి స్థూలమువరకు వ్యాపించియున్న యధోస్థితులఁబొంది స్వభావము నానియందెట్లు పనిచేయుచున్నదో గ్రహించవచ్చును.

మన మీజ్ఞానము వేరువేరు రెండుమార్గములఁ బొందవచ్చును. పురుషమార్గమున ప్రకృతిమార్గమున. పురుషప్రకృతి సంబంధములఁ బూర్తిగా నీశ్వరప్రకాశమందఁ బొందుటకు రెండిని కలిపినఁగలుపవచ్చును. బ్రహ్మాండపిండాండములనఁబడు విశ్వమాసపులందుఁ బంచవిధజీవుల డున్నాడని యుపనిషత్తుచెప్పుచున్నది. పురుషుఁ డాత్మయనఁబడు స్థూలజీవుడే మొదట మనకు వ్యక్తిమానశఁడు. తనకు స్థూలమునకంటె వేరు స్థితిలేదనియుఁ బ్రాణమానసస్వాపారము సహితము స్థూలదేహమును విడిచి స్వతంత్రముగానుండదనియుఁ దలచునాశ్మయిదియే. జడ స్వభావమండంతట యీస్థూలజీవాత్మయున్నది. అది శరీరమందు వ్యాపించినది. శరీరస్వాపాగమునది తెలియకుండ నడిపించుచున్నది. సమస్త శరీరానుభవమున కదే

మూలము. మనస్సునకు వ్యక్తముకాని సమస్తవస్తువులందది యంత
 • ర్భూతమైయున్నది. కాని మనుజునందీస్థూలాత్మ ప్రాణత్వమొది
 నదీ. మానసికత్వ మొందినది. అది ప్రాణమానసిక ధర్మములఁ గొం
 త స్వీకరించునది. కాని ప్రాణమానసముల నదిపొందుట దానికి
 స్వభావసిద్ధము గాక ప్రతిగ్రహింపఁబడినది. దాని నిజస్వభావము
 పై తథ్యాలోపణ చేయఁబడినది. పైనుండి నియమింపఁబడినది. స్థూ
 లోపకరణములకులోనై పనిచేయుచున్నది. మన మనఃప్రాణభాగము
 లపై నీస్థూలదేహాధికారము, మనఃప్రాణములు స్థూలశక్తిపర్యవసాన
 ములని చెప్పిజడవాదము (Materialism) రుజువుచేయుచున్నది. ని
 జమునకు ప్రాణమానసములు దేహమునకు లోబడుట వృద్ధికాని
 మానవజాతికి లక్షణము. మనుష్యజాతికి క్రింది జంతువులందది మి
 క్కిలి యధికము. పునర్జన్మ సిద్ధాంతమునుబట్టి భూలోకజన్మయం
 దెవరీస్థితిని చాటజాలరో మరణానంతరము వారు మానసికలోకము
 ల యుత్తమప్రాణలోకముల నొందరనియుఁ దరువాత భూలోక జ
 న్మయందు మరల వృద్ధిజెందుటకై పెక్కు స్థూలలోక చరలనుండి
 తిరిగి వచ్చుచున్నారనియుఁ జెప్పబడుచున్నది. కారణమేమనగా
 వృద్ధిలేని స్థూలజీవుఁడు పూర్తిగా జడస్వభావమునకులోనై తథ్యా
 సలతో నిండియున్నాఁడు. పై కెక్కకపూర్వము వానిని యుత్తమ
 ప్రయోజనార్థ ముపయోగించవలసి యున్నది.

మిక్కిలి వృద్ధిజెందిన మానవజాతి మానస ప్రాణలోకముల వ
 లనఁ బొందఁదగిన యనుభవసామర్థ్యముల మిక్కిలి స్వేచ్ఛతోవిశే
 షముగా నుపయోగించుచున్నది. ఈదాగియున్న లోకముల సహాయ
 సంపత్తిపై యాధారపడి స్థూలమునకు లోనుగాక, స్థూలస్వభావ
 మును, గామలోకమునుండివచ్చు గొప్ప ప్రాణశక్తులవల్లను మానస వి

జానలోకములనుండివచ్చు సూక్ష్మమానస శక్తులవల్లను మార్చి స్వాధీనము చేసుకొనుచున్నది. ఇట్టివృద్ధివల్ల మరణమునకును బునర్జన్మమునకును మధ్య నుత్తమలోక పాప్తి నొందుటకు నింతకంటె నెక్కువ మనోవిజ్ఞానవృద్ధికొఱకుఁ బునర్జన్మమును సాధనముగా నుపయోగించుటకుఁ దోడ్పడుచున్నది. అట్లే మనజాగ్రదావస్థను నిర్నయించు స్థూలస్థితియందు మనకర్మకు మూలములైన లోకములఁ బెలుసుకొనకనే మనము పనిచేయుచున్నాము. నిశ్చయముగా స్థూలపురుషునకు మానసికలోకములవ్యక్తి కలిగేయున్నది. కాని యానందైశ్వర్యప్రాణలోక మనోలోకములగాని మన సాధారణవ్యక్తికిఁ దెలియరాక లోన దాగియున్న ప్రాణమానస పురుషులనుగాని మనమెరుగము. వృద్ధియొక్క పై సౌపానమందుమాత్రమే మనకు వాని జ్ఞానము కలుగుచున్నది. అప్పుడు సహితము మానస మొదల స్థూలస్వభావ కార్యమునకు వెనుకఁ దోచబడును. ఆలోకములలో మనము ప్రత్యక్షమున నివసించుటలేదు. అట్లు నివసించితిమేని త్వరలోనే స్థూలదేహమును వ్యక్తితోఁ బ్రాణశక్తిచే నడుపనేర్తుము. స్థూలమానసముల రెంటిని మానసముచే నడుపనేర్తుము. అప్పుడు మనస్థితి కథాకావలమై చిత్తజ్ఞానములచేఁ బ్రాణదేహములపై సరాసరి మానసము ను నుపయోగించి ప్రాణజీవితముల విశేషభాగము నిర్నయింపఁగలము. యోగముచే స్థూలజీవాత్మ నతీక్రమించుశక్తి, పై జీవాత్మల బొందు శక్తి వృద్ధి నొంది విఫలతగాంచిన యాత్మజ్ఞాన యాత్మరగ్రహముల వలనఁ బొందగలము.

పురుషుని మూలకముననిది సంపాదించవచ్చును. స్థూలము నుండి తన్ను వెనుకకు మరలించి స్థూలస్వభావముతో నింతవరకుఁ దాఁజేయుచున్న పనినుండి తన్ను మరలించి భావచిత్తములపై నేకా

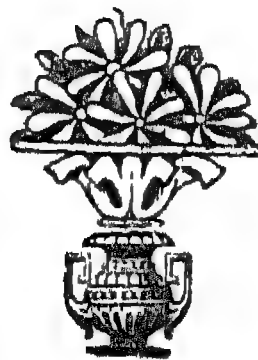
గ్రతనొందించుటచే ప్రాణములోనికి తరువాత మానసములోనికి నధిరోహింపవచ్చును. అట్లు చేయుటచే మనము ప్రాణపురుషుడగుదుము. ఈ నూతన వ్యక్తిలోనికి స్థూలజీవాత్మను చేదుకొందుము. మనకప్పుడు స్థూలదేహము, దానిస్వభావము, దానిపనులు ప్రాణజీవాత్మ విషయికములై జడప్రపంచముతో సంబంధముకొని కేర్పడినవిగాఁ దోచబడును. స్థూలము వేఱనుభావము కలుగును. అంతట దానిపై నధికారము నహింపఁబడును. స్థూలదేహము సాధనమని పైకప్పని విడతీయవచ్చునను జ్ఞానము సంభవించును. మన జీవితావరణముపై స్థూలదేహముపై మనకోరికల యధికార మెక్కువగును. మనకుఁ బూర్తిగా వ్యక్తమౌచున్న ప్రాణశక్తినుపయోగించుటకు నడుపుటకు శక్తికలుగును. స్థూలమునకు పైనున్న ప్రాణలోకము వ్యక్తమౌను. కామలోకవాసులతో సంబంధము సంభవించును. సిద్ధులు రాగలవు. ప్రపంచమందున్న ప్రాణజీవాత్మతో ననురాగము సంభవించును. ఇతరుల కోరికలు రాగములు ప్రేరేపణలు తనకుఁ దెలియుచుండును. యోగముచేరాబడిన నూతన జ్ఞానమునకివి లక్షణములు.

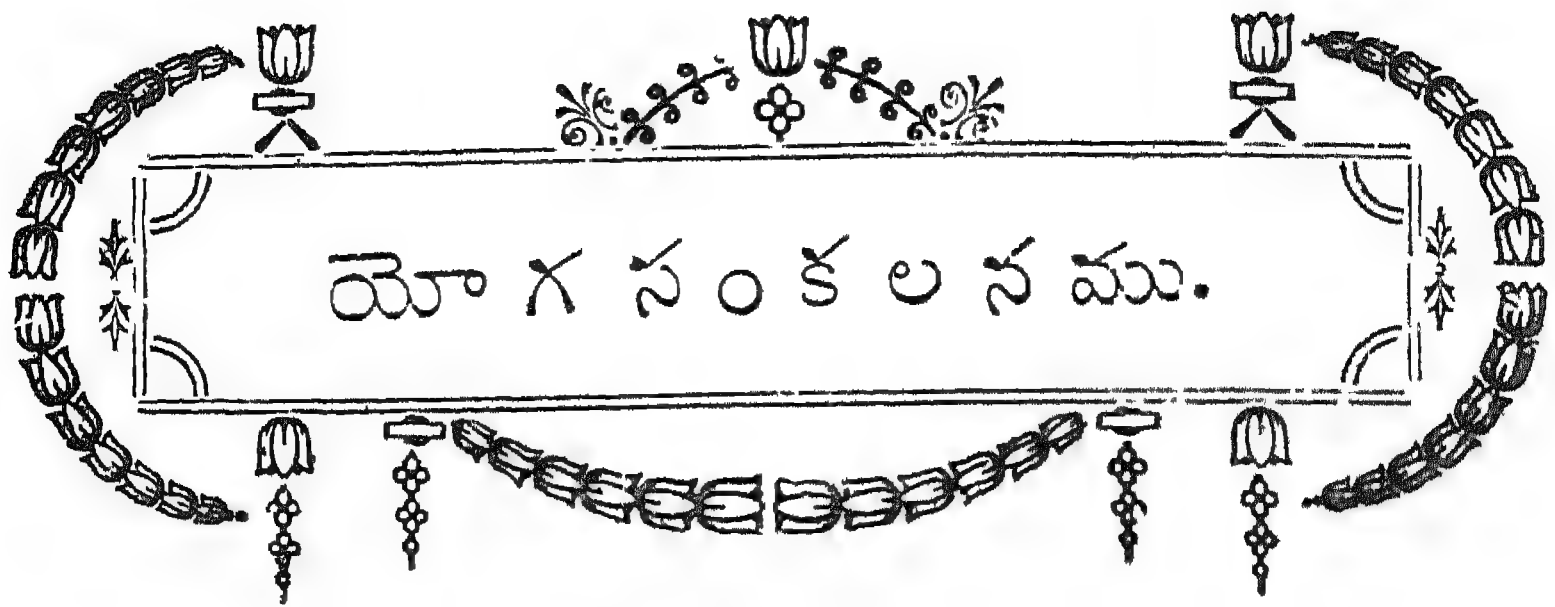
కాని యీ సర్వము జ్ఞానానుభవమందు హీనతరగతులు. స్థూలస్థితికంటె విశేషము మించినవికావు. ఈవిధముననే మనమింకఁ బైకి వెళ్లవలెను. మానసజీవాత్మలోని కధిరోహించవలెను. అట్లుగుటచే మనము మానసిక జీవాత్మయగుదుము. స్థూలప్రాణస్థితులనందులోనికి నాకర్షింతుము. ప్రాణదేహములంత ముఖ్యముగాక మానసజీవాత్మ స్థూలస్థితికి సంబంధించిన హీనప్రయోజనముల కొఱకు వినియోగించు సాధనములుగాఁ దోచును. ఇప్పుడు సహితము ప్రాణదేహములు వేరనిదోచును. మన నిజమైనయునికి భూలోకమందు

గాక మరియొక లోకమందని తెలియనచ్చును. ఎక్కువ సూక్ష్మస్థితి లో సంబంధము భూలోకజ్ఞానముకంటె నెక్కువజ్ఞాన ప్రకాశము మిక్కిలి యరుదైన శక్తివిశేషము కలుగును. మానసలోకముతో చెలిమికలుగును. మానసలోకవ్యక్తి రాగలడు. ఆలోక వాసులతో సంబంధము సంభవించును. ఆలోకములందు నిలిచి భూలోక కామ లోకముల హీనలోకములుగాఁ బరిగణింతుము. మన కిష్టమువచ్చినప్పుడు విడువఁగలవిగా మానసిక లోకములలో నివసించుటకు మన దేహత్యాగము చేసినప్పుడు విడువవలసినవిగాఁ దోచును. కానియట్లు మనము వెలియై స్థూలప్రాణలోకముల దాటి మనకువచ్చిననూ తన పదవియందుండి వానిని స్వాధీనపరుచుకొని వానిచేఁబని చేయించుకొనవచ్చును. స్థూలప్రాణశక్తులకంటె వేరైనమానసశక్తి మనకు సర్వసాధారణమకాను. వృద్ధిజెందని మనుజుఁడట్టిశక్తినియ సంపూర్తిగా నుపయోగించును. కాని యిప్పుడు మనము స్వేచ్ఛతోఁజెలిసి దాని నే యుపయోగింతుము. కామికశక్తికి స్థూలకార్యమునకుఁ గ్రాముఖ్యత తగ్గును. మానసికశక్తి సాధారణమై వినియోగింపఁబడును. మన మప్పుడు బ్రహ్మాండమందున్న మానసముతో ననురాగము కలువారమగుదుము. దానివ్యక్తిరాగలడు. భావములు, విధులు భావశక్తులు సర్వమునకుఁ గారణమైన సూక్ష్మశక్తుల పోరాటములు తెలియవచ్చును. సాధారణమనుజునకవి తెలియరావు. స్థూలకార్యములను బట్టి యతఁడూహించును. కాని మనకవి యిప్పుడు ప్రత్యక్షమునఁ గాన్పించును. స్థూలసంబంధమైన గుర్తుగాని ప్రాణసంబంధమైన గుర్తుగాని తెలియఁబడకపూర్వమే ప్రత్యక్షమున మనకవి గానిపించును. ఇతరుల మనోవ్యావారము స్థూలప్రపంచమందుగాని తదుపరి లోకములందుగాని మనకువ్యక్తమకాను. ఉత్తమసిద్ధులు సంభవిం

చును. ప్రాణలోకసిద్ధులకంటె మిక్కిలి నూత్నమైన సిద్ధులు స్వత
సిద్ధముగా మనలో నుద్భవించును.

• ఈసర్వము పూర్వపుఋషులు త్రైలోక్యమని పిలిచిన ము
ల్లోకములకుఁ జెందినవిషయములు. ఈలోకములం దుండుటచే మన
జ్ఞానశక్తు లెంతవృద్ధిజెందినను పురుషునిపై ప్రకృతికిగల ప్రభుత్వ
మునకు లోఁబడియుండుటే. నిజమైన స్వాతంత్ర్య మధికారము చెం
దవలెనన్న బహుసానువులతోనిండినసిద్ధి పర్వతోన్నత ప్రదేశమున
కధిరోహించవలసి యున్నది.





౩౩ అధ్యాయము.

ఆత్మవిలక్షణత్వముయొక్క సౌపానపంక్తి.

ఈయధోక్తైలోక్యమునకు త్రిలోకముల కతీనుడైన సాధారణమనుష్యుని కుత్తమస్థితియందు సహితము సాధ్యముకాని విషయము వెల్లడొచున్నది. వేదవిదులు దీనిని స్వర్గ ముక్త్యైలోకముల దాటుటయనఁబడు పూర్వపరార్థగోళముల భంగముచేయుటయనిరి. ఈవిభాగముచే మనుజుఁడు (పిండాండము) విభజింపఁబడుచున్నాఁడు. లోకపురుషుఁడు (అండాండము) కూడ నట్లే విభజింపఁబడుచున్నాఁడు. ఈరెంటికి నూర్ధ్వస్థులు కలవు అవి యధోష్ఠ్యమునందు వేరుచేయఁబడినవి. ప్రాచీనులు దీనినే పరార్థజ్ఞానముని వాచియున్నారు. ఉత్తరార్థ మందాశ్మకుఁ బ్రభుత్వము సంపూర్ణముగా నున్నది. అచ్చట దాని యనంతత్వములు విరాజిల్లుచున్నవి. దాని యనంతస్థితి, యనంతజ్ఞానము, యనంతశక్తి, యనంతానందము ప్రకాశించుచున్నవి. క్రిందిభాగము సహిత మాత్మాభిమై నదే. కాని యిచ్చట నాత్మ మసఃప్రాణదేహములచే గప్పుబడి వ్యక్తమకాటలేదు. ఆత్మ సామూహములచే నానరింపఁబడినది. జహిరంతర

భేదముచేతను సమిప్తివ్యష్టులచేతను దానిజ్ఞానము భిన్నమైనది. దాని దృష్టిజ్ఞానములు బహిర్గతమైనవి. దానిశక్తి భిన్నత్వముచే బాధితమై హద్దులలోఁ బనిచేయుచున్నది. దాని జ్ఞానచిత్త శక్త్యానందములు భిన్నములై విరుద్ధగుణములైన యజ్ఞాన దుర్బలదుఃఖములకు వశమౌచున్నవి. మన దృష్టి లోనికిఁ ద్రిప్పుకొనుటచే సదా మనమాయాత్మవ్యక్తి కలవారమౌచున్నాము. బహిష్కృతపంచమఃదుఃసహితము నామరూపములద్వారా వానియందు నివసించుదానిలోనికి దిగుటచే నాత్మవ్యక్తి కలుగుచున్నది. అట్లు చేయుటవలన మనజ్ఞానము ప్రతిఫలించిన యాత్మయొక్క యనంతస్థితి జ్ఞానానందములఁ దెలుసుకొనుచున్నది. వాని యనంతశుద్ధప్రశాంత (సత్) స్థితియందుఁ బాలుగొనుచున్నది. కాని దాని జ్ఞానశక్తి యానందావిర్భావకార్యమందు స్వల్పముగాఁ బాలుగొనునేకాని పూర్ణానుభవము కలుగదు. ఇదిసహితము చాలాకాలమునకు విశేషప్రయత్నమువలన వృద్ధిజేందుచున్న యనేక జన్మఫలముగాఁ గలుగుచున్నది. మన సాధారణ జ్ఞానమివిధముగాఁ గిందిభాగమునకు బంధింపఁబడియున్నది. దాని నతిక్రమించు విధానములఁ దెలుసుకొనవలెనన్న నీరెండు పరార్థములందుండులోకముల సంబంధముల విపులముగాఁ దెలుపవలసియున్నది.

సమస్త మాత్మవలన నిర్ణయింపఁబడుచున్నది. భూతము మొదలు జడపర్యంతము సమస్త మాత్మావిర్భవే. కాని యాత్మతాను నివసించవలసిన లోకమును నిర్ణయించి యాలోకమందు బురుషప్రకృతుల సంబంధములలో నేదోయొక గుణమందు లగ్నమై జ్ఞానానందానుభవ మొందుచున్నది. జడమందు లగ్నమై స్థూలలోకమందు స్థూలాత్మయై స్థూలమునకు లోనగుచున్నది. ఆత్మ

జడానుభవమునకుఁజిక్కి స్థూలగుణమైన తామసముయొక్క యజ్ఞానమాంద్యములకు లోనౌచున్నది. వ్యస్థితజీవునందది జడమయమైన జీవుఁడౌ (అన్నమయపురుషుఁడు) చున్నాఁడు. జడసంబంధధమ్మైన యజ్ఞానమాంద్యములలోనుండి యతని ప్రాణమోససములు నృద్ధికాబడినందున నాయజ్ఞానమాంద్యబంధములకు లోనై యుండును. కారణమేమనగాఁ బ్రాణము దేహమునకు లోనై పనిచేయుచున్నది. మానసము ప్రాణమునకు నాడులకు లోనై పనిచేయుచున్నది. ఆత్మసహితము స్వస్వరూపజ్ఞానముకొలకు భిన్నమై బంధింపఁబడినది. ఈజీవుఁడు స్థూలశరీరమందు నివసించి స్థూలావయవేంద్రియ జీనమానుషానుభవములకు లోనౌచున్నాఁడు. ఈ స్వల్పనిజ్ఞానానుభవమే సమస్తముచుకొనుచున్నాఁడు.

మనుష్యుఁడు సహితము స్థూలస్వభావమందు స్థూలదేహమందు నివసించు మానసికభూతమైన యాత్మయైయున్నాఁడు. ప్రసక్తమమున నతఁడు జడత్వమొందిన మానసికభూతముగాన జడత్వమొందిన జీవుఁడే (అన్నమయపురుషుఁడే) తన నిజస్వరూపమని తెలుచుచున్నాఁడు. ఉపనిషత్తు చెప్పుచున్నట్లు జడమే బ్రహ్మమనుచున్నాఁడు. కారణమేమనగా జడముచుండి సమస్తముత్పన్నమై దానిచే బోషింపఁబడి దానియందే తిరిగి లీనమౌచున్నట్లు కనుపించును. అతని యుత్తమదృష్టికి నాత్మ స్థూలస్రపంచమందు నివసించు ససంతుఁడుగాఁ దోచును. అతనికిఁ జెలిసినదదే. దాని సాన్నిధ్యముచే సర్వరూపము లావిర్భవించుచున్నవని యతని యభిప్రాయము. అతని యుత్తమదృష్టికి తాను స్థూలజీవితానుభవములం దావిర్భవించి స్థూలమునకు బంధింపఁబడి యాస్థూలవినాశముకాగా సనతముగోగలియునట్టి జీవాత్మగా దోచుచున్నది. కాని యతనికి స్వయముగా

వృద్ధికాగలశక్తి కలదుగనుక నన్నమయ పురుష సంబంధములైన నీ
 • స్వభావసిద్ధాభిప్రాయముల విడిచి పై కెక్కగలడు. స్థూలమునకుఁ
 బ్రోనున్న లోకములనుంచి వచ్చు నొకవిధమైన యనుభవముచే పై
 కెక్కగలడు. అతఁడు మానసమందుఁ దదేకాగ్రతనొంది మానసి
 కమును వృద్ధిచేయును. సాధారణముగా ప్రాణస్థూలజీవిత వైభవము
 ను త్యజించుటచే నీమానసికవృద్ధి కలుగుచున్నది. అట్టివృద్ధి ప్రబల
 మింది యుత్తమలోకములఁ బ్రదర్శింపఁగలదు. ఆత్మయందుసహిత
 మిట్లే యేకాగ్రతనొందును. ఇచ్చటసహిత మతఁడు క్రమముగా
 స్థూలమానసికవైభవమును త్యజించును. విజ్ఞానజీవితము ప్రబలి భౌతి
 కాకర్షణ నశించువరకు నాత్మపై తదేకాగ్రత నొందించుచుండును.
 ఈకారణమువలన సతఁడితరలోకములందు (మానస ప్రాణస్వర్గము
 లందు) నివసింపఁ గాక్షించుచున్నాఁడు. భూలోకవాసము కష్టముల
 తోసిండి యానందదాయకముకాదని తలుచుచున్నాఁడు. అంతేగాక
 యతని యుత్తమదృష్టియందాత్మ ప్రశాంతుఁడుగాఁ దోచుటకవకా
 శముకలదు. ప్రకృతి వశముగాని పురుషునియొక్క యనంతసత్తే
 యతని యనుభవమునకుఁ గోచరమకానది. అతనియందావిర్భవించిన
 శక్తి స్థూలస్వభావబంధముల సతిక్రమించఁజాలదు. అనంతక్రియాత్మ
 కమైన నానందముకంటె నిశబ్ద నిర్వికారాత్మ ప్రశాంతత్వము సుల
 భసాధ్యమని యతనికిఁ దోచఁబడును.

ప్రాణత్వమందు స్థిమితమై యాత్మ ప్రాణలోకమందుఁ
 బ్రాణపురుషుడొచున్నాఁడు. అతఁడే వ్యక్తితోనున్న ప్రకృతిరాజ్య
 మందుఁ బ్రాణశక్తియొక్క ప్రాణజీవాత్మ. అతఁడు వ్యక్తిగల ప్రాణ
 విలాసానుభవములందుఁ దగులుకొని ప్రాణమునకు సంబంధించిన
 రాజసగుణములనెబడు కామాదులలోఁ జిక్కుకొనుచున్నాఁడు.

వ్యష్టిజీవునందతఁడు ప్రాణజీవాత్మ (ప్రాణమయపురుషుఁడు) యనఁబడుచున్నాఁడు. అతనిస్వభావమందుఁ బ్రాణశక్తులు మానసిక స్థూలత్వముల వశము చేసుకొనుచున్నవి. స్థూల మాకామాదుల కనుగుణ్యముగా కర్మనిర్మాణముల నేర్పరుచుకొనుచున్నది. భూలోకమందున్న హద్దులవంటి హద్దులుండవు. అట్టికామాదుల వృద్ధికై తోడుపడుటకు మానసము హద్దుల మధ్యస్థమకాచున్నది. ఈప్రాణమయపురుషుఁడు స్థూలదేహముకంటె సూక్ష్మపదార్థముతో నేర్పడిన ప్రాణదేహమందు నివసించుచున్నాఁడు ఈప్రాణదేహము నేర్పరచినపదార్థము వ్యక్తితోనిండి భౌతికభూతములతో నేర్పడిన జడమునకంటె మిన్నయైన సామర్థ్యములు భోగశక్తులుగలది. మనుష్యుఁడు తనలో స్థూలమునకువెనుక నాస్థూలమునకంటె యీ ప్రాణజీవుఁడు ప్రాణస్వభావము ప్రాణదేహము ప్రాణలోకమునకు సంగంధించిన సమస్త ప్రాణమయము కలిగియున్నాఁడు. అందీ శక్త్యములు పనిచేయుచున్నవి. సులభముగా వ్యక్తమకాచున్నవి.

స్థూలమందీ లోకమునకుఁజెందిన శక్తియొక్క వృద్ధిననుసరించి మనుష్యుఁడు ప్రాణశక్తితో నిండినవాఁడౌను. కామవృద్ధిగాంచును. రాగాదులందుద్రోకము కలవాఁడగును. తన కార్యకరణమందుఁ దీవ్రశక్తి గలవాఁడగును. వాఁడే రాజసపురుషుఁడు. ప్రాణలోకవ్యక్తి యట్టివానికి కలుగుటకు వీలుకలదని మనమిదివరకుఁ దెలుసుకొంటిమి. ప్రాణజీవుఁడు (ప్రాణమయపురుషుఁడు) కాఁగలఁడని ప్రాణస్వభావమొందునని ప్రాణదేహమందు స్థూలదేహమందు నివసించునని తెలుసుకొంటిమి. అతఁడెట్లుండుట సంపూర్తిగానేర్చి పైకిబోయినయెడల నసురులలో హీనదశ నొందఁగలఁడు. అట్టివానియందు సామర్థ్యము ప్రాణశక్తిమాత్రమే యుండును. వాఁడు మితములేని

భోగశక్తితో నిండియుండును. స్థూలమనుష్యునికంటె మిక్కిలి హెచ్చైన రాజసాహంకారము కలిగియుండును. ప్రాణకోశమందట్టివాఁడు మనస్సును మిక్కిలి వృద్ధిచేసి యాశక్తిని తన నిగ్రహమునకు తన సంతృప్తికి నుపయోగించెనేని యదియసురశక్తియుత్కుడై (తపశ్యము) రాజసాహంకారము నెక్కువ నియమముతో సంతృప్తిచేయుటకే. కాని ప్రాణలోకమందుసహితము భూలోకమందువలెనే కామజీవునకుఁ గామలోకమునకు సంబంధించిన శక్తిభావముల మించుటకు నుత్తమమానసమును వృద్ధిచేయుటకుఁ బ్రాణపురుషుని లక్షణములందు నతని రూపశక్తులకు వెలుపల నాత్మవిజ్ఞానమం దేకాగ్రత నొందించుటకు సాధ్యముకలదు. ఇట్టి విజ్ఞానానుభవమందుఁ బ్రశాంతత్వమున కావశ్యకమంత ముఖ్యముకాదు. కారణమేమనగా సనంతుని శక్త్యానందముల తీవ్రసంసిద్ధికి విశేష వీలుకలదు. కాని యాసంసిద్ధి యెన్నటికిఁ బరిపూర్ణమునకు సమీపించదు. హేతువేమనగాఁ గామలోకపరిస్థితులు భూలోకపరిస్థితులవలెనే పరిపూర్ణ విజ్ఞానజీవితవృద్ధికిఁ బనికిరావు. ప్రాణపురుషుఁడు తన ప్రాణశక్తి కార్యసమృద్ధిని విడిచి యాత్మను వృద్ధిచేయవలెను. లేకున్న గామలోకాకర్షణలకు లొంగియుండవలసినదే. ఈలోకమందుసహితము పరిపూర్ణత్వము సాధ్యముకాదు. అంతమట్టుకే వృద్ధిగాంచిన జీవాత్మ విశేషానుభవముకొఱకు మిక్కిలి తన వృద్ధికొఱకు భూలోకమునకు మరల రావలసినదే.

మనోతత్వమందు స్థిమితమొందిన యాత్మ మానసికజీవాత్మయై మనోలోకమందు మానసస్వభావ ప్రకాశము కలిగి యుత్తమమేధాశక్తితో మానసస్థితికి న్యభావమైన సత్య సౌఖ్య నిర్మలాధిక్యతలతో నుండును. వ్యష్టిమనుజునందిది మనోమయ జీవాత్మ (మనోమయ పురుషుఁడు) యనఁబడుచున్నది. అతనియందు నిర్మలప్రకాశ

మానమైన మానసశక్తులు ప్రభుత్వము వహించును. ప్రాణశక్తుల దేహరూపముల నిర్ణయించును. భూమియందువలె నది జడముచే నెదిరింపబడదు. ప్రాణముచే బంధింపబడదు. ఈమనోమయపురుషుడు మానసదేహములేక సూక్ష్మదేహమందు నివసించును. ఆశరీరమునకు జ్ఞానసామర్థ్యములు, ప్రబోధలగు రాగములు, జంకుపరమాభుత్వములు, స్థూల ప్రాణస్థితులకన్న తక్కువహస్త్యులుగల విశేష గ్రహింపుశక్తులు గలవు. మనుష్యుడే జాగ్రదానస్థకు వెనుక నీకనుపించు స్వరూపమునకు లోన నీమనోమయపురుషుని, మానసస్వభావమును, మనోదేహమును మానసలోకమునకు గలిగియున్నాడు. అది జడస్వభావమొందక స్వతంత్రముకలదై యిచ్చటచేత నగును విశోధియైన లోకముతో, బోరాటములేక తనమానసస్వాతంత్ర్యమునకు భంగములేక తన నిర్మలత్వ పరిశుద్ధత్వములకు లోపములేక యుండును. మనుజుని సమాప్త యుత్తమసామర్థ్యములు మేధో మానస శక్తులు ఉత్తమరాగాదులీ మానసలోకము స్థూలమునునీసింది మా విరభవించినకొలది ప్రభవించును. పృథ్విజెందును. ఈమనోమయలోకము స్థూలపురుషునకుగల మానసమును పృథ్విజేసి తేనెనీటినికొలది మానవజాతియొక్క నిజతత్వమైన మనోమయపురుషునకు విశేష శక్తి కలుగుచున్నది.

ఈమహోన్నతమానసవ్యక్తి ప్రబోధకలుగుటకు నీమానస పురుషుడౌటకు నీమానసస్వభావము వహించుటకు స్థూల ప్రాణ కోశములతోపాటు మానసదేహమందు నివసించుటకు మనుజునకు సాధ్యమే. ఈమార్పు పరిపూర్ణమైనకొలది సమముమట్లుగా నదివ్య జీవితమునకు వీలుకలదు. ఈసాధారణ ప్రాణదేహముల కలవిగాని స్పర్శల దృష్టుల శక్తులనొందగలడు. స్వచ్ఛమైన జ్ఞాననిర్మలత్వము

తో సమస్తమునుఁ బరిపాలించఁగలఁడు. రాగాదులు మనోమయ
 లోక పరిపూర్ణత్వమునకు లేవనెత్తఁబడును. ఇంద్రియజ్ఞానములు
 జడమూండ్వమునుండి విముక్తిగాంచఁగలవు. తెలివి స్వచ్ఛమై యప
 రిశుద్ధ జడప్రాణశక్తి జనితాభ్యంతరముల విడువఁగలదు. ప్రేమాను
 రాగములచే నితరభూతముతో నైక్యమొందును. మానసికముకంటె
 నుత్తమమైన జ్ఞానానందములఁ బ్రతిఫలింప సమర్థుడైయుండును.
 ఊర్ధ్వమానసమునకు సంబంధించిన సహజజ్ఞానావేశములఁ బూర్తి
 గాఁ బొంది తదనుగుణ్యమైన పరిపూర్ణమనోస్థితి నిర్మించుకొనును.
 అతఁడాత్మను మిక్కిలి ప్రకాశమానమైన తీవ్రతతోఁ దనస్థితి సమ
 రసత్వమందు దాని శక్త్యానందవిలాసముతో గ్రహింపఁగలఁడు.

భావప్రపంచమందు (idealism) మనుజుఁడొంద నిత్సగించు
 నట్టి పరిపూర్ణమిదియేయని సామాన్యదృష్టికిఁ దోచును. మానసపు
 రుషుని పరిపూర్ణమిదియని తప్పక గానుపించును. కాని విజ్ఞానపురు
 షుఁడొందవలసిన పరిపూర్ణ మదికాదు. కారణమేమనగా నిచ్చట
 సహితము విజ్ఞానానుభవము మానసహద్దునకు లోనై యుండును.
 అది రాశీభూతమైన ప్రకాశానందముగాక భిన్నత్వస్వభావముకలదై
 యుండును. పూర్ణతేజము నిజానందము, పైనున్నవి. కాబట్టి నిజపరి
 పూర్ణత్వముకొఱకుఁ బొలుపడుచున్న మానసపురుషుఁ డధోస్థితిని
 మించి శుడాత్మయందుఁ బ్రవేశించినఁ బ్రవేశించవలయు. లేకున్న
 స్థూలజీవితమును తిరిగి పొంది యెక్కువసామర్థ్యమును సంపాదించిన
 సంపాదించవలయు. ఉపనిషత్తు యీతత్వమే బోధించుచున్నది. అట్టి
 స్వర్గములకు సూర్యకిరణములచే మనుజుఁ డెత్తబడుచున్నాఁడని చె
 ప్పుచున్నది. అనగా మానసాతీతమైన సత్యజ్ఞానముయొక్క భిన్న
 ములై వ్యాపించు తీవ్రకిరణములచే బైకెత్తబడునని యర్థము. ఈ

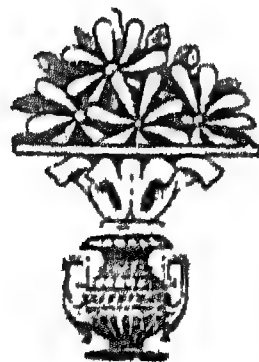
స్వర్గములనుండి తిరిగి రావలసియుండును. కాని భూలోకజీవితమును త్యజించి సూర్యుడనేద్వారమునఁ బైకెక్కువారికిఁ బునరావృత్తి లేదు. సర్వసాధారణముగా నీపూర్వార్థమివిధముగా దాటిన మానసపురుషుఁడు తిరిగిరాఁడు. కారణమేమనగా వాఁడు తన యుత్తరార్థమునకు నిజగుణమైన యుత్తమస్థితిలోఁ బ్రవేశించుచున్నాఁడు. అట్టి యుత్తమపరార్థముయొక్క విజ్ఞానస్వభావము సద్భోక్త్రేలోక్యములోనికిఁ దేజాలఁడు. అట్టి త్రేలోక్యమందా మానసపురుషుఁడే యాత్మావిర్భావముయొక్క యున్నతస్థితియై యున్నాఁడు. మానసస్థూల ప్రాణ దేహాత్రితయము మన సామర్థ్య పరిపూర్ణత్వ మేర్పరుచుచున్నది.

విజ్ఞానాత్మలోఁ బ్రవేశించుటచేతను విజ్ఞానమయపురుషుఁడౌటచేతను, దాని యనంతసత్యస్వభావమును వహించుటచేతను కారణదేహమునకు సంబంధించిన విజ్ఞానమయకోశమందును మనోమయ ప్రాణమయాన్నమయ కోశములందును నివసించుటచేతను మనుజుఁడు పూరిగా తన భౌతికస్థితిలోనికి విజ్ఞానానంత పరిపూర్ణత్వమును దింపఁగలఁడు. లేదా విజ్ఞానలోకములోనికి తన సర్వమును లేవనెత్తగలఁడు. ఇది చాలా కష్టసాధ్యము. కారణమేమనగాఁ గ్తిలోకములవ్యక్తి సామర్థ్యము కలవడిసట్టియుఁ బరార్థస్థితికిఁ జెందినట్టియుఁ గారణశరీరమింకను తనయందావిర్భవించినదికాదు. స్వల్పముగా నావిర్భవించి యేర్పడియుండవచ్చును. విజ్ఞానమునకుఁ గారణమైన సత్యజ్ఞానలోకము, యనంతానందలోకము, యుత్తమపరార్థమునకుఁ జెందినవి. అవి తమ సత్యానందముల వెదజల్లి మనము విజ్ఞానము, పరిపూర్ణమనెడి సమస్తమునకుఁ గారణమైయున్నవి. కాని దట్టమైన ముసుకులోఁజొరఁబడి వచ్చుటచే భౌతికజడత్వమందుఁ

బూర్తిగాఁ గనుపించకున్నవి. ప్రాణమందు వికారమొంది చెడిపోవుచున్నవి. మన యుత్తమస్థితియొక్క శుద్ధతీవ్రతయందుసహితముకొంత చెడిపోవుచున్నవి. సమస్తస్థితులయందు వానితత్వము దాగియున్నది. మిక్కిలి జడత్వమందుసహితము కలదు. దాగియున్నవాని శక్తిధర్మములచేఁ గిరిందిలోకములు కాపాడఁబడి పరిపాలింపఁబడుచున్నవి. కాని యాశక్తి ముసుకువేసుకొనుచున్నది. స్థూల ప్రాణ మానసధర్మముయొక్క బంధవికారములలో దాగి పనిచేయుచున్నది. కాని యధోస్థితులయందుసహిత మాపరిపాలనముండుట, సమస్తస్థితుల కేకత్వము కలుగుటచేతను ముసుకుల సామర్థ్యము తెన్నియున్న నాశక్తిధర్మముల ప్రబోధకలుగుటకు వాని పరిపూర్ణావిర్భావమునకు సాధ్యముకలదని మనకు ధైర్యము పుట్టించుచున్నది.

జీవుని యాయూర్ధ్వస్థితుల స్వభావము నీవిజ్ఞానలోకములను గ్రహించుట కష్టసాధ్యమై యున్నది. వేదము లుపనిషత్తులు సహితము వానిని యలంకారములచే నూచనలచే గుర్తులచే మాత్రమే తెలుపుచున్నవి. అయినను వాని తత్వమునుగురించియు ఫలములగురించియు రెండుపరార్థములయొక్క హద్దున నిలచియున్న మానసపురుషుఁడు తెలుసుకొనజాలినంత వ్రాయుట యావశ్యకము. కారణమేమనగా హద్దుకు పైనున్నమార్గమే యాత్మజ్ఞానమువల్ల బుట్టిన యాత్మవిలక్షణమును యోగపరిపూర్ణత్వమని మనకుఁ దెలుపఁబడినది. పరిపూర్ణమునుగోరిన జీవుఁడు స్థూలపురుషునిలోనుండి ప్రాణములోనికి, ప్రాణపురుషునిలోనుండి మానసములోనికి, మానసపురుషునిలోనుండి విజ్ఞానమయపురుషునిలోనికి, విజ్ఞానమయపురుషునిలోనుండి యానందమయపురుషునిలోనికి నెక్కుచున్నాడని యుపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. ఈయానందపురుషుఁడే పరిపూర్ణ సచ్చి

దానందునకుఁ బునాది. దానిలోఁ బ్రవేశించుటచే నారోహణము
సమాప్తమౌచున్నది. కాబట్టి జీవాత్మయొక్క యీమార్పుఁ పురు
షుఁడీ రూపాంతర మొందుట యనగా నేనియో, మనము తెలుసు
కొనవలెను.





34 అధ్యాయము.

విజ్ఞానము.



పరిపూర్ణాత్మాతీతత్వమొందుటకు మనముపనిషత్తు చెప్పినట్లు మానసపురుషుని విజ్ఞానమయపురుషునందుఁ జేర్చవలెను. దివ్యజ్ఞానముతో నందు నివసించవలెను. అట్టి వేదపర్వతప్రదేశ మధిరోహించి మనమీ స్థూల ప్రాణ మనోమయ స్వభావమునకంటె వేరైన లోకమందుండుదుము. మనకు నూతనజీవస్థితి సంభవించును. నూతనస్వభావ మొందుదుము. కారణమేమనగా జీవాత్మయొక్క స్థితి ననుసరించి ప్రకృతిస్థితియుండును. జ్ఞానజీవుఁ డుత్తమస్థితి నొందిన కొలది స్వభావమునహిత ముత్తమకార్యకరణమునకు విపులవ్యక్తికి విశేషశక్తి తీవ్రమైన శుద్ధస్థిత్యానందమునకు లేవనెత్తబడును. కాని మానసపురుషుఁడుగా మారుట వేదకాలపు యోగమందు గొప్ప పరిపూర్ణమార్పుగా నెంచఁబడినది. మన స్వభావమందున్న విశ్వవిషయికాజ్ఞానముయొక్క యంత్యాంకురమును దీసిపారవేసి వస్తువుల యనంతసత్యమందు స్థిర మొందు చేయది. మన మెంతకాలముత్రివిధాత్మకమైన మనఃప్రాణస్థూలమందుండుదుమో యంతవరకు జ్ఞాన

ము జీవునిచే బ్రతిఫలింపఁబడుచున్నను మన స్వభావమజ్ఞానముపై నాధారపడి పనిచేయుచుండును. కారణమేమనగా జీవాత్మ వ్యక్తియగు జ్ఞానమును బ్రతిఫలింపఁజేయుచున్నను గార్యమందు సామర్థ్యములేక యుండును. కార్యమందు సత్యత్వమెక్కువగును. కాని దానికి హద్దుకలదు. అనంతజ్ఞానశక్తులతోఁ బూర్ణముగాఁ బనిచేయు నివ్వని భిన్నత్వమునకు లోనై యుండును. సామాన్యశక్తులతోఁ బోల్చిగా దానిశక్తి మిక్కిలియెక్కువే. కాని యది యింక ససమర్థులకు లోఁబడియుండును. దానిని ప్రేరేపించు భావప్రకాశమునకును పనిచేయు చిత్తముయొక్క శక్తికిని పూర్తియైన పోలికయుండదు. అచ్చట యనంతని తేజోమహిమ (సత్) స్థితియందుండవచ్చును. కాని మన స్వభావకార్యశక్తి యధోప్రకృతికిఁ జెంది ప్రాథమికకార్యకరణ విధానమునకు సరిబంధించియుండును. కాని విజ్ఞానమునగా ననంత దివ్యస్వభావకార్యమే. స్వేచ్ఛప్రకాశతలుగల యాత్మనంసిద్ధియొక్క యానందమందు దివ్యచిత్తముతో నేమైన దివ్యజ్ఞానమిది. కాబట్టి విజ్ఞానమువలన మన మానుషత్వమును దివ్యస్వభావముగా మార్చుచున్నాము.

ఈవిజ్ఞానమన నేమి? దానినెట్లు వర్ణించఁగలము? విజ్ఞానశబ్దమును గురించి సాధారణ వేదాంతాభిప్రాయము 'రెండు పొరపాట్లు పడినది.' ఈరెండుపొరపాట్లు విజ్ఞానతత్వమునకుండు 'రెండు విరుద్ధాభిప్రాయములఁ జేడఁగొట్టుచున్నవి. ఒకదానియందు విజ్ఞానశబ్దము బుద్ధిశబ్దమునకుఁ బర్యాయపదముగా నుపయోగింపఁబడుచున్నది. హిందువులు బుద్ధిశబ్దమును వివేచన (reason) లేక విచక్షణమేధకుఁ బర్యాయపదముగా నుపయోగింతురు. ఈయర్థమంగీకరించు విభాగములు శుద్ధమేధస్సునండి సరాసరి శుద్ధాత్మలోఁ బ్ర

వేళించుచున్నవి. అవి యీ రెంటికిమధ్య శుద్ధవివేచనకంటె మఱి
 యొకశక్తి నంగీకరించవు. శుద్ధవివేచనాశక్తికంటె వేరైనజ్ఞానముయొక్క
 దివ్యతరకార్యము నొప్పుకొనవు. మరియొక పొరపాటేదియన
 సమస్త భావనిర్మాణమునకు విలక్షణమైనట్టియు, లేక భావనిర్మాణ
 ముతోఁ గలిసి భావసారముగా గనీభవించి యుపనిషత్తు చైతన్య
 ఘనమని చెప్పుచున్న యద్వితీయుని యవిచ్ఛన్న యద్వితీయభావ
 మందు లీనమైనట్టి యనంతజ్ఞానమివ్వగలవ్యక్తియే విజ్ఞానశబ్దార్థమని
 తలచఁబడుచున్నది. కాని విజ్ఞానమనగా గనీభవించిన యీయనంత
 వ్యక్తియేగాక యనంతుని విలాసముయొక్క యనంతజ్ఞానముసహిత
 మైయున్నది. దానియందు సమస్త భావనిర్మాణములున్నవి కాని
 యవి భావనిర్మాణములచే బంధింపఁబడవు. ఈభావనిర్మాణలక్షణ
 ము (ideation) మేధస్సునకు సంబంధించిన భావనిర్మాణముకాదు.
 మన విచక్షణాత్కరము (reason) కాదు. మేధోభావనిర్మాణము
 యొక్క విధానము మూలము ఫలములు మానసికములైయున్నవి.
 కాని విజ్ఞానముయొక్క విధానమూలఫలము లూర్ధ్వమానసికములై
 యున్నవి. ఈరెండుభావములకుసంబంధముకలదు. విచ్ఛిన్నమైనయొక్క
 కవిధమగు నేకత్వముకలదు. ఒకదానివలన రెండవది కలుగుచున్నది.
 కాని యవి రెండు వేరువేరు లోకములందుఁ బనిచేయుచున్నవి.
 వాని విధానము భేదింపుచున్నది. మిక్కిలి శుద్ధమైన వివేచనాశక్తి
 గాని మిక్కిలి ప్రకాశమానమైన మేధస్సుగాని విజ్ఞానమనఁబడదు.

విచక్షణాశక్తిలేక మేధాశక్తియనగా హీనబుద్ధియై యున్నది.
 దానికార్య మింద్రియజన్య విషయములపై మనోజన్యభావములపై
 నాధారపడియున్నది. నిశ్చయముగా నుత్తమబుద్ధికలదు. దానినే
 తరుచుగా స్మృతిమానసము స్మృతివిచక్షణమందురు. అది తనస్మృతి

జ్ఞానమువల్లను (Intuitions) యావేశమువల్లను (Inspiration) తీవ్రముగా వెల్లడించు దృష్టివల్లను ప్రకాశమానమైన యంతరదృష్టి విచక్షతవల్లను, వివేచనాతర్కముయొక్క పనిని మిక్కిలి శక్తితో కార్యతీవ్రముతో స్వయంప్రకాశతతో, జేయునట్లు కనుపించును. ఆసత్య మింద్రియవిషయముపై నాధారపడి యుండలేదు. మేఘో శక్తిజనితముగాక ప్రత్యక్షజ్ఞానజనితమై యున్నది. ఈనిజమైన స్మృతి జ్ఞానమునుండి యీ విచక్షణకు గల మతియొకశక్తిని విడదీయవలెను. ఆశక్తి కొన్ని సమయములందీస్మృతి జ్ఞానమని పొరపడుదురు. ఆశక్తి యేదనగా, గ్రహానుసారమైన విచారణ వల్లగాక సరాసరి పర్యవసానమునకు, జేరుట. తార్కికవివేచన గ్రహకృమముగా, బ్రతిమెట్టుయొక్క దృఢత్వము కనిపెట్టుచు, బోలుగానుండుభూమిపై నడుచునట్టి మనుజుడు గంటికి, గరుపించు ప్రతిప్రదేశమును గాలితో, బరీక్షించి మరి నడుచునట్లు ముందునకు జరుగుచున్నది. వివేచనకు, గల మరియొకవిధానమొక దృఢమైన ప్రదేశమునుండి సమ్మకము గల మతియొక ప్రదేశమునకు ధుముకు మనుజునినలె వేగమైన యంతరదృష్టికలిగి తీవ్రమైన విచక్షణతో నొక ధుముకు ధుముకు నట్టి విధానమైయున్నది. తాను చాటినప్రదేశమునుబరీక్షించి విభాగించక దాని మెట్లను, జిహ్వాములను బరీక్షించక మెరుపుకాలములో సమస్తము జూచుచున్నది.

ఈవిధానమునకు స్మృతిజ్ఞానశక్తిని బోలినశక్తి తీవ్రము, ప్రకాశము దృఢసమ్మకము కలవు. స్మృతి జ్ఞానమని ప్రమాదవశమున, బొరపడుట కవకాశముకూడ కలదు. తరుచుగా నీస్మృతిజ్ఞానము దేనియందు సమస్త తార్కికమనోవిచారణ తెలిసియో తెలియకనో పూర్తిగానో యసంపూర్తిగానో త్వరితముగా, జేయబడుచున్నది.

దో యట్టి తీవ్రవిధానముకంటె వేఱుకాదని తలచఁబడుచున్నది. స్వభావమునుబట్టిజూడ నీవిధానము స్మృతిజ్ఞానముకంటె వేరైయున్నది. దానిదాటు జనము తుదకు జారిపడుటలో సమాప్తమొందవచ్చును. దానివేగము మోసము చేయవచ్చును. దాని దృఢనమ్మకము పొరపాటు కావచ్చును. దాని పర్యవసానవేగ మింద్రియవిషయ సాక్ష్యమునుబట్టి మేధోభావముల తర్కయుక్తముగాఁజర్పించుటపైఁ దరువాత సరిచూచుటపై నాధారపడకఁ దప్పదు. కాని స్మృతిజ్ఞానము దాని సత్యముయొక్కనమ్మకము తనలోనే కలిగియున్నది. ఎంత కాలము దానితో నింద్రియభ్రమ మేధోభావనిర్మాణము కలియక శుద్ధస్మృతి జ్ఞానముగా నుండునో యంతకాలమది తప్పనిది దృఢమైనది. తరుదాతనది వివేచనచే నింద్రియ విషయములచే సరిచూడఁబడవచ్చునుగాని యాసరిచూచుటపై నది యాధారపడి యుండలేదు. తనయూహ పోహలపై నాధారపడియుండు వివేచనము స్మృతి జ్ఞానమును నిషేధించినను విశేషజ్ఞానమువలనఁ దుదకు స్మృతి జన్య పర్యవసానమే సరియైనదనియుఁ దార్కికపర్యవసానము తప్పనియుఁ దేలుచున్నది. కారణమేమనగా నిజమైన స్మృతిజ్ఞానము వస్తువునకు స్వతసిద్ధమైన సత్యమునుండి జనించుచున్నది. అట్టి స్వతసిద్ధ సత్యమువల్లఁ గలుగుచున్నది. కాని వివేకప్రాప్తికై నొకదానిపై నాధారపడియుండు పరోక్షవిధానమువల్ల కాదు.

సహజజ్ఞానముసహితము (స్మృతిజ్ఞానము) విజ్ఞానముకానేరదు. అది విజ్ఞానముయొక్క ప్రకాశము. మానసములోనికి తేజోరూపమున మెరుపువలెఁ బ్రవేశించుచున్నది. దానియావేశములు సహజజ్ఞానము లావిష్కరణములు స్వయంప్రకాశమాన విచక్షణ లూర్ధ్వవిజ్ఞాన లోకమునుండివచ్చు వార్తలైయున్నవి. అవి మన యధోవ్య

క్రిలోనికిఁ బ్రవేశించుచున్నవి. సహజజ్ఞాన మానసముయొక్క వ్యాపారస్వభావమునకును స్వతస్సిద్ధమైన విజ్ఞానవ్యాపారస్వభావమునకును విశేష తారతమ్యముకలదు. అది స్వల్పప్రత్యేకప్రకాశములవలనఁ బనిచేయుచున్నది. దానిసత్యము తరుచుగా స్వల్పావరణమందున్నది. ఒకమెరుపుచేఁ బ్రకాశించు నొక జ్ఞానస్థానమునకుఁ జెందియున్నది. చతుష్పాతులందు సహజజ్ఞానవ్యాపారము గాంచుచున్నాము. అది యింద్రియమానసజన్యమై తనంతటఁబనిచేయు సహజజ్ఞానము. చతుష్పాదులు దానిపై నాధారపడియున్నవి. మానుషవివేచనకుఁగల ప్రకాశము దానికిలేదు. వివేచనకంటె మిక్కిలి నమ్మనగినదిగాఁ గనుపించు నీజడసహజజ్ఞానముయొక్క యద్భుతసత్యము నిర్ణయింపఁబడిన ప్రత్యేక ప్రయోజనముకొఱకైనది. మృగమానసమా వాద్మదాటి పనిచేయు నెత్నించినపుడు మానుషవివేచనకంటె మిక్కిలి యంధత్వముతో బహుప్రమాదములఁ జేయుచున్నది. ఇంద్రియానుభవపరంపరలవలన బహుప్రయాసపై నేర్చుకొనవలసియున్నది. మనుజులకు మనోమయ సహజజ్ఞానము ప్రత్యక్షప్రమాణముకలది. అది యింద్రియజనిత సహజజ్ఞానముకాదు. అది యింద్రియములకుఁ గాక మేధకుఁ బ్రకాశతకలిగించును. అది స్వయంవ్యక్తి ప్రకాశములుకలది. సగమువ్యక్తిగల యంతరప్రకాశముకాదు. అది స్వయముగాఁ బనిచేయుఁగలను. తనంతటఁ బనిచేయు జడవ్యాపారము దానికి లేదు. కాని యదిసహితము జంతుసహజజ్ఞానమువలెనే బంధింపఁబడినది. చిత్తముయొక్క జ్ఞానముయొక్క ప్రత్యేకప్రయోజనముకొఱకు బంధింపఁబడినది. మేధ దానినుపయోగించుకొనుటకుఁగాని నృద్ధిచేయుటకుఁగాని బ్రయత్నించినయడల తనకు స్వతస్సిద్ధమైన స్వభావానుసారముగాఁ దనచుట్టు సత్యాసత్యసంఘాతమును గల్పించుకొ

నుచున్నది. ఇంతేగాక నిందియజన్యభ్రమను భావజన్యభ్రమనందుఁ
బ్రవేశబెట్టిగాని భ్రమ తొడుగుతొడిగిగాని దానిసత్యమును జలింపఁ
జేయుటేగాక యసత్యముగా మార్చఁగలదు. కాబట్టి సహజజ్ఞానము
మనకెంత మంచినివ్వఁగలదనఁగాఁ దీవ్రమైన కొద్దిపాటి ప్రకాశము
నే కలిగించును. అది యెంతచెడుగు చేయఁగలదనఁగా మనము దా
నిని యక్రమముగా నుపయోగించినయెడలఁ గల్గోలము కలిగించు
ను. ఈకల్గోలమును మేధోవిచక్షణము తప్పించుకొనఁ జూచుచున్నది.
అది తన యప్రమాదకరమైన విధానభారముతో దృష్టివహించును.
హీనప్రయోజనములకది యప్రమాదకరముగాని వస్త్యంతఃసత్యము
నకు దారిజూపనేరదు.

మేధోవివేచనపై నాధారపడుట తగ్గినకొలది సహజజ్ఞానము
ను వృద్ధిచేసి ప్రబలముగా నుపయోగింతుము. ఇప్పుడు జరుగుచున్న
ట్లు ప్రత్యేకమైన ప్రతి సహజజ్ఞానమును ప్రకాశమును బట్టుకొని
తక్షణము దానిచుట్టు మన భావమేధోవ్యాపారములు గనీభవించు
నట్లు చేయుటగాక నొకదానివెంటనొకటి వచ్చుచుండు సహజజ్ఞాన
ప్రవాహముఁడు యోచించునట్లు మానసమును శిక్షించనచ్చును.
మేధను శుద్ధిచేసినకొలది మనమిచ్ఛయమున విజయము పొందఁగ
లము. వస్తుబహిరాకారమునకు లోబడియుండు స్థూలభావము త
గ్గించి కోరికలకుఁ గామాదులకు స్థితిప్రేరేపణలకు దాస్యముచేయుఁ
బ్రాణభావము తగ్గించి మన వెనుకటియద్దేశ్యములకు స్థిరపడియు
న్న భావములకు మేధోవ్యాపారమునకు లోబడియున్న మేధో
భావమునువిడిచి వాని ప్రత్యామ్నాయా వానిస్థానమందు సహజ
జ్ఞానేంద్రియము సహజజ్ఞానచిత్తము సహజజ్ఞానభావకల్పనము స్థాపిం
పఁబడినకొలది మనకు విజయమురాఁగలదు. అన్నమయ ప్రాణము

య మనోమయ త్రివిధబంధమునకు స్వతస్సిద్ధముగా బంధింపఁబడియున్న మన వ్యక్తికిది కష్టసాధ్యమైయున్నది. వేదమందు యూపస్థాభమునకు శునశ్చేపుఁ డూర్ధ్వమధ్యమాధమ బంధములచే గట్టుబడినాఁడని చెప్పిన యితీహాసము బహిరాకార సత్యమిశ్రమమునకు జీవుఁడు బంధింపఁబడుటను సూచించుచున్నది.

కాని పూర్తిగానది తటస్థించినకు సహజజ్ఞానముమాత్రము విజ్ఞానముకాదు (gnosis). అది విజ్ఞానముయొక్క ప్రతిబింబము. వీని తారతమ్యమిట్టిదని నిరూపించుట బహుకష్టము. వేదమందు దీనికొక యితీహాసము కల్పింపఁబడినది. అలంకారయంత్రముగాఁ జెప్పఁబడినది. విజ్ఞానము సూర్యుఁడుగా నాకాశము మనోమయముగా వాయువు ప్రాణమయముగా భూమి యన్నమయముగా వర్ణింపఁబడినది. భూమియందు నివసించునప్పుడు వాయువు సథిరోహించినప్పుడాకాశమున నెగురునప్పుడు మనోమయపురుషుఁడు సూర్యకిరణములందే నివసించునుగాని సూర్యునందుఁగాదు. వాఁడు వస్తునముదాయమును దనదృష్టికి గోచరించినరీతి దృష్టిజరితదోషముల ననుసరించి చూడఁగలఁడు. కాని విజ్ఞానమయపురుషుఁడు సూర్యునందే నివసించుచున్నాఁడు. జ్యోతిలో జ్యోతియొక్క ప్రకాశములో నివసించుచున్నాఁడు. స్వస్వరూపప్రకాశమందుండుటచేత తన స్వరూపతేజముగా నాసూర్యుని గ్రహించుటేగాక సూర్యకిరణములందుండు సమస్తమును యథోత్త్రవిధాత్మకసత్యమును దానియందుండు ప్రతి విషయమును జూచుచున్నాఁడు. వాఁడు దానిని తన మానసేంద్రియ ప్రతిబింబముచేఁ దెలుసుకొనక జ్ఞానసూర్యుఁడే తన నేత్రముగా జూచుచున్నాఁడు. సూర్యుఁడు దేవతలకు నేత్రమని వేదము చెప్పుచున్నది. మనోమయపురుషుఁడు సహజజ్ఞానమందుసహితము సత్య

ముయొక్క ప్రతిబింబమునే మానసదృష్టికిఁగల స్వల్పసామర్థ్యహద్దునకుఁబడి గాంచుచున్నాఁడు. విజ్ఞానమయపురుషుఁడు విజ్ఞానమువల్లనే సత్యమును జూడఁగలఁడు. సత్యముయొక్క కేంద్రస్థానమునుండే దాని స్వస్వరూపమందు స్వయంప్రకాశమానమా యకారణ విధానముచే సత్యమును గ్రహించుచున్నాఁడు. విజ్ఞానము దివ్యపరోక్షజ్ఞానము. అపరోక్షమానుషజ్ఞానముకంటె వేరైనది.

విజ్ఞానముయొక్క స్వభావమెట్టిదో మానసుతో గ్రహించవలెనన్న మేధోమానసముతో దానిని పోల్చుటవల్ల గ్రహించవచ్చును. అప్పుడుసహితము కొంత యనుభవములేకున్న మాటలతోఁ దెలుపుటకు వీలులేదు. వివేచనవల్లనేర్పడిన యేభాష వివేచనాయూర్ధ్వమును వెల్లడించఁగలదు? మానసవివేచన యజ్ఞానముతోఁ బ్రారంభించి సత్యమునకుఁ జేరుచున్నది. విజ్ఞానమున సత్యము ప్రత్యక్షమునఁ గాన్పించుచున్నది. వివేచనపై పైవికారములతోఁ బ్రారంభించి వానితో సంబంధము కొద్దిగా విడిచియో విడువకనో గోనున్న సత్యమునుజేరఁ బ్రయాసపడుచున్నది. విజ్ఞానమైతే సత్యమునుండి ప్రారంభించి వికారాకారముల నన్నింటిని సత్యప్రకాశమందుఁ జూపింతుచున్నది. వివేచన పర్యవసానము నూహించుచున్నది. విజ్ఞానము ప్రత్యక్షమునఁజూచి తెలుసుకొనుచున్నది. స్థూలనేత్రము వస్తువులఁ బ్రత్యక్షమున నెట్లు చూచుచున్నదో యట్లు విజ్ఞానము వస్తుసత్యమునుజూచి గ్రహించుచున్నది. వస్త్యేంద్రియ సంయోగమువలన విషయజ్ఞానము జనించునట్లు విజ్ఞాన మేకత్వమువలన వస్తువుతో నైక్యమౌచున్నది. మనుజుఁడు ప్రత్యక్షమున తనస్థితిని తెలుసుకొనుచున్నట్లు విజ్ఞానము సమస్తవస్తువులఁ బ్రత్యక్షమున గాంచుచున్నది. ఇంద్రియజనితమే వివేచనకుఁగల ప్రత్యక్ష

జ్ఞానము. మిగిలిన సత్యము పరోక్షమునఁ గలుగుచున్నది. విజ్ఞానము నకు సమస్తము ప్రత్యక్షజ్ఞానమే. కాబట్టి మేధోజన్యసత్యము ప్రయత్నసంసిద్ధమై యనుమానమునకు నసంపూర్ణమునకు నపరిపూర్ణజ్ఞానమునకు నజ్ఞానాంధకారమునకు నాస్పదమౌచున్నది. జ్ఞానాభివృద్ధినొందినకొలది మారుచున్నది. విజ్ఞానజనితసత్యమున కనుమానములేదు. ప్రత్యక్షప్రమాణము ప్రత్యక్షస్థితికలది.

వివేచనకు సాధనము శోధన. అది సాధారణశోధనము, వికలశోధనము, సంకలనశోధనమని త్రివిధము. పోల్చుట తారతమ్యము కనిపెట్టుట సంబంధము గ్రహించుటవలన వివేచన వృద్ధిగాంచుచున్నది. తార్కికవిధానముచే నూహించుటవలన న్యనకరణమువలన (Deduction) ప్రతిష్ఠాపనమువలన (Induction) యనుభవము నుండి ప్రత్యక్షజ్ఞానమిచ్చుచున్నది. జ్ఞాపకశక్తి దానికాధారము. కల్పనాశక్తివలన తన్నతిక్రమించి తీర్మానించుకొనుచున్నది. ఇదియంతయుఁ బ్రయత్నపూర్వకవిధానము. విజ్ఞానము ప్రయత్నించదు. తనలో స్వతసిద్ధముగాఁ గలది. అది ప్రబోధించఁ దలచినప్పుడుసహితము ప్రయత్నముచేయదు. కాని వెల్లడిచేయుచున్నది. మానసము నుండి విజ్ఞానమున కధిరోహించుచున్న వ్యక్తియందు కల్పనాశక్తికి బదులు క్రమక్రమముగా సత్యావేశము (truth-inspiration) కలుగుచున్నది తీర్మానమునకుబదులు స్వయంప్రకాశమానమైన వివేకము కలుగుచున్నది. తర్కవిధానమునకు మారుగా తక్షణమే యొకసారిగాఁ బర్యవసానమునకు రాగల తీవ్రసహజజ్ఞానవిధానము నచ్చుచున్నది. శోధనకుబదులుగా వస్తుప్రత్యక్షమేగాక దానిస్వత్వప్రత్యక్షము కలుగుచున్నది. నమ్మరాని జ్ఞాపకశక్తికిబదులు ప్రయత్న

త్వపూర్వకముగాక వ్యక్తికి స్వతసిద్ధమైన జ్ఞానప్రకాశ సంసిద్ధి కలుగుచున్నది.

• వివేచన కాలభేదములు కలది. ఒకవేళ ఫలసంసిద్ధినొందును. మరియొకతరి ఫలశూన్యమౌచున్నది. విజ్ఞానమో? భూతభవిష్యత్స్వర్తమానముల నొకేసారివీక్షించి వానిసంకలనదృష్టిగలది. విజ్ఞానము మొత్తముతోఁ బ్రారంభించి భాగములకు మొత్తమునకుఁగల సంబంధములఁ గనిపెట్టుచున్నది. మానసవివేచనమైతే మొత్తమెట్టిదో యెఱుగదు. భిన్న భాగముల సంకలన వికలనములవలనఁదప్ప మొత్తమును బూర్తిగా గ్రహించనేరదు. లేకున్న సమస్తము దానికిఁ గల్గొలముగా నసంపూర్తిగానుండును. వివేచనము వస్తువిధానముల గుణములఁబరికించి విమర్శించి వస్తుతత్వమునుఁ దెలుసుకొనుటకు వృథాప్రయత్నము చేయుచున్నది. విజ్ఞానము వస్తువునే దర్శించుచున్నది. ఆనస్తువుయొక్క యనంత నిజస్వభావమును దర్శించుచున్నది. విధానగుణముల దానిస్వభావముయొక్క యావిర్భావముగాఁ దెలుసుకొనుచున్నది. వివేచన విభాగమందుఁ బనికలది. వేరువేరు వస్తుస్థితులతో సంబంధించినది. కాలస్థలవిభాగములఁ బరిగణించినట్లే వస్తుభిన్నత్వముతోఁ బనిచేయును. అది మొత్తముమీద నేకత్వమును గనిపెట్టును. భిన్నత్వము తీసివేయుటచేతనో లేక సగటుమీద యభిప్రాయముచేతనో యేకత్వమును గ్రహించఁగలదు. విజ్ఞాన మేకత్వమందు నివసించి యేకత్వమునుండి నిర్గమించి భిన్నములనన్నింటిని యైక్యదృష్టితోఁ జూచుచున్నది. అది భిన్న భావము నంగీకరించదు. మొదటి యేకత్వమునకంటె వేరైన స్వతంత్రస్థితులు వస్తువులకున్నవని తలచదు. వివేచన యాది యంత్యములుగల వస్తువులతోఁ బనిచేయఁగలదు. అనంతమందు చేతకానిదౌచున్నది. ఆనంతమనగా

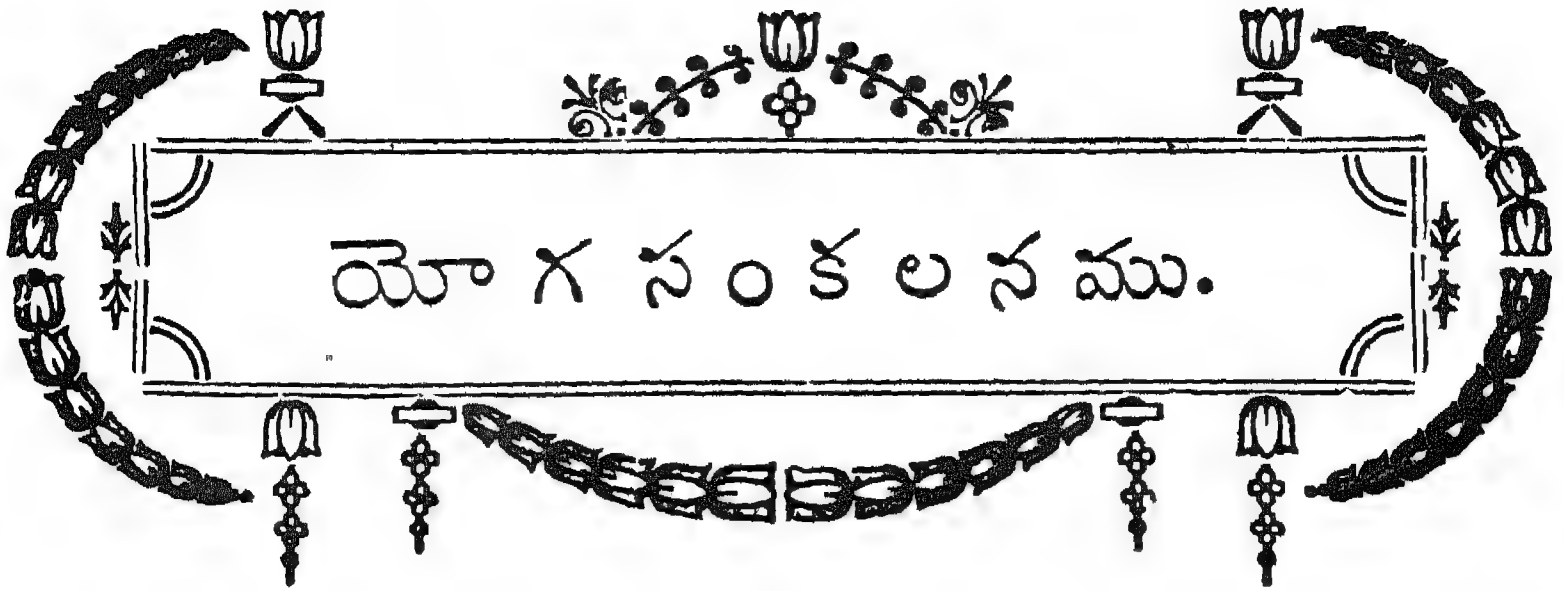
నాదియంత్యముగల దాని యనంతవిపులత్వమని గ్రహించును. అనంతమిట్టిదని కష్టముమీద నూహించునేకాని దాని నిజతత్వ మెరుగఁ జాలదు. విజ్ఞానమైతే యనంతమందు నివసించుచున్నది. అనంతము నుండె నిగ్గమించి యాదియంత్యములుగల వస్తువుల సనంతముతో వానికిఁగల సంబంధములనుబట్టి గ్రహించుచున్నది.

వివేచనతోఁబోల్చి యసంపూర్తిగా విజ్ఞానమిట్టిదని వర్ణించుటకుమారుగా సదియెట్టిదో చెప్పఁబూనినప్పు డలంకారములతో గుర్తులతోఁ జెప్పనేర్తుమేగాని వేరువిధములేదు. విజ్ఞానస్థితి మనవ్యక్తియొక్క పరమోన్నతస్థితిమాత్రము కాదని మనము జ్ఞాపకముంచుకొనవలసియున్నది. అనంతములైన సత్, చిత్, ఆనందములనబడు కేవలయాత్మయొక్క త్రివిధప్రకాశమునకును మన యధోత్త్రవిధస్థితికిని మధ్యనిలిచి రెంటినిగలుపులంకె విజ్ఞానము. సూర్యమండలములోనికి సనంతమైన తేజస్సు పోగుచేయఁబడి సూర్యనిపై నాధారపడియున్న సమస్తములోనికి వ్యాపింపఁజేయఁబడునటుల సచ్చిదానందుఁడు తన తేజస్సును విజ్ఞానములోనికిఁబోగుచేసి దివ్యజ్ఞానచిత్తానందరూపమున జీవునియందుఁ బ్రవేశపెట్టుచున్నాఁడు. విజ్ఞానము తేజమేగాక శక్తిసహితమైయున్నది. అది సృజించుజ్ఞానము. క్రియారూపమునఁ దనంతటఁదాఁ బరిణమించు నీశ్వరభావముయొక్క సత్యము. ఈభావము సృష్టిముఖమైన యేదోయొక కల్పనాశక్తి (Imagination) కాదు. వ్యర్థముగాసృజించు నేదోయొక విషయముకాదు. సత్యమైనశక్తితోనిండిన సత్యప్రకాశము. అది తనలో లీనమైయున్న దానిని వెలిఁబుచ్చును. ఇదివరకెన్నడులేని యసత్యమును సృజింపఁజాలదు. భావమెట్టిదో భావకల్పనమట్టిదై యుండును. విజ్ఞానముయొక్క భావకల్పనము జ్ఞానముయొక్క తేజోవరివర్తనమైయున్నది. ప్రతీకిరణ

మొకసత్యమే. దానిచిత్తమే వ్యక్తిగలశక్తి. ఆవ్యక్తిగలశక్తి పదార్థవ్యక్తుల ననంతరూపములుగాఁ బరిణమింపఁజేయును. ఆయనంతరూపము లృదాభావముండి తన స్వభావానుగుణ్యముగాఁ బనిచేయుచున్నది. దివ్యభావము సృజించుశక్తిని కలిగియుండుటచే విజ్ఞానచిహ్నమైన ప్రభువైన సూర్యుడు సమస్తమునకు జనకుడైన తేజముగాను (సూర్యసావిత్రి)-జ్ఞానప్రకాశత) స్థితిని కల్పించువానిగాను వర్ణింపఁబడినది. దానిసృష్టి యానందప్రేరితమై యున్నది. సృష్టియందుఁగల తనసత్యమువలన శక్తివలనజనించిన యానందముతో నిండియున్నది. కాబట్టి విజ్ఞానలోకమేదియన రితంభద్రం. సత్యమై సుఖమగుసృష్టి. దానియందు సమస్తము పూర్ణానంద మనుభవించుచున్నది. దివ్యజ్ఞానచిత్తానందముల స్వీకరించి మేకాగ్రతనొందించి జ్ఞానచిత్తానంద కార్యరూపమునఁ బరిణమింపఁజేయుటే విజ్ఞానజీవుని స్వభావము లేక ప్రకృతి.

ఇట్లు విజ్ఞానమునకు మూడుశక్తులు గలవు. (1) అది యనంతస్థితిజ్ఞానానందములఁ దెలుసుకొని తనలోనికి స్వీకరించుచున్నది. దాని యుత్తమస్థితియందనంత సచ్చిదానందజ్ఞానమై యున్నది. (2) అది సమస్తమును చైతన్యఘనము లేక చిద్ధనము (Dense luminous consciousness) గా నేకాగ్రత పొందించుచున్నది. దివ్యపురుషుని సమస్తవిషయములతో దివ్యవ్యక్తి భావముయొక్క సమస్త సత్యములతో దాని స్వభావములతోనిండిన దివ్యవ్యక్తికి బీజమదే. (3) దివ్యజ్ఞానచిత్త శక్త్యా (will-force) నందములయొక్క క్రియారూపకమైన భావనిర్మాణమువలన నది బ్రహ్మాండ సమరసత్వముగాఁ బరిణమించుచున్నది. కాబట్టి మనోమయపురుషుడు విజ్ఞానములోని కధిరోహించినపు డీమూడుశక్తుల నొందుచున్నాడు. తనశక్తుల వి

జ్ఞానశక్తులుగా మార్పుచున్నాడు. మనోమయపురుషుడు తనమానసికభావనిర్మాణమును దివ్యజ్ఞాన చిచ్ఛక్త్యానందములుగా మార్పుచున్నాడు. తన మానసస్వభావమునకు సంబంధించిన వ్యక్తిపదార్థమును భావనిర్మాణమునకు మూలమైన చిద్ధనముగా మార్పుచున్నాడు. తన వ్యక్తిస్వరూపమును విజ్ఞానస్వరూపము లేక ననంతసచ్చిదానందముయొక్క సత్యస్వరూపముగా మార్పుచున్నాడు. సమస్త విజ్ఞానమయ స్వభావకార్యములు తన్నూలకమున జనించుచున్నవి. ఈమూడువిధానము లీశోపనిషత్తునందిట్లు వర్ణింపబడినవి. పూర్వా సమూహ తేజములని వర్ణింపబడినవి. సత్యజ్ఞానానుసారముగా విజ్ఞానసూర్యకిరణముల నమర్చుటే పూర్వామనబడును. సమూహమనగా విజ్ఞానసూర్యమండలములోనికిఁ గిరణములన్నింటిని పోగుచేయుట. అన్నిటికన్న నుత్తమస్వరూపమైనట్టియు దేనియందు జీవాత్మ యుత్తమపురుషునితో నైక్యమొంది సోహమని కేకవేయచుండునో యట్టి వి ససూర్యదర్శనమే తేజము. దేవుడు పైన నుండగా జీవాత్మ దేవునితో నైక్యమొందుట. దేవుని యనంతశక్తి సత్యములు తేజోమయమైన జీవాత్మ స్థితియందేకాగ్రతనొందుట. పరావర్తన మొంది వ్యాపించుచున్న దివ్యజ్ఞాన చిత్తానందములు పూర్తిగా ప్రకృతికార్యమొందుట—విజ్ఞానగుండున్న జీవాత్మానుభవమిదియే. దీనినే వేదము “ రితంసత్యంబ్రిహత్ ” యని వర్ణించినది.



35 అధ్యాయము.

విజ్ఞాన లక్షణములు.

విజ్ఞానమునకు ముఖ్యలక్షణము జ్ఞానము. కాని దానికింక ననే కశక్తులుగలవు. ఇతరలోకములవలెనే దానికిఁ బ్రత్యేకలక్షణములు న్నవి. ఆలోకమందది సర్వకార్యములకు నుపకరణమౌచున్నది. అది యితరశక్తులసహితము స్వీకరించి వానిస్వభావమును దన కనుగుణ్యముగామార్చి సరిచేయుచున్నది. ఉదహరణగానకు మానసలోకమందుఁ దెలివితేక మానసవ్యక్తి ముఖ్యధర్మము. మనోమయపురుషునకు ముఖ్యగుణము తెలివి. తెలివికతఁడు కేంద్రస్థానము. గనీభవించిన తెలివియే యతనివిధానము. గ్రహించుటకును దెలుపుటకును శక్తిగల మేధ. వానికి స్వకీయస్థితి పరిజ్ఞానముకలదు. తనకంటె నితరస్థితి పరిజ్ఞానమున్నది. తన స్వభావకార్యపరిజ్ఞానము పరుల స్వభావకార్యపరిజ్ఞానము సహితముకలదు. చేతనాచేతన పరిజ్ఞానము తనకు వానికిఁగల పరస్పరసంబంధ పరిజ్ఞానముకలదు. ఇంతటితో నతని స్థిత్యానుభవము సమాప్తమైందుచున్నది. ఇతరములైన స్థితిజ్ఞానమత

నికిలేదు. తన తెలివితే గ్రహింపసాధ్యమై తనకుఁ దోచునంతవరకే గాని జడప్రాణములయొక్క యితరజ్ఞానమతనికి లేదు. అతనికి గోచరింపక వ్యక్తముగాకున్నదంతము లేనిదే. మనుష్యుఁడు మనోమూలపురుషుఁడు. కాని జడమతనికి తొడుగు. స్థూలజ్ఞానమునకు సాధనములైన బహిరింద్రియకార్యములతో నతఁడు ప్రారంభింపవలెను. మానసవ్యక్తితో మొదటఁ బ్రారంభించఁడు. బహిరింద్రియములతోఁ బ్రారంభించినను మానసజ్ఞానము వానియందుఁ బ్రవేశించకున్నఁ దెలివికనుగుణ్యమైన విలువయు వానికిన్వకున్న స్థూలేంద్రియవ్యాపారమతఁడు వినియోగింపఁజాలఁడు. క్రిందిసగ్గములందేది ప్రాణనాళకార్యమనబడుచున్నదో యది మనుష్యునందు శక్తికామచిత్తముల వ్యక్తిగాఁ బరిణమించును. తెలివితోఁగూడిన చిత్తవ్యాపారవ్యక్తిగాఁగాని శక్తివ్యాపారముయొక్క మానసికవ్యక్తిగాఁగాని పరిణమించును. స్థిత్యానందము సుఖదుఃఖవ్యక్తిగాఁ బరిణమించును. ఇష్టాఽయిష్టజ్ఞానమదియే. ఆనందవ్యక్తియదియే. ఆనందరహితత్వమదియే. ఇదియంతయు మనోకల్పితవై చిత్ర్యము. తనకు పరిభాగమున తన్నుచుట్టి వ్యాపించినదియుఁ దానివసించునదియు సర్వవ్యాపకదేవుడతనికిలేనివారే. అనంతఁడు మానసికజ్ఞానమందు గోచరుఁడౌవరకు పరామాత్మవ్యక్తి తెలివியందుఁ దోచువరకు వారందఱు కల్లగాఁ గనుపింతురు

కాబట్టి విజ్ఞానమయపురుషుఁడు స్వభావముచే సత్యజ్ఞానమై యున్నాఁడు. వస్తుసత్యత్వదృష్టి చక్రమునకు కేంద్రస్థానముపరిధియై యున్నాఁడు. విజ్ఞానమునకు గనీభావవిధానములేకఁ గారణశరీరమై యున్నాఁడు. అంతర ధర్మానుసారముగా వస్తువుల సత్యశక్తిని స్వీక

రించి ప్రసరింపజేయు కార్యమైయున్నాడు. విజ్ఞానమందు మనకు గలుగు వస్తుసత్యత్వయైక్యమునకు నేకత్వమునకు భిన్నత్వజనితమైన యైక్యమునకు బహుళత్వమందైక్యమునకు సత్యత్వమాచున్నది. సదా యది యైక్యమే, సత్యత్వమే. కాబట్టి విజ్ఞానస్థితిలక్షణమనగా సమస్తవస్తువులతో మనమైక్యమొందుట. బ్రహ్మాండమందఁ తట సర్వవ్యాపకమాట. బ్రహ్మాండమందు సమస్తపరిజ్ఞానమొందుట. సాధారణముగా విజ్ఞానమందు పురుషుఁడు తనది యనంతస్థితియను వ్యక్తియుఁ డనలోఁ బ్రపంచమంతయుఁ గలదనువ్యవ్యక్తియుఁ గలవాఁడు. ప్రపంచములోనివాఁడనను వ్యక్తితో బంధింపఁబడిన మానసపురుషునివంటివాఁడు కాఁడు. కాబట్టి విజ్ఞానస్థితినిొందుటకు మొదటి సౌపాన మహాంకారవిమోచనమే. మన మహాంకారమందున్నంత వర శాయున్నతసత్యము నొందఁగోరుటవ్యర్థము. అహంకారభావమహాంకారవ్యాపార మహాంకారచిత్తముల మరల నెంతమాత్రము కలిగినను బొందఁబడిన విజ్ఞానసత్యమునుండిజారి భిన్నమానసముయొక్క యసత్యవ్యక్తిలోనికిఁ బడిపోవుటే. తేమకరమై ప్రమాదరహితమైన సర్వసమత్వమే యాయుత్తమవ్యక్తికి మూలము. సమస్త వస్తుభూతములు మనమేనని తోచవలెను. వానితో మన మేకత్వమొందవలెను. అవి మనమేననియు వానిస్థితి మనదేననియు వానిజ్ఞానము మనదేననియు వానిశక్తి మనదేననియుఁ దెలియవలెను. సమస్తముతో నేకత్వమై యుండుటెట్లొ మనము నేర్చుకొనవలెను.

వ్యష్టి మానస ప్రాణదేహములందు బంధింపఁబడిన వ్యక్తే మనమని యెంతకాలము తలుచుచుండుమో యంతవరకు నీ సర్వసమత్వము పూర్ణముగానొందుట సాధ్యముకాదు. స్థూలమునుండి మానసమునుండి సహితము విజ్ఞానమయశరీరములోనికి పురుషుఁడు

కొంతమట్టుకు లేననెత్తబడవలెను. మనయోచనకుఁ గేంద్రస్థానము మేధస్సు కాఁజాలదు. తదనురూపమైన మానసకమలము కాఁజాలదు. హృదయముగాని తదనురూపమైన కమలముగాని రాగాదుల్లకుఁ గేంద్రస్థానము కాఁజాలదు. స్థితి భావక్రియావ్యక్తులకుఁ గేంద్రస్థానము దేహమానసములవిడిచి పైన స్వతంత్రస్థానమౌచున్నది. ఇక మనము దేహమందుంటిమనుభావముండదు. మనము దానికి ప్రభువని స్వాధీనముచేసుకొన్న యీశ్వరుఁడనిభావించుచు స్థూలవ్యక్తికంటె విపులమైనవ్యక్తిని దానికిఁ గలిగింతుము. జీవుఁడు శరీరమునుధరించి నాఁడు, శరీరమందులేడు, జీవునియందు శరీరమున్నదని ఋషులు చెప్పినప్పుడు వారిభావమేదియో దానిని సర్వసాధారణముగా సదా ప్రత్యక్షమునఁ దెలుసుకొందుము. మెదడులోనుండిగాకఁ బైనండి మన భావకల్పనలు చిత్తస్పృత్తులు వుట్టఁగలవు. మేధోవ్యాపారము పైనండికలిగెడి భావశక్తి చిత్తశక్తిప్రహారములకు స్థూలయంత్రమిచ్చు ప్రత్యుత్తరవిధానమైయున్నది. సమస్తము పైనండి యుత్పన్నమౌచున్నది. మన ప్రస్తుత మానసవ్యాపారమునకు సరిపోలిన సమస్తము విజ్ఞానమందుఁ బైన జరుగుచున్నది.

ఈ కేంద్రస్థానమీ కార్యము స్వాతంత్ర్యముకలిగి బంధింపఁబడక ముఖ్యముగా దేహమందుఁగాని ప్రత్యేక వ్యష్టిచురుషునందుఁగాని చిక్కుకొనియుండలేదు. కారణమేమన మనవ్యక్తి సర్వవ్యాపకమైన సర్వాంతగతమైయుండును. ప్రత్యేక కేంద్రస్థానము వ్యష్టికార్యమునకు సాధనమాత్రమే. వ్యక్తియుక్తమైన మనకార్యములు సర్వవ్యాపకములు. సర్వవ్యాపకునితో నైక్యముకలవి. సర్వవ్యాపకత్వము నుండి జనించి చంచలవ్యష్టిని బొందుచున్నవి. దానిశక్తుల వ్యష్టిరూపమొందించుటకుఁ తీవ్రతకలిగియున్నప్పటికి నదిసర్వసమత్వముతోఁ

బనిచేయు ననంతచివ్యక్తియే. అదిమనమిప్పుడు న్యష్ట్యత్వమని దేనిని గ్రహించితిమో యదికాదు. ఈజ్ఞానస్థితి యంతవిపరీతమైనదనగా వివేచనగల ప్రతిమనుజునకది యసంభవము వెలిబెట్టబడినస్థానమని తోచకమానదు. మానసవ్యక్తికిసహితమది శాంతస్వాతంత్ర్య తేజో శక్తి కార్యనిర్వాహక భావనిర్మాణరూపమున వెల్లడియకాచున్నది. కారణమేమనగా నది బంధవిముక్తిగాంచిన యుత్తమమానసస్థితులందుఁ బ్రారంభమై విజ్ఞానమందుమాత్రము పరిపూర్ణాత్మ స్వాధీనమునకు లేవనెత్తఁబడుచున్నది.

ముఖ్యవిషయము మన కనంతమైయుండవలెను. ముఖ్యమైన యనంతవ్యక్తికంటె యంతము వేరనుభావము మనకసాధ్యమని తోచవలెను. దానియందే యంతమునిలిచి రూప మొంది యేమైనను సత్యముఁ గలిగియుండవలెను. ఎంతవరకంతము మనకు ముఖ్యమనితోచునో మన భావవ్యక్తికి చిత్తవృత్తికి మూలమనితోచునో యనంతభావము దానివలన నప్పుడప్పుడు కలుగుచున్నదని తోచునో యంతవరకు విజ్ఞానము మనకుఁ గడుదూరము. కాని యనంతమే మనకు సర్వసాధారణవ్యక్తి కావలెను. అంతములు సర్వము దాని నుండి యేర్పడినట్లు మన భావచిత్తయానందములకది ఘనాదియైనట్లు తోచవలెను. ఏయనంతమందు సమస్తరూపము లేర్పడుచున్నవో సమస్తసంభవములు పుట్టుచున్నవో యట్టిసర్వవ్యాపకము విఘ్నలత్వముమాత్రమే యనంతముకానేరదు. దానివెనుక స్థలశూన్యమై యనంతము విజ్ఞానమయునకుఁ దెలియఁబడుచుండును. అదే సచ్చిదానందుని ముఖ్యస్థితి. మన యుత్తమాత్మయదే. ఈయనంతము మొదట మానపైనుండి మనమధిరోహించ ప్రయత్నించవలసిరడిగా మన చుట్టునుండి దానియందు మన భిన్నత్వమును లీనముచేయఁ బోయి

పడవలసినదిగాఁ దోచఁబడును. తరువాత మనమందుఁ బ్రవేశించవలెను. అహంకారభంగమొనరించి దాని విపులత్వమొందవలెను. అంతటనదినహితము మన యధోస్థితిని విశేషముగా వశముచేసుకొని హీనకార్యముల దుష్కార్యముల సహితము విజ్ఞానసత్యములొనికి మార్పుచున్నది.

ఇదేమూలము. దానిని బొందినప్పుడే యూర్ధ్వమానసభావ నిర్మాణ సర్వసాధారణత్వమును బొందఁగలము. అది యుత్తమ తేజోవిలాసము. విజ్ఞానమయములొనికిఁ బ్రవేశించకమునుపే దీనిని మనము స్వీకరించినప్పటికి నుత్తమతేజోపురుషులము కాకముందు మనవ్యక్తి విజ్ఞానముగా మారకముందు దానిని బూర్తిగా వశపరుకొనఁజాలము. కారణమేమనగా మనవ్యక్తి స్వభావముననుసరించి భావనిర్మాణ సర్వసాధారణత్వముండును. విజ్ఞానమునకు సంబంధించిన భావనిర్మాణమెట్టిదో యిదివరకే చెప్పఁబడినది. కాని యది యుత్తమభావమునకుఁగాని యొకవిధమైన దివ్యవివేచనాకార్యమునకుఁగాని చెందినదికాదని గట్టిగా యొత్తిచెప్పవలసియున్నది. బంధం పఁబడి యంధత్వమందున్న మన యిప్పటి జ్ఞానేంద్రియ కశ్మేంద్రియ సాధనముల గ్రహించి వానిని విజ్ఞానముయొక్క తీవ్రయుత్తమవ్యాపారముగా మార్చుచున్నది. గనుక నది మన యింద్రియజ్ఞానమును స్వీకరించి దాని సాధారణస్థితియందుసహితము ప్రకాశమునిచ్చి వస్తునిజతత్వమును గ్రహించునట్లు చేయుచున్నది. అంతేగాక మానసజ్ఞానమును స్వీకరించి యంతర్బహిర్యైచిత్ర్యముయొక్క ప్రత్యక్షజ్ఞానమిచ్చుచున్నది. ఏవస్తువువై పునకది తిరిగిన నావస్తువుయొక్క భావములరాగములస్పృహలఁ దెలుసుకొని యనుభవించుటకుఁ బ్రత్యక్షజ్ఞానదృష్టిని మానసవ్యక్తికిఁ గలిగించుచున్నది. ఈశక్తివస్తువుపై సన్యమము

వల్లఁ గలుగుచున్నదని పతంజలి చెప్పినాఁడు. అది మానసవిషయము. సన్యమముతో విజ్ఞానమునకుఁ బనిలేదు. దానికది స్వతసిద్ధగుణము. అది సూక్ష్మేంద్రియముల స్థూలేంద్రియములసహితమునుపయోగించి వానిని పొరపడనివ్వకఁ గాపాడుచున్నది. సాధారణమానస మజ్ఞానముచేనమ్మకొనియున్న స్థూలమునకంటె వేరగులోకముల జ్ఞానానుభవముల నిచ్చుచున్నది. మనలోకముచు విపులముచేయుచున్నది. ఇదేవిధముగా విజ్ఞానముల మార్పుచున్నది. వానికిఁ బూర్వమైనతీవ్రత బూర్తిగాభరించుశక్తి కలిగించుచున్నది. సాధారణమానసత్యమునకుఁ బూర్వతీవ్రత్వ మసాధ్యము. ఏలననగా నొక పరిమితమునకుమించిన ధారణశక్తి దానికిలేదు. మనోదేహములు దెబ్బకు పరిశ్రమవృద్ధికిఁదాళకఁ జెడిపోవుచున్నవి. అది మన యనురాగములందుండు జ్ఞానవిషయమునుసహితము స్వీకరించుచున్నది. — (మనరాగములుసహితము జ్ఞానశక్తి కార్యశక్తి కలిగియున్నవి. కాని యీశక్తిని గ్రహింపఁజాలక దానిని వృద్ధిజేయకుంటిమి) — స్వీకరించుటేగాక వాని పొరపాట్లను దొలగించుచున్నది. అన్నివస్తువులకు విజ్ఞానమే సత్యము, వ్రతము, త్రమధర్మమనఁబడుచున్నది. (దేవానాం ఆడద్భానివ్రతాని).

జ్ఞానము మతియు శక్తి లేక చిత్తము (సమస్త జ్ఞానశక్తి చిత్తమనఁబడుచున్నది) వ్యక్తి కార్యమునకుఁగల రెండువైపులు. మన మానసత్యమందవి విభాగింపఁబడినవి. మొదట సంకల్పము వచ్చుచున్నది. తరువాత చిత్తము తడఁబడుచూవచ్చి నిరోధపడి యసంపూర్ణసాధనముగా నుపయోగింపఁబడి యసంపూర్ణఫలముల నిచ్చుచున్నది. లేదా చిత్తమధోసంకల్పములతోఁ బ్రారంభమై కల్లోలమందేదో గొంతపనిచేయుచు తరువాత మనకు సరియైనబోధ కలిగించు

చున్నది. ఆరెంటికి యేకత్వముగాని పరస్పరప్రబోధగాని లేకున్నది. మొదటి ప్రారంభసంకల్పమునకును గార్యసిద్ధికిని పోలిక లేకున్నది. అంతేగాక వ్యష్టిచిత్తమునకును బ్రహ్మాండచిత్తమునకును సమదశములేదు. బ్రహ్మాండచిత్తము నతిక్రమించుటకో దానికిఁ దీసిపోవుటకో దానితో విరోధించుటకో ప్రియత్నించుచున్నది. సత్యముయొక్క సంగతినందర్భములు కాలనిర్ణయములు దానికిఁ దెలియవు. సత్యముయొక్క ప్రమాణాధిక్యతల నది యెఱుగదు. విజ్ఞానము చిత్తమును గ్రహించి యూర్ధ్వమానససత్యముతో మొదట సమరసమొందించును. తరువాత దానితో నేకత్వమొందించును. ఇట్టిజ్ఞానమందు వ్యష్టిపురుషుని సంకల్పము బ్రహ్మాండసంకల్పముతో నేకీభవించును. కారణమేమనగా నుత్తమజ్ఞానచిత్తముల సత్యము నీరొడు తిరిగి పొందింపఁబడుచున్నవి. విజ్ఞానమన మేధోచిత్తమును స్వీకరించుటేగాక మనకోరికల మనయాశల నధోకామములఁ బ్రేరేపణల విషయజ్ఞానముల నిందియజ్ఞానములసహితము స్వీకరించి మార్పుచున్నది. వానికి తమవనుబంధములేక తృప్తయనగా మనకుదోచు నసంప్రప్తవస్తువును బొందవలెనను వికారములేక నవి కామానురాగములు గాకుండును. సహజజ్ఞానజన్యమైన మేధోజ్ఞానజన్యమైన గుడ్డి సగముగుడ్డి సంసిద్ధులుగా నికమీదనుండక సత్యచిత్తముయొక్క వివిధకార్యములుగా మారును. అట్టి సత్యచిత్తము తాను తీర్మానించుకొనిన కార్యక్రమముయొక్క స్వతస్సిద్ధజ్ఞానముతోఁ బనిచేయును. కాబట్టి మనమానసస్వేచ్ఛకుఁ దెలియనట్టిసంసిద్ధి దానికిఁ గలదు. గనుకనే విజ్ఞానచిత్తవ్యాపారమందుఁ బాపములేదు. సమస్తపాపము చిత్తజన్యప్రమాదమై యున్నది. అదే కామము. అదే యజ్ఞానకార్యము.

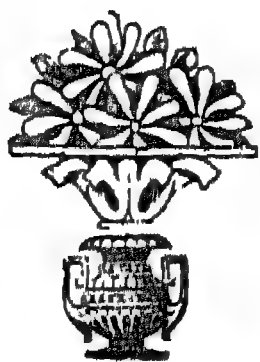
కోరిక పోయినవెంటనే యావత్తుదుఃఖము నశించును. విజ్ఞానము మన జ్ఞానచిత్తములభాగముల స్వీకరించుటేగాక మన యనురాగసంతోషముల భాగములసహితము స్వీకరించి దివ్యానందకార్యముగా మార్పుచున్నది. శక్తిజ్ఞానములు వ్యక్తికార్యమునకు రెండువైపులైనట్లేసంతోషమని మనము దేనిని బిలిచెదమో దానికంటె యుత్తమమైన యానందము వ్యక్తికి ద్రవ్యము (పదార్థము). చిత్తజ్ఞానముల పరస్పరకార్యఫలమౌచున్నది. ఆత్మవ్యక్తి శక్తుల పరస్పరకార్యమౌచున్నది. సుఖదుఃఖములు మనశక్తి వ్యక్తుల చిత్తజ్ఞానముల పరస్పర సమరసత్వభంగమువల్ల నేర్పడుచున్నవి. వాని యేకత్వము భంగమై యేకతీయందలి హద్దులఁగాంచినవో భిన్నత్వమొందినవో తమ నిజశక్తికార్యములఁ గోల్పోయినవో యితరశక్తులతో నితరవ్యక్తులతో నితరజ్ఞానములతో నితరచిత్తములతో విరోధము కల్పించుకొనినవో యట్టి యధోస్థితిలోనికి దిగుటచే సుఖదుఃఖము లేర్పడుచున్నవి. ఏకత్వ సమరత్వములఁ దిరిగి పూర్తిగాఁ బొందించుటచేత నుత్తమధర్మముచేత తన నిజసత్యముచేత విజ్ఞాన మీను ఖదుఃఖముల సరిచేయుచున్నది. మనరాగముల నన్నింటిని స్వీకరించి విజ్ఞానము ప్రేమానందముల వివిధరూపములుగా మార్పుచున్నది. మన కోరికముల ద్వేషముల దుఃఖములసహితము ప్రేమానంద రూపాంతరములుగా మార్చుఁగలదు. మనము పొరపడినట్టియుఁ బొరపడుటచే విపరీతములై దోచునట్టి నానియర్థమును విజ్ఞానము వెల్లడించుచున్నది. అది మన యావత్తుస్వభావమును నిత్యశ్రేయస్సుగా (Eternal Good) మార్పుచున్నది. అట్లే మనవిషయజ్ఞానముల నిందియజ్ఞానముల స్వీకరించి యపిపొందఁ బ్రయత్నించునానందమును భ్రమప్రమాదములులేని తన నిజసత్యమందు వెల్లడించుచున్నది. మన హీనప్రేరేపణసహితమవి పొందుచున్న వికారములందీశ్వరుని

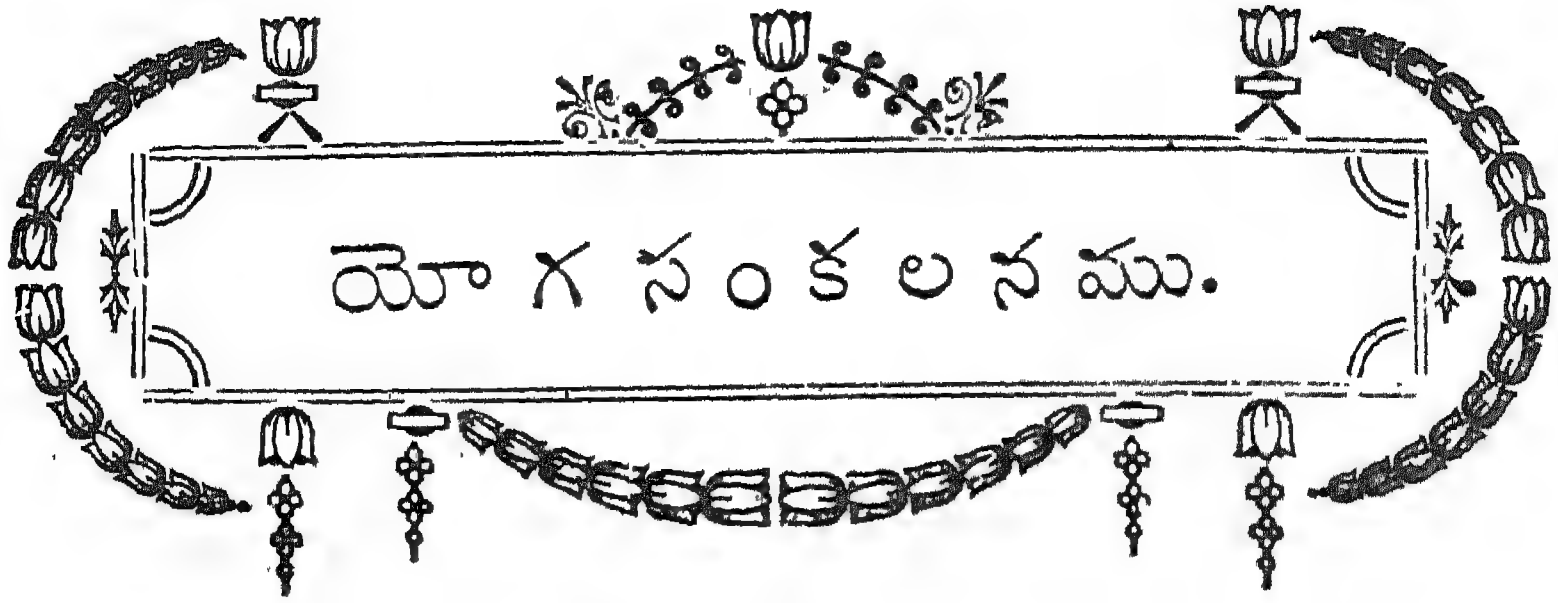
యనంతుని గ్రహించునటులఁ జేయుచున్నది. ఇదంతయు నథోస్థితికి గల విలువలతో నేర్పడక మాననస్థూలప్రాణముల నవిచ్చిన్నపవిత్రతలోనికి స్వతసిద్ధతీవ్రతలోనికి లేవనెత్తుటచే గలుగుచున్నది. అది యిది యననేల ? వివిధమైన నేకమగు నెడతెగని దివ్యానందావేశములోనికి లేవనెత్తుటచే గలుగుచున్నది.

ఇట్లు విజ్ఞానపురుషుఁడు తన వివిధకార్యములలో నహంకార వ్యష్టి పురుషునిత్యజించి సర్వసమత్వమొంది సర్వవ్యాపకమై మనః ప్రాణదేహాస్థితినిమించిన పరిపూర్ణజ్ఞానచిత్తానందశక్తి విలాసమై యున్నాఁడు. కారణమేమనగా నది యుత్తమాత్మ వ్యక్తుల విలాసమై యున్నది. కాబట్టి యది యుత్తమదిన్యపురుషుని సశ్య ధర్మ పవిత్రతలందుజనించు నుత్తమశక్త్యానందవిలాసమే. దానిశక్తులు సాధారణముగా యోగులచే సిద్ధులనబడుచున్నవి. వానినే యైరోపావారు రహస్యశక్తులనుచున్నారు. చాలాచుందిభక్తులు యోగులు వానిని బంధములని యభ్యంతరములని యీశ్వరుని జెలుసుకొనుటకు విఘాతములని నిరాకరించుచున్నారు. కారణమేమనగా నవి యథోస్థితి యంగుఁ బొందఁబడుటకుఁ బ్రయత్నింపఁబడుచున్నవి. అహంకార సంతృప్తికై యహంకారపురుషునిచే బొందఁ బ్రయత్నింపఁబడుచున్నవి. విజ్ఞానమందలి రహస్యములుకావు. సిద్ధులుకావు. సాధారణములై రహస్యములుకాని విజ్ఞానవిలాసములు. విజ్ఞానము దిన్యపురుషుని దిన్యస్వభావమందుండు శక్తివ్యాపారము. విజ్ఞానస్థితికి లేవనెత్తబడిన వ్యష్టిపురుషునిద్వారా యది పనిచేయునపుడు విరుద్ధములేక పారపాటులేక యహంకారప్రతీకారములేక నీశ్వరప్రాప్తికి భంగములేకఁ దాను సంసిద్ధిఁగాంచుచున్నది. అచ్చట వ్యష్టిపురుషుఁ డహంకారపురుషుఁడుకాఁడు. దిన్యస్వభావముతోనున్న జీవాత్మ. (పరాప)

క్రితిర్జీవభూతా). అది యుత్తమమై సర్వవ్యాపకమైన యాత్మ. అనేక వ్యష్టిరూపవిలాసమందుఁ గారుపించున్నను దన నిజశక్తి తత్వ మేందాత్మజ్ఞానమ తోనున్న సర్వవ్యాపకయుత్తమాత్మయే.

జ్ఞానమందుఁ బురుషప్రకృతులకుండు సరియైన సంబంధము తెలియఁబడుచున్నది. పురుషప్రకృతులచ్చట నైక్యమౌచున్నవి. దేవునకు మునుకు తొలిగిపోవుచున్నది. సమస్తమతలికార్యమే. ఇక జీవుఁడు నేను యోచించుచున్నాను, నేనుచేయుచున్నాను, నేనుకొరుచున్నాను, నేననుభవించుచున్నానని యనఁడు. ఐక్యమునకై ప్రయత్నించుచు నట్టియైక్య మొందకపూర్వము సాధకుఁడు “నాహృదయ మంగుండిన నీవు నిర్నయించునట్లు నేచేసెద” నని చెప్పినట్లు చెప్పుడు. కారణమేమనగా మానసవృత్తికి స్థానమైన హృదయమిక నిర్మాణమునకు స్థానముగాక తత్సాధనమౌచున్నది. సర్వమునకుఁ బ్రభువై యధిస్థితుఁడై పైనఁ దనలోనున్నయీశ్వరుని వాఁడెరుగును. ఆయుత్తమపురుషునందుఁ దానధిస్థితుఁడై (పరార్థి పరమస్యాం పరానతి) ధైర్యముతో నిట్లుచెప్పఁగలఁడు. “దేవుఁడు తనకుఁదాఁ బ్రకృతివలనఁ దెలుసుకొనుచున్నాఁడు. పనిచేయుచున్నాఁడు, ప్రేమించుచున్నాఁడు, పైకిఁగనుపించు నావ్యష్టిరూపముచే నానందించుచున్నాఁడు. అట్టి వ్యష్టియందనంతఁడు సర్వవ్యాపకుఁడై యాడుచున్న బహుముఖలీల నుత్తమజీవత్వముచే సంసిద్ధిపొందుచున్నాఁడు.”





36 అధ్యాయము.

విజ్ఞానము - ఆనందము.



విజ్ఞానాధిరోహణము విజ్ఞానమయవ్యక్తినంస్థి మానుషజీవుని యీలోకమందతని జీవితమందు తేజోశక్త్యానందానంత్యైవై భమునకు లేవనెత్తుచున్నది. అనైభవమసంపూర్ణయైన మానసకార్యముతో హద్దులోనున్న మానసవ్యక్తితో బోల్చినపుడు పరిపూర్ణముయొక్క స్థితిశక్తుల్లిగ్నివని తోపింపజేయుచున్నది అది పరిపూర్ణత్వమే. వెరుక నంతటిదేనియులేదు. మానసలోకమందు శ్శమజ్ఞానానుభవముసహితమొక ప్రత్యేకత్వమొకవైపు తెలిపికలది. విపులమైనదినహిత మాత్మవిర్భావజన్యమైన యసమాపకశక్తిచే వికారమొందింపబడినది. కాని దానికంటె పైదానితో బోల్చినప్పుడది నిజమైన పరిపూర్ణత్వముగాక నొకవిధముగాఁ బరిపూర్ణమునకుఁ బోలియున్నది. అదిమనకు తుదిసౌపానమనవచ్చును. అవతరించుచున్న యాత్మ కాదియంత్యములైన పరిపూర్ణానంతత్వలలోని కాసౌపానమునుంచి యెక్కవచ్చును.

జ్ఞానాత్మను పొందినతరువాత తక్కిన క్రిందియాత్మల నన్నిటిని దానిలోనికి తీసుకున్నతరువాత నన్నిటికన్న తుదిసౌపానము జ్ఞానాత్మనుసహిత మానందాత్మలోనికి స్వీకరించి యచ్చట యారోహణము సమాప్తమొందించుటయని యుపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. కాని యిదే తుదిమెట్టా? లేక సనుభవమునకుమాత్ర మంత్యసౌపానముగాఁ దోచునట్టిదా? లేక మనకది ప్రస్తుత మనవసరమా? అని కొందఱడుగవచ్చును. అనంతమాత్మకు ముఖ్యమైనస్వభావము. అందది తన నిజస్వరూపమును ముఖ్యవ్యక్తిని పరిపూర్ణశక్తిని పొందుచున్నది. కాబట్టి యబాధిత పరిపూర్ణానందములోనికి జీవుఁడు ప్రవేశించుటే యనంతపరిపూర్ణత్వము. అదే యనంతముక్తి. క్రిందిలోకములైన స్థూల ప్రాణ మనోమయలోకములందును విజ్ఞానమయ సత్యజ్ఞానలోకములందునహితము పురుషుఁడు మార్పులొందిన తన ప్రకృతితో నాడుకొనుచు నీయానందమనుభవింపఁగలఁడు. కారణమేమనగా సీతత్వములలోఁ బ్రతిదానియందు తక్కినయారుతత్వములు లీనమైయున్నవి. ఈలోకములోఁ బ్రతిదానియందీతత్వముల పరిపూర్ణత్వము లోకస్థితినిబట్టి కలుగుచున్నది. మనుష్యుని స్థూలజీవుఁడనగా నన్నమయపురుషుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపమును బ్రతిఫలించి యందుఁ బ్రవేశించఁగలఁడు. స్థూలస్వభావమందు జీవాత్మ తన యానందశక్త్యానంతత్వములఁ బ్రతిఫలించుటచేతనో యాత్మయందు లీనమాటచేతనో యిట్లగుచున్నది. దీనిఫలమేమనగాఁ దేజోనంతమైన మానసనిద్ర. అట్టి మానసికసుషుప్తియం దన్నమయపురుషుఁడు తన్నుదామరుచును. లేక స్వభావము చేతికీలుబొమ్మవలె (జడవత్) గాలిలోని యాకువలె కర్బుత్వశూన్యుడై దివ్యబాలునివలెను (బాలవత్) సంచరించును. కాని పైలోకములందదే స్థితికొరచెందిన జ్ఞానా

నందయు తమవైభవములేకనే యిది సంభవించుచున్నది. ఇది యంత
 ర్ముఖమైన సచ్చిదానందపరిజ్ఞానము. అందుఁ బురుషునిచేఁ బ్రకృతి
 జయింపఁబడలేదు. అట్లే మనుష్యునియందున్న ప్రాణజీవుఁడసేగా
 ప్రాణమయపురుషుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపమును ప్రతిబింబించి
 యందు ప్రవేశించఁగలఁడు. జీవాత్మ బ్రహ్మాండప్రాణమందుఁ బ్ర
 తిఫలించుటచేతనో లేక సంతర్ముఖమున జీవాత్మలోఁ దాను లీన
 మాటచేతనో సంభవించును. ఇచ్చటసహితము పర్వవసానమేమనగా
 స్వకీయమైన యవ్య కస్థితి సంపాదియై లేకఁ బ్రపంచశక్తియొక్క
 నాట్యవిలాసమందుఁ గర్తుత్వశూన్యమగు ప్రాణముచే ప్రేరేపింపఁ
 బడి బాధ్యతలేని కార్యమాచున్నది. అప్పుడు మనుజుఁడు ప్రపంచ
 మునుగూర్చి శ్రద్ధలేకయే దివ్యోన్నాదముతో (యుస్మత్తనత్) పని
 చేయును. లేక సరియైన మానుషకార్యము మానుషభావమనుమా
 టలేక (పిశాచత్) దివ్యోన్నతమైనది డయ్యమునలె సంపించును.
 ఇచ్చటసహితము స్వభావము స్వాధీనముకాలేదు. ఇది యంతమున
 నాత్మచేఁ బొందఁబడిన యొకవిధమైన యానందస్థితి సంసిద్ధిమాత్ర
 మే. బహిర్ముఖమున స్థూలప్రాణములచేఁ బొందఁబడిన క్రియము
 లేనిశక్తి సంసిద్ధిమాత్రమే.

అట్లే మనుష్యునందున్న మానుషజీవుఁడసేమగా మనోచయ
 పురుషుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపమును ప్రతిఫలించి యందుఁబ్రవేశిం
 చఁగలఁడు. స్వచ్ఛమైన బ్రహ్మాండ మానసస్వభావమందు జీవాత్మ
 ప్రతిఫలించుటచేతనో యంతరాత్మయందు లీనమాటచేతనో యిది
 సంభవించుచున్నది. ఈస్థితియందు మనస్సుకర్మలు లేకుండును. లేక
 కామరహితమైన బంధశూన్యమైన కర్మయుండవచ్చును. మానుష

బంధముల త్యజించిన సన్యాసియొక్కగాని శుద్ధప్రేమానందములతో
సంచరించు సిద్ధునికర్మగాని యుండవచ్చును. మానసపురుషుఁడీ
మృగాఁడులోకములయందున్న యాత్మనొకసారిగా గ్రహించవచ్చు
ను. అంతట నతఁడొకసారిగాని యొకటివెంటనొకటిగాని, యొకటిత
రువాత మరియొకటిగాని సర్వమకాచున్నాఁడు. లేక నాఁడు తత్తమస్థితు
లనఁబడు బాధ్యతలేని బాలత్వముగా గుణముల ధర్మసూత్రముల
లక్ష్యపెట్టనియున్నాడముగా నానందావేశముతోనిండిన సన్యాసముగాఁ
గిందిస్థితుల మార్చఁగలఁడు. ఇచ్చటసహితము ప్రపంచస్వభావము
ను జీవుఁడు జయించలేదు. కాని రెండువిధముల నధికారమొందినాఁ
డు. అనంతఁడైన యాత్మయొక్క జ్ఞానస్వాతంత్ర్యములు లోనఁ
గలిగినవి. వెలుపల మానసస్వభావముయొక్క క్రమశూన్యమైన
యానందవిలాసము కలిగినది. మానసపురుషుఁడు మానసానుగుణ్య
మైన జ్ఞానముతో స్థూల ప్రాణజీవులు స్వీకరించఁజాలని విజ్ఞానము
నొకవిధముగా స్వీకరించఁజాలియుండుటచేత బహిరంగవ్యాపారమ
తఁడు కొంతవరకావిజ్ఞానముచే బాలించఁగలఁడు. కాని మానసమం
తరమందున్న యనంతమునకు వెలినున్నయంతరమునకు సమాధాన
ముమట్టుకే తేగలదు. అంతరస్థితియొక్క యనంతత్వ శక్త్యానంద
ముల స్వీకరించుట కసమర్థమైన బహిరంగ వ్యాపారమందుఁ
బూర్ణముగాఁ బ్రవహింపఁజేయఁజాలదు. కాని యది యంతటితో
సంతుష్టి స్వాతంత్ర్యములఁ గలిగియుండును. కారణమేమనగా నంతర
మందున్న ప్రభువే కార్యకర్తృత్వమును నిర్వాహకమును దాని ఫల
మును వహించుచున్నాఁడు.

విజ్ఞానమయపురుషుఁడు తన క్రియలయందు పరిపూర్ణ దేవత్వ
భావవ్యక్తులుకలవాఁడు. అనంతుని స్వతంత్ర దివ్యమార్గము కలవాఁ

డు. సమస్తజీవితమును నిత్యప్రకాశము నిత్యాగ్ని నిత్యామృతమనఁ
బడు జ్ఞానశక్త్యానందములు కల గుర్తుగా మార్చుకొనఁడు. అది
యాత్మయొక్క యనంతత్వమును స్వభావముయొక్క యనంతత్వము
నుగలది. అది యాత్మస్థితియందుఁ దనస్వరూపస్వభావమును దెలుసు
కొనునేగాని పోఁగొట్టుకొనదు. కారణమేమనగా నితరమానసస్థితు
లెట్టివనగామనుష్యుఁడు తనలోదేవుని దేవునియందు తన్నుకనిపెట్టు
నవి. కాని విజ్ఞానము మానుషవిగ్రహమందాత్మ స్వాధీనముపొందిన
దేవుఁడే. కాబట్టి విజ్ఞానజీవుఁడు సత్యస్వభావమందు జీవాత్మనుబొంది
దానితో నైక్య మొందునుగాని ప్రతిఘటించఁడు. విజ్ఞానమందుఁ బు
రుషప్రకృతులకుండు పరస్పరద్వైతభావ మర్థనాశీశ్వరమై కనుపించ
దు. ఈద్వైతభావము సాంఖ్యమతమునకు బ్రస్తుత మతన్యక్తికిని
సత్యముగానే కనుపించుచున్నది. హిందువుల లక్షణశాస్త్రమందు
వక్కాణింపఁబడిన పారశరాయనసేమో సత్యపురుషుఁడు తెలుసుకొ
నుచున్నాఁడు. సత్యాత్మ యనంతమందున న్యక్తస్వరూపమొందదు.
కాని యనంతమందు నిత్యాత్మ స్వాధీనమొందుచున్నది. దాని వ్యా
పారము క్రమమైనదికాదు. అనంతస్వాతంత్ర్యమందుఁ బరిబూర్ణమై
న యాత్మాధికారమది. అధోస్థితులందు సాధారణముగా జీవుఁడు
స్వభావమునకు వశుడై యున్నాఁడు. నడిపించువిషయముపై డిద్ధో
స్వభావమందుండును. కాబట్టి సమస్త నియామకమనంతముకాని
దాని ధర్మమునకులోబడి యుండవలసివచ్చును. అట్టి జీవుఁడనంత
మందుఁ బ్రవేశించినంతమాత్రమున నిదివరకు సమస్తమును నడుపు
చున్న తన స్వతసిద్ధమైన స్థానమును గోల్పోవునేకాని మఱియొకస్థా
నమును బొందనేరఁడు. ప్రకృతి బ్రహ్మాండశక్తియందేవేరై కల్లోల
ములో నాట్యమాడును. లేక కర్తృత్వశూన్యమై యానందపరవశ

మందు దారితప్పిన తప్పవచ్చును. అట్లుగాక వ్యష్టిమానిజుని యందనంతుడు తనవ్యావారమును వ్యక్తితో నడుపఁగల యధికారస్థానమది కన్పిపెట్టఁజాలినయడల నట్టియధికారస్థాన మిదివరకేయున్న విజ్ఞానమును సమీపించుచున్నదగును. అది విజ్ఞానముఁజేరినపుడే పురుషుడు స్వభావమున కధికారియగుచున్నాఁడు. కారణమేమనగా నచ్చట శక్తిలేక చిత్తము దివ్యజ్ఞానమునకు సరియైన రెండవప్రతి యాచున్నది. ఆజ్ఞానము సాక్షియొక్క చూపుమాత్రమేగాక సర్వశక్తి కార్యనియామకుఁడైన యీశ్వరుని బలవత్తరమైన పీఠముసహితమౌచున్నది.

విజ్ఞానము క్రిందిలోకానుభవమును నిరాకరించదు. దానిని తన స్థిత్యానుసారముగా వశముచేసుకొనుచున్నది. విజ్ఞానపురుషుఁడు బాలుఁడనఁబడుచున్నాఁడు. కాని యాబాలుఁడు బాలరాజు. అతఁడాడుకొనుపనిముట్లు బ్రహ్మాండములు. ఈసమస్త స్వభావ మతని యాటతోట. ఆబాలుఁడు దివ్యతమస్సును స్వీకరించుచున్నాఁడు. ఈశ్వరుని నిశ్వాసమైన ప్రకృతచేఁగల్పింపఁబడిన బద్ధజీవుని తమస్సు వంటిదిగాక నధికారపురుషుని యానందముచేఁగల్పింపఁబడిన స్వభావజీవుని తమస్సనఁబడును. ద్విమూర్త్యాత్మకమైన పురుషప్రకృతి స్వరూపమందది ప్రజ్వరిల్లుచున్న సూర్యునివలెను బ్రహ్మాండముతో నైక్యమొందిన స్వకీయాంతరజ్ఞానశక్తులచేఁగ్రమముగా నడుపఁబడు దివ్యతేజోమూర్తిగా నాపిల్లవాఁడుడుండును. వాని యున్నాదము దివ్యజీవితవ్యాపారతీవ్రతతో న్వాతంత్ర్యానంతవ్యక్తితోఁ బనిచేయుచున్న యుత్తమజ్ఞానశక్తిపారవశ్యతే. అతని కార్యకరణము విచక్షణకరీతమైనది. కాబట్టి రహస్యము తెలియలేని వివేచనామానసమునకు గొప్ప మిఠిమీరిన యున్నాదముగాఁ గనుపించును. కాని యీ

యున్నాడము లోకేశుని క్రమవిధానమే. అది మానసవ్యక్తి కగోచరము. అదియొక సృత్యవిశేషము. గొప్ప శక్తులనుడి. కాని సతేశ్వరుడు తనశక్తులహస్తములఁ బట్టుకొని తన రసలీలానుగుణ్యమైన చక్రగతులందు నడిపించునది. అధోస్వభావముయొక్క ద్వైతిభావములతో విరుద్ధవిషయములతో నభ్యంతరములతోఁ జిక్కులతో సరి పుచ్చుకొని విజ్ఞాన మేమానుషధర్మములకుఁ గట్టుబాట్లకు లోబడుచున్నదో యవి దివ్యయున్నట్లు నెంతబాధించునో విజ్ఞానపురుషుని సహితమంతే బాధించును. ఆవిజ్ఞానపురుషుని జీవితమసాధారణమైనది. స్వభావముతో నిర్లక్ష్యముగా నిర్భయముగా సంచరించుజీవునకు సంభవించెడు కష్టములులేనిది. అయినప్పటికి సత్యధర్మముచేఁ బాలింపఁబడునది. ఆధర్మము స్వయంప్రాప్తమైన జ్ఞాన ప్రేమానందమేకత్వములుగల ధర్మమే. అది యసాధారణమని యేలఁ దోచుననగా దాని మాధుర్యము పొరఁబడుమానసమునకు గోచరించునది కాదు.

అట్లేయైన నింకఁ బై మెట్టుతో నేమియనసరము ? విజ్ఞానమయపురుషునకు నానందమయపురుషునకు భేదమేమి ? సారాంశమునకు భేదములేదు. కాని భేదము లేకపోలేదు. అన్నిలోకములందానందము కనుపించుచున్నది. ఎందుకన నన్నిచోట్ల నదియున్నది. అన్నిచోట్ల నది సమానమే. కాని క్రిందిలోకములందు శుద్ధమానసము ప్రాణవ్యక్తి దానియందు మిశ్రమమైయున్నది. వానియందది మిశ్రితమై కలిసియున్నది. విజ్ఞానమునకై తే చిద్దనరూపమొందిన జ్ఞానతేజమాకలదు. దానియందానంద పరిపూర్ణత్వము పొందఁబడుచున్నది. ఆ చిద్దనరూపమందానందములోఁ గలిసిపోయినప్పుడు మార్పునొందుచున్నది. ఆమార్పులవలన జీవుఁడు తుది పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము

ను బొందుచున్నాఁడు. అప్పుడు జీవుఁడు పరిపూర్ణాత్మస్థితి నొంది స్వ
తసిద్ధమైన యాత్మానందమొందును. నిజమునకు విజ్ఞానము తనసమ
స్తోవ్యాపారములకీ యానందమే వ్యక్తిగలమూలముగాఁ గలది.
విజ్ఞానమున కాధారమానందమే. కాని తనకార్యనిర్వహణమందు
మాత్రా మానందమునకంటె వేరై దానిపనియకాచున్నది. విజ్ఞానము
నగా దివ్యవ్యక్తిగల శక్తియొక్క దివ్యజ్ఞానచిత్తమే. అదే ప్రకృతిపురు
షుఁడు. దానియందు దివ్యపురుషుని యానందము నిండియున్నది.
కాని యానందమందు జ్ఞానము స్వకీయమైన శుద్ధవ్యక్తిలోనికిఁ దిరిగి
ప్రవేశించుచున్నది. నిర్మలమైన శుద్ధశక్తి చిత్తములో మిళితమైపోవు
చున్నది. జ్ఞానచిత్తములు రెండు శుద్ధానందములోనికి లేవనెత్తఁబడు
చున్నవి. జ్ఞానపురుషున కేదిమూలమో యదే యానందమునకు
స్వతసిద్ధము.

ఇది యేల సంభవించుననగా నిచ్చటఁ బరిపూర్ణైక్యమునకుఁ
గావలసినమార్పు సమాప్తమొందుచున్నది. అట్టి యైక్యమునకు వి
జ్ఞానము నిర్వివాదమైన సాపానముకాని తుది విశ్రాంతిస్థానముకా
దు. విజ్ఞానమందు జీవుఁడు తన యనంతత్వము నెరుగును. అందు
నివశించును. కాని యనంతుని వ్యప్తివిలాసముకొఱకుఁ గార్యస్థానమం
దునహితము నినసించును. అతఁడు సమస్తేతరభూతములతో తనయై
క్యమును దెలుసుకొనుచున్నాఁడు. కాని భేదరహితమై యొకవిధమై
న ప్రత్యేకత్వము కలిగియుండును. దానివలన నితరభూతములతో
స్పర్శ సంబంధమునహితము కలిగియున్నాఁడు. అట్టిస్పర్శ సుఖమున
కేర్పడిన యాప్రత్యేకత్వము మానసమునకు భేదభావము కలిగించు
టగాక స్వకీయానుభవమున కితరభూతములు లేరని తోపింపఁజేయు

చున్నది. అధ్యాత్మికస్థితియందు మనలో నితరులలో నేకమైయున్న యాత్మనుగోల్పోయి దానికై చేయు ప్రయత్నమౌచున్నది. జీవిత మందహాంకార నిమజ్జనమునకును గోల్పోయిన యైక్యమునకై చేయు మూఢప్రయత్నమునకును సమాధానపరచుటౌచున్నది. తనయనంతవ్యక్తియందునహితము విజ్ఞానపురుషుఁడొకవిధమైన బుద్ధిపూర్వకమైన ప్రత్యేకత్వము కల్పించుకొనుచున్నాఁడు. అతఁడు ప్రత్యేక ప్రకాశముగల ప్రభతో నిర్మింపఁబడిన స్థితి కలిగియున్నాఁడు. అట్టి ప్రభకు వెలిరున్న సర్వముతో నేకీభావ మొందుచున్నను ప్రత్యేక ప్రభతో నుండకపోలేదు. కాని యానందమందిదియంతయుఁ దలక్రింగుగా మారుచున్నది. ప్రత్యేక కేంద్రస్థానము గానుపించదు. ఆనందస్వభావమునకుఁ బ్రత్యేక కేంద్రస్థానములేదు. బుద్ధిపూర్వకముగానిర్మించుకున్న పరిధికాని బలవంతముపై నెత్తిపైఁబెట్టిన పరిధికాని లేదు. సమస్తము సమానమైనయేకస్థితి. ఆనందజీవుఁడు తానుప్రతిచోటనున్నానని యనుకొనుచున్నాఁడు. అతనికి యొకభావనములేదు. అతఁడని కేతుఁడు. సమస్తమతని భావనమే. ఇష్టపడిన సమస్తసత్తువు అతనికి నేక భావనములౌచున్నవి. ఇతర సమస్తజీవులతనికి స్థితియందు వ్యాపారమందు స్వంతజీవులే. ఏకత్వమందున్న పుర్వసుఖము సమస్తము సురిపూర్ణైక్యసుఖమౌచున్నది. స్థితియననెట్టిదో యిక జ్ఞానసంబంధమైన పదములతో నిర్ణయింపఁబడదు. కారణమేనునగా జ్ఞానము జేయుము జాత పూర్తిగా యొక యాత్మేయౌచున్నది. జ్ఞానమని మనము పిలుచుదానితో నికఁబనిలేదు. సమస్త వ్యక్తిత్వానందమునకు సంబంధించినదే. సమస్త శక్తియూనందమునకు సంబంధించినశక్తి. నమస్తాకారకార్యము లానందమునకుఁజెరిగిన రూపకార్యములే. ఇట్టి పరిపూర్ణసత్యస్వరూపమందు జీవాత్మ నివసించుచున్నది. ఇహము

దు విరుద్ధవిషయములతో వికారమొంది పరమందు వాని నిజసత్యములఁ బొందుచున్నది.

• జీవాత్మ నిలిచియుండును. అదినశించదు. మన ప్రతిలోకస్థితి యందీధర్మమే రుజువగుచున్నది. జీవాత్మ తనలోఁ దాల్చినవకాటవలన నిద్రయిందుఁబడవచ్చును. తన స్వకీయలోకప్రకాశమందుండిన నుండవచ్చును. ఆనందమునకది యానందలోకము, బ్రహ్మలోకము, వైకుంఠము, గోలోకము. వివిధ హైందవమతముల వివిధలోకములు. లేకజీవుఁడు తన తేజోశక్తులతో నింపుటకై క్రిందిలోకములవైపునకుఁ దిరిగినఁ దిరుగవచ్చును. ఆనందలోకమందున్న దేవునకుఁ బ్రపంచ విలాసము సాధ్యముకాకపోతేదు. ఇట్టి విలాసమునుండి యతఁడు బహిష్కరింపఁబడి యుండలేదు. కాని యుపనిషత్తానందమే నిజమునకు సృజించునదని దృఢముగాఁ జెప్పుచున్నది. ఇట్టి దివ్యానందము నుండి సమస్త ముత్పన్నమౌచున్నది. కాబట్టియే యానంద లోకము జనలోకమనఁబడుచున్నది. దాని యందుత్పత్తి సంపూర్ణము లీరెండుండుటచేతనే జనలోకమనఁబడినది. ఆలోకమందు సర్వమిదివరకే పరిపూర్ణసత్యస్వరూపముగా నున్నది. దానిని విజ్ఞానము బహిర్గతమొనరించి భావానుసారముగా నాభావధర్మానుసారముగా బుద్ధిపూర్వకమైన హద్దునకు వశముచేయుచున్నది. కాని యానందమందు సమస్తధర్మములు నశించి పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము కలుగుచున్నది. అది సమస్త తత్త్వములకు మీలినదికాని యేకకాలమున సమస్త తత్త్వానుభవమొందునది. సమస్తగుణముల కతీతమైనదికాని సమస్తానంతగుణానుభవముకలది. అది సమస్తరూపములు మించినది కాని సమస్త రూపానుభవమొందునది. సర్వాతీతమైన సర్వవ్యాపకమైన యాశ్మయోదో యదే యానందము. జీవుఁడు సర్వాతీత సర్వ

వ్యాపకముతో నేకమైయుండుట యదియగుటే. అంతకంటె తగ్గుట కాదు. ఇచ్చోట పరిపూర్ణము పరిపూర్ణవిలాసము లుండుటవలన మనసంకల్పములచే నానంకల్పముల రూపములైన యీప్రపంచవికారములచే బాధింపఁబడదు. ఈప్రత్యక్షవికారములు పరిపూర్ణమును సూచించు గుర్తులుమాత్రమే. గుర్తులు వస్తువుయొక్క భావమును కలిగించునుగాని మనకు వస్తువులే ప్రత్యక్షమైనప్పుడు భావములను భావనిర్మాణముల నతిక్రమింతుము.

మనము ప్రస్తుతమేదైయుంటిమో దేనిని తెలుసుకొనుచుంటిమో దానికంటె పూర్తిగా వేరైనదానిని తెలుసుకొని దానిచే బలముగా నాకర్షింపఁబడినప్పుడు మనకుండెడి ముఖ్యప్రేరేపణ మేదనగా ప్రస్తుతవిషయమును విడిచి యీయుత్తమసత్యమందుఁ బ్రవేశించవలెననుటే. అట్టి యాకర్షణయొక్క తీవ్రరూపమే క్రిందిస్థితిని భ్రమయని నిరాకరించుట. పైనున్నదానియందు లయవశాటయందు నిర్వాణమొందుటయందపేక్ష. అదే లయమునకు నిమజ్జనమునకు వినాశమునకుఁ గలకోరిక. కాని నిజమైనలయము నిర్వాణమనగా నధోస్థితికి తప్పనిస్వభావమైన సమస్తమును విడిపించి యుత్తమసత్యములోనికి విఘటనొందించుటే. ఉత్తమసత్యము సమస్తేతరమునకుఁ గారణమౌతేగాక తదేతరమందుండి సర్వము నాలింగనమొనరించుచున్నదని తునకుఁ దెలుసుకొందుము. అట్లు దానిని వశముచేసుకొనుటచేతనే మనజీవానుభవమందు సమస్తము ఉత్తమవిలువగా మార్చఁబడుచున్నది. తుదకు మనము పరిపూర్ణమొందుదుము. పరిపూర్ణములైన దాని యుత్తమవిలువల నొందుదుము. అంతవరకు మనలఁ బ్రేరేపించుచున్న ముముక్షుత్వము బంధవిమోచనాపేక్ష విడిచిపోవును. కారణమేమనగా సదా స్వాతంత్ర్యముగల దానిని

పొందితిమి. మనలనిప్పుడేదిబంధించినదో దాని యనుబంధవాసనలచే నాకర్షింపఁబడము. ఇట్టికోరిక నాశమొందకఁ బరిపూర్ణము క్తిరాదు. ఈశ్వరుఁడు జీవులకుఁ బలువిధములైన యెరలఁబెట్టి యాకర్షించుచు న్నాఁడు. ఆసమస్తమైన యెరలతని యానందభావ రూపాంతరములే. ఈసమస్తములానందా న్వేషణమందు జీవుని వివిధమార్గములు. స్థూల మానస నైతిక దేహములకు సంతోషదాయకములైన భౌతిక పారితోషికరూపమున నీయెర మొదటఁ జూపఁబడుచున్నది. తరువాత నీయైహిక పారితోషికములకంటె నుత్తమమైన స్వర్గభోగాపేక్షరూపమున యెర పెట్టఁబడుచున్నది. కాని స్వర్గభావము విపులమగును. శుద్ధమాను. వృద్ధిగాంచి నిత్యసాన్నిధ్యముగా నానందభరితమైన యీశ్వరునందైక్యముగా మారుచున్నది. తరువాత నెరలకన్నిటికంటె సూక్ష్మమైనది వచ్చుచున్నది. ఇహపర సుఖదుఃఖములనుండి తప్పించుకొనుట, సమస్తవైచిత్ర్యములనుండి వైతొలగుట నిర్వాణమనఁబడు పరిపూర్ణమందు లీనము ప్రశాంత స్థిమిత జనితానందము మూఁడవయర. కాని తుదకు మనస్సును బట్టుటకేర్పడిన యీ యెరలు సర్వము నశించవలసినవే. జన్మవలనఁగలిగెడు భయము జన్మనుండి తప్పించుకొనవలెననుకోరిక పూర్తిగా మనల విడువవలసినదే. ఉపనిషత్తు చెప్పినట్లేకత్వమెరిగిన జీవాత్మకు దుఃఖము భయము లేదు. బ్రహ్మానందమెరిగిన జీవాత్మ దేనికి భయపడవలసినయవసరములేదు. భయ కామ దుఃఖములు భిన్నత్వ ప్రత్యేకత్వ వ్యక్తి జనిత మానసరోగములు. కాని యానందమునకిట్టి రుగ్మతలులేవు.

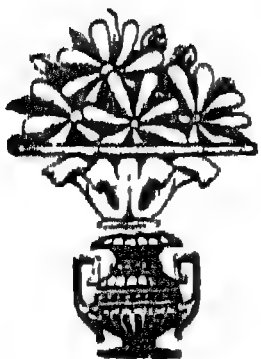
ఆనందమయపురుషుఁడు జన్మచేఁగాని జన్మలేకపోవుటచేఁగాని బంధింపఁబడియుండ లేదు. జ్ఞానాపేక్షతోఁగాని యజ్ఞానభయముచేఁగాని బంధింపఁబడి యుండలేదు. అతఁడిదివరకే జ్ఞానముకలవాఁడు.

దాని కతీతుడై యున్నవాఁడు. అతఁడజ్ఞానముతో నాడుకొనఁగలడు కాని దానిచే నావరింపఁబడఁడు. జన్మమెత్తఁగలఁడు కాని స్వభావ చక్రభ్రమణమందు బంధింపఁబడఁడు. అట్లు బంధింపఁబడికపోవునట్లే గాక జన్మపరంపరల ప్రయోజనము తద్ధర్మములసహిత మెరుగును. ఆధర్మము జీవున కేలయనగా జీవుఁడొకలోకమునుండి మఱియొకలోకమున కెక్కుట కేర్పడినది. స్థూలమువరకు సుఖోవిలాసధర్మమునకు బదులు తమవిలాసధర్మమును గూర్చుటకీధర్మము పనికివచ్చును. ఆనందజీవుఁడు పైనుంచి యట్టి యూర్ధ్వారోహణమునకు సహాయముచేయుటకు వెనుకతీయఁడు. స్థూలజన్మలోనికి దేవుని మెట్లవెంటిది దిగి వచ్చి దివ్యశక్తులయొక్క యూర్ధ్వార్హణమునకుఁ దన యానందశక్తిని తోడుచేయఁగలడు. సాధారణముగా మనుజుఁడింక నానందస్వభావము నధిరోపించలేదు. ఆతఁడింక నుత్తమ మానసస్థితులందు స్థాయి గాంచవలసియున్నది. కాని యీయానందశక్తిని తనలోనికి కొంచమో గొప్పయో స్వీకరించఁగలఁడు. ఇంతకంటె యతని కెక్కువ సామర్థ్యములులేవు.

మనుష్యునందానందస్వభావ మెట్టిది ? (1) మొదటిది. ఆనందస్థితియందు సమస్తభూతములతో నేకత్వమొందుట. ఈయానందైక్యమునకుగుర్తు ప్రేమ. కాబట్టి సర్వవ్యాపక ప్రేమమార్గమున నీయేకత్వమును సమీపించుట. మొదట నీప్రేమ మానుషప్రేమయై యుండవలెను. తరువాత దివ్యప్రేమయై యుండవలెను. (2) రెండవది. సమస్త బ్రహ్మాండవిలాసముతో నానందమందేకత్వమొంది దుఃఖముల భయములనారాటములఁ గట్టములఁ బారఁదరుమవలెను. (3) మూడవది. దేనియందు మనవిరుద్ధతత్వములు వానిపరిపూర్ణవిలువలలో నైక్యమొందుచున్నవో యట్టి యానందస్వశాంతశక్తిని బొం

దుట. అప్పుడు సమస్తచేడులు మంచిగామారును. సర్వమందరుని సర్వవ్యాపకసౌందర్యము సంభవించును. ప్రతియంధకారము తేజోమయుమైన సంపత్తుగామారును. సత్యశ్రేయ సౌందర్యములకును శక్తి ప్రేమ జ్ఞానములకును మానసముచే గల్పింపఁబడిన పరస్పరభేదము లేకత్వశిఖరమందడగును.

మనః ప్రాణ దేహములందుండు పురుషుడు స్వభావమునకంఠే వేరై దాని ద్వందగుణములకు వశమగుచున్నాఁడు. విజ్ఞానమందఁడతఁడు దాని ద్వందగుణములకు వశమగుచున్నాఁడు. విజ్ఞానమందఁడతఁడు దానితో జంటఁకూడి యధికార్థియై యాగుణములచేరికచే వాని సమాధానము సమరసము కనిపెట్లుచున్నాఁడు. ఆనందమందఁడతఁడు ప్రకృతితో నేకత్వమొందును. దానిజంటఁ కూడియుంటమాత్రమే కాదు. ఇకముందు జీవునితో స్వభావమాడు యాటలేదు. సమస్తము తన యానందస్వభావమందు జీవుఁడు తనతోఁ దానాడుకొనుటయే. ఇదే మహోన్నతమైన యద్భుతము. ఉత్తమరహస్యము. సులభమైనదేకాని మనదృష్టికిఁ గష్టసాధ్యమై యగోచరమైనది. అది సచ్చిదానందుని యాత్మానందముయొక్క స్వతంత్రమైన యనంతత్వము. దివ్యబాలకుని యాట, ప్రియుని రాసలీల దానిరహస్యచిహ్నములు.



కాలమందు కాలాతీతమందుఁ గ్రియయందు నిష్క్రియయందు నంతమందనంతమందు దేవునిపొందుట. కేవలయాత్మయందే యతనిఁ బొందుటగాక సమస్తాత్మలయందుఁ బొందుట. ఆత్మయందేగాక స్వభావమందుసహితము పొందుట. ఆత్మయందేగాక నూర్థ్వమానసమందు మానసమందుఁ బ్రాణమందు దేహమందుసహితము దేవుని పొందుట. ఆత్మతోను మానసముతోను బ్రాణముతోను స్థూలవృక్తితో నతని స్వాధీనముచేసుకొనుట. వీనినన్నిటిని యతనిచేఁ బొందింపఁబడుట. మన సమస్తస్థితి యతనితో నేకమై యతనితోనింగి యతనిచేఁ బాలింపబడి నడిపింపఁబడుట కతనిచే నన్నియు వశముచేసుకొనఁబడుట. దేవుఁడనగా నేకత్వమే. కాబట్టి మన స్థూలవృక్తి బహిష్కరించుచు స్వభావముతో స్థూలజీవాత్మతో నేకత్వమొందుట, ప్రాణము సమస్తప్రాణముతో నేకత్వమొందుట, మానసము బ్రహ్మాండమానసముతో నేకత్వమొందుట, యాత్మబ్రహ్మాండాత్మతో నైకత్వమాట. పరిపూర్ణమందతనిలోఁ బ్రవేశించి సమస్తసంబధముల యందతనిఁ గనుగొనుట.

రెండవది దివ్యస్వభావస్థితుల నొందుట. దేవుఁడుసచ్చిదానందుఁడు గనుక మనస్థితిని యీశ్వరస్థితిలోనికి మనశక్తిని యీశ్వరశక్తిలోనికి మన స్థిత్యానందము నీశ్వరస్థిత్యానందములోనికి లేవనెత్తుటే యది. ఇట్టి యుత్తమవృక్తిలో మనము ప్రవేశించుటగాక మన సమస్తస్థితియందు విఘ్నలత్పమొందించవలెను. మన మనః ప్రాణస్థితులు పూర్తిగా నీశ్వరస్వభావముతో నిండునట్లు మనసమస్తస్థితులవయవములు దివ్యత్వమొందవలెను. తెలివిగల మన మానసము దివ్యజ్ఞానచిత్తవిలాసము కావలెను. మన మానసపురుషునిజీవితము

దివ్యప్రేమానందవిలాసము కావలెను. మనప్రాణము దివ్యప్రాణ
విలాసముకావలెను. మనస్థూలము దివ్యపదార్థముయొక్క యచ్చు
కావలెను. దివ్యజ్ఞాన దివ్యానందములనొంది మనలోని యీ దేనకా
ర్యమును దెలుసుకొనవలసియున్నది. మనము స్థూలోపాధిమూలము
న భౌతికప్రపంచమున నివశించినను సాధారణ బహిష్కారమందు
జీవమానసములు భౌతికస్థితితోఁ బనికల్పించుకొన్న నీబహిష్కరి
యొక తప్పని బంధము కానేరదు. ప్రకృతిపురుషులకుఁగల సంబంధా
నుగుణ్యముగా నంతరవ్యక్తిని యొకలోకమునుండి మరియొక లోక
మునుఁ బొందించఁగలము. స్థూల జీవ స్వభావములకు మానసము
లోఁబడి యుండుటకుమారుగా విజ్ఞానస్థితినిగాని యానందాస్మయముగాని
పొంది విజ్ఞానానందస్వభావములఁ గలిగియుండుము. ఇట్లంతర్జీవితము
ను బై కెత్తుటచే మన సమస్తబహిష్కరిని మార్చఁగలము. జడమునకు
వశవర్తియైన జీవితమునకుమారుగా నాత్మచే వశీకరణమొందిన జీవి
తము కలవారమకాదుము. ఆజీవితవిషయములన్నియు స్థితిపవిత్రముచే
నిర్మింపఁబడి యంతమందుసహిత మనంతవ్యక్తికలవై యాత్మయొ
క్క దివ్యశక్తి దివ్యానందముల నొందుచున్నవి.

ఇది గమ్యస్థానము. విధానమునకు ముఖ్యవిషయములెట్టివో
మనము తెలుసుకొంటిమి. కాని మనమిప్పుడు లోగడ విడిచిపెట్టిన
విధానవిషయమును గుప్తముగా మొదట యోచించవలెను. సమస్త
జీవితము యోగములో భాగమనువిషయము పరిపూర్ణ యోగవిధా
నమునకు తత్వము. కాని మనమిప్పుడు వర్ణించుచున్న జ్ఞానము సా
ధారణముగా మనకుఁదెలిసిన జీవితజ్ఞానము కాదనియు జీవితమునకు
వెనుకనున్న విషయమనియుఁ దోచుచున్నది. జ్ఞానము రెండువిధము
లు. ఈవెలిచోద్యమమును వెలినుండి మానసముద్వారా తెలుసుకొనఁ

భౌతిక శాస్త్రములు కళలు వేదాంతములు ధర్మశాస్త్రములు మానవ శాస్త్రములు మొదలైనవి జీవితముద్వారా స్వభావముద్వారా దేవుని కార్యవిధానమును తెలుసుకొనుటకు సాధనములు. మొదట మనము స్వభావరూపములతో జీవితకార్యములతో మాత్రమే పనిచేతుము. లోతుకుదిగినకొలది పరిపూర్ణానుభవ మొందిన కొలది యీ శాస్త్రవిధానములొబ్బితిది మనకు దేవుని ముఖముఖఁ జూపఁగలదు. భౌతిక శాస్త్రములు సహితము (Physical science) తుదకనంతముని సర్వవ్యాపకుని యాత్మను దివ్యవ్యక్తిచిత్తములను ప్రపంచమందుఁ గనిపెట్టుటకు నిర్బంధింపఁబడుచున్నవి. డొర్థ్విలోకములగురించి నూత్నశక్తి విధానములగురించి చెప్పనట్టి మానవ శాస్త్రము

ములకు నీపని మిక్కిలి సులభసాధ్యమైయుండును. ఈమానసికశాస్త్రములు స్థూలేంద్రియములకుఁ గానరానట్టియు సూక్ష్మమానసేంద్రియములకు గోచరించునట్టియుఁ గానఁబడని లోకవిషయముల లోకవాసులఁ దెలుపునట్టివి. కశలుసహిత మీఞలమునే యిచ్చుచున్నవి. శృంగారపురుషుఁడు సౌందర్యరాగభరితుఁడై పూర్తిగా స్వభావమందు లగ్నమౌటచేఁ దుదకీశ్వరరాగము నొందకఁగప్పదు. అతఁడనంతజీవితమును మాత్రమేగాక నసంతసాత్మతార్కరముసహితమందుఁ గాంచఁగలఁడు. మొదట మానుషజీవితసౌందర్యమందు లగ్నమైయుండి తుదకు మనుష్యజాతీయందు దేవుని సర్వవ్యాపకుని యాశ్మను జూడఁగలఁడు. వేదాంతశాస్త్రము వస్తుతత్త్వముల విమర్శించుచు నీతత్త్వములకు మూలతత్త్వమేదో దాని స్వభావమెట్టిదో గుణములెట్టివో కార్యవిధానమెట్టిదో విచారించును. అదేవిధమున ధర్మశాస్త్రము తానన్వేషించుచున్న సర్వసుఖదాయకమైన ధర్మమే యీశ్వరధర్మమని తుదకు గ్రహించి ధర్మాధిపతియైన యీశ్వరుని స్వభావస్థితులపై నాధారపడియుండును. మానసశాస్త్రము (Psychology) ప్రాణులు మానసజీవముల విమర్శించి సమస్త చరాచరములంగున్న యద్వితీయజీవాత్మ నన్వీక్షీయమానసమును గ్రహించుచున్నది చరిత్రము ప్రకృతిచరిత్రమునలెనే యెవని భావచిత్తములు బ్రహ్మాండమానుష పరిణామద్వారమున పనిచేయుచున్ననో యట్టి సర్వవ్యాపకనిత్యశక్తి పురుషుని దెలుసుకొనుచున్నవి. కర్మసహితము మన కర్మద్వారమునఁ బనిచేయుచు మనకర్మల వశముచేసుకొని నుపయోగించు దివ్యశక్తితో సంబంధమునకు మనల బలవంత పెట్టుచున్నది. ఎవఁడులేకున్న ప్రకృతిమనుజులు లేకుండుగో యెవని జ్ఞానముయొక్క వ్యక్తివలన నుత్తమస్థితులఁ బొందఁగలమో యట్టి

యీశ్వరునిమేధ తెలుసుకొనుటకును రాగము లనుభవించుటకును చిత్తము సేవించుటకుఁ బ్రారంభించును.

ఇచ్చటనే యోగ మారంభమౌచున్నది. ఈశ్వరస్వాధీనము కొఱకది జ్ఞాన రాగ కర్మల నుపయోగించుచుఁ బ్రారంభమౌచు న్నది. కారణమేమనగా నీశ్వరునియందై క్యముకొఱకు వ్యక్తితోఁ బూర్తిగాఁ బ్రయత్నించుటే యోగము. తక్కినవన్నియు నసంపూర్ణములై వ్యక్తి లేని ప్రయత్నములు. మొట్టమొదట యోగ మధోజ్ఞానవిధానకర్మలనుండి వేరగుచున్నది. ఈయధోజ్ఞానము వెలినుండి యపరోక్షమున దేవునిసమీపించి యతని రహస్యనివాసస్థానములో బ్రవేశించఁజాలకున్నది. యోగము మనల లోనకుఁబిలిచి దేవుని సాక్షాత్కార మొందించుచున్నది. అధోజ్ఞానము మానసముద్వారా యీశ్వరు నన్వేషించి ముసుకులోనున్న యతనివ్యక్తికలదౌచున్నది. కాని యోగ మనుభవముద్వారా యతని నన్వేషించి ముసుకు తొలగించి పూర్తిగా సాక్షాత్కార మొందుచున్నది. అధోజ్ఞానమున కతనియునికి బలముతోచుటమాత్రమే. కాని యోగమునకుఁ బ్రత్యక్షసాక్షాత్కారము బాహరిపూర్ణము కలుగుచున్నది. అధోజ్ఞానము దేవుని కార్యవిధానము తెలుసుకొనుటమాత్రముచే నాకార్యములద్వారా సత్యముయొక్క స్వల్పచిహ్నముల కొన్నిటిమాత్రమే కాంచఁగలదు. వాని యోగము మనయంతరస్థితిని సత్యముతో నై క్యమొందించి యట్టి యైక్యమునుండి కార్యవిధానమును బరికించుచున్నది. కాబట్టి యోగవిధానము అధోజ్ఞానవిధానములకంటె వేరగుచున్నది.

దృష్టిలోనికేంద్రిప్పుటే జ్ఞానయోగవిధానము. బహిర్వస్తువుల నాలోకించుట వానిలోనికేందూరి లోనున్న యద్వితీయ నిత్యసత్యము

ను బొందుటకే. అధోజ్ఞానము వెలిచోద్యములతో, గార్యములతో నిదివరకే పనికలిగియున్నది. ఉద్ధృతజ్ఞానమునకు మొదటియానశ్యకత మేదనగా నీవెలిచోద్యము దేని పై యాకారమో యట్టిసత్యమును, యీవెలిచోద్యము దేనికార్యమో యట్టి వ్యక్తియొక్క శక్తిస్థితులను బొందుటే. ఇది మూఁడువిధానములచే సంభవించుచున్నది. ఆవిధానము లొకటికొకటి యత్యానశ్యకములు. ఒకటివలన శక్తిసవిరెండు పూర్తిజేందఁగలవు. అవియేవనగా (1) శుద్ధిచేయుట (2) మేకాగ్రతనొందుట (3) యైక్యమగుట. శుద్ధివలనఁ బ్రయోజము సమస్త మానసస్థితిని దివ్యసత్యమును బ్రతిఫలింపఁజేయఁజాలిన యద్ధముగా దివ్యసాక్షాత్కారముతో నింపఁదగినపాత్రగా దివ్యసాక్షాత్కారమును బ్రవహింపఁజేయఁగల కాలువగా దివ్యస్వభావ మానహించి నూతన పరిమాణమిచ్చి దివ్యవిషయములు కుపయోగించఁదగిన సూక్ష్మపదార్థముగా మార్పుకైయున్నది. ఇప్పటిమానసస్థితి మానస స్థూలదృష్టిచే సృజింపఁబడిన ప్రపంచకల్లోలమును మాత్రమే ప్రతిఫలించుచున్నది. అజ్ఞానభరితమైన యధోస్వభావముయొక్క కల్లోలమునకుఁ గాలువయగుచున్నది. ఉత్తమజ్ఞానమును పనిచేయ నివ్వని యభ్యంతరములతో నిండియున్నది. కాబట్టి మన సమస్తాకారము వికారమై యసంపూర్ణమై యూర్ధ్వవిషయములతో నిగోధముకలదై హీనోపయోగకార్యములఁ జేయునదైయున్నది. అది ప్రపంచనిజసత్యమును సహితము ప్రతిఫలించదు. ఈశ్వరుని ప్రతిఫలించనేలేదు.

ఏకాగ్రత యశ్యవసరమే. ఏలయనగా మొదట మనోదిత్తములకు స్వభావసిద్ధమైన చపలత్వము నశింపఁజేయవలెను. భావవిధానముల వెంబడించి వివిధకారముల వెంటఁబడి యుద్రియములచే

నాకర్షింపఁబడి వెలిచోద్యమందు జిక్కుకొని చపలత్వ మొందు మనో చిత్తముల మొదట నిలుపవలెను. సమస్తమునకు పేనుకనున్న నిత్య సత్యములపై మన భావచిత్తముల నిలుపవలెను. దీనికి విశేషప్రయత్నముకావలెను. నిశ్చలమైన యేకాగ్రతయుండవలెను. రెండవ యావశ్యకమేమనగా మన సాధారణమానసముచే మనకును సత్యమునకునుమాధ్య నేర్పరచఁబడిన మునుకు చించివేయుట. సాధారణ శ్రద్ధాస్వీకారములవల్ల బహిష్ఠానము సంపాదించవచ్చును. కాని లోనదాగియున్న యంతరసత్యము నిశ్చలమైన మానస యేకాగ్రతవల్లను నిశ్చలమైన చిత్తేకాగ్రతవల్లను బట్టుపడుచున్నది. ఒకపర్యాయము పట్టుపడినతరువాత తదేకనిష్ఠతో దాని విడువకుండునటుల యలవాటుచేసుకొని దానితో నైక్యమొందవలెను. సంపూర్ణజ్ఞాన శరీరణము లై క్యమునకులక్షణములు. అలవాటుచేగలిగిన శుద్ధత్వమువల్ల సత్యము తీవ్రముగాఁ బ్రతిఫలించఁబడి పూర్తిగా నందేకగ్రతనొందుటే యైక్యమనఁబడును. మన యజ్ఞానమానసముయొక్క సాధారణస్థితి భిన్నత్వము ప్రత్యేకత్వము. నిత్యసత్యమనఁబడు స్థితికిని మనకుండు నీభేదముదుగుటకిది యత్యవశ్యకము.

వీనిలో నేవియు నధోజ్ఞానవిధానములకు సాధ్యముకావు. వీనియందునహిత మీవిధానములు. దారి సిద్ధముచేయుటకుఁ బనికివచ్చును. కాని కొంతవరకే యవిపనికివచ్చును. నానిపని యెచ్చట నాగిపోవుచున్నదో యెచ్చట మనవృద్ధిని యోగము స్వీకరించి పూర్తినొందించుటకు సాధనములఁ గనిపెట్టుచున్నది. సర్వవిధములైన జ్ఞానాన్వేషణములు విశేష ప్రాపంచికదృష్టిచేఁ జెడిపోకున్నస్థితిని శుద్ధిచేసి సూక్ష్మమొందించి శ్రేష్టత్వము కలిగించును. మనము మానసికముగా మారినకొలది మనస్వభావము సూక్ష్మతనొంది యు

త్వమభావముల శుద్ధచిత్తమును స్థూలరహిత సత్యము నంతరశక్తులఁ బ్రతిఫలింపఁజేయుట కెక్కువ వీలుకలదగును. నైతికజ్ఞానమునకు నైతికభావములకుఁగల పవిత్రీకరశక్తి యందఱకుఁ దెలిసినదే. వేదాంతశాస్త్రము వివేచనను శుద్ధిచేసి సర్వవ్యాపకానంత సాంగత్యమున కర్హతఁజేయుటేగాక స్వభావమును సూక్ష్మముందించి ఋషులకుండుప్రశాంతము కలిగించుచున్నది. ప్రశాంతమాత్మనిగ్రహ శుద్ధ త్యాధిక్యతలకు లక్షణము. శృంగారరూపములందు సర్వవ్యాపక సౌందర్యముతోఁ బని కలిగియుండుటసహితము స్వభావమును బని త్రముచేయుటలోఁ దీవ్రశక్తి కలిగియున్నది. అది యెక్కువైనకొలది పవిత్రీకరణము (శుద్ధి) వృద్ధిగాంచును. భౌతికశాస్త్రానుభవములో బ్రహ్మాండధర్మములలో లగ్నమైయుండుటసహితము విచక్షణాశక్తిని పరీక్షాశ్రుతి వృద్ధిచేయుటేగాక, నైహికాపేక్షలచేఁ జెడకున్న, మానసమును స్థిమితమొందించి లేచనెత్తి శుద్ధిచేయుటకు సామర్థ్యముకలది. కాని యాశుద్ధియంతగాఁ బైకిఁ దెలియఁబడునదికాదు.

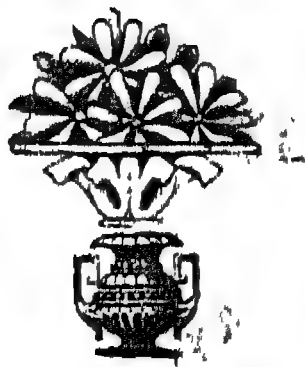
మానసము నేకాగ్రతనొందించుటకై సత్యమును స్వీకరించి యందు నివసించుటకై చిత్తమును శీఘ్రించుట యీపరిశ్రమలకు ఫలములు. వానికి నిత్యావశ్యకములు. తుదకుఁ బూర్వతీవ్రతతో దివ్య సత్యముయొక్క స్వీకారమును మొదట తెలివియందును తరువాత యోచనయందును కలిగించుచున్నవి. అవి చివరకొకవిధమైన ప్రాథమిక యేకత్వమందంత మొందవచ్చును. కాని యిదియంతయుఁ గొంత వరకే పనిచేయును. సత్యమును బూర్తిగా స్వీకరించి ప్రతిఫలించుటకు మన స్థితియొక్క శుద్ధి కొన్ని ప్రత్యేక యోగ విధానములచే మాత్రమే కలుగుచున్నది. అధోజ్ఞానముయొక్క బహుముఖముల నున్న నేకాగ్రతకుమారుగా యోగమునకుండు నిశ్చలయేకాగ్రత

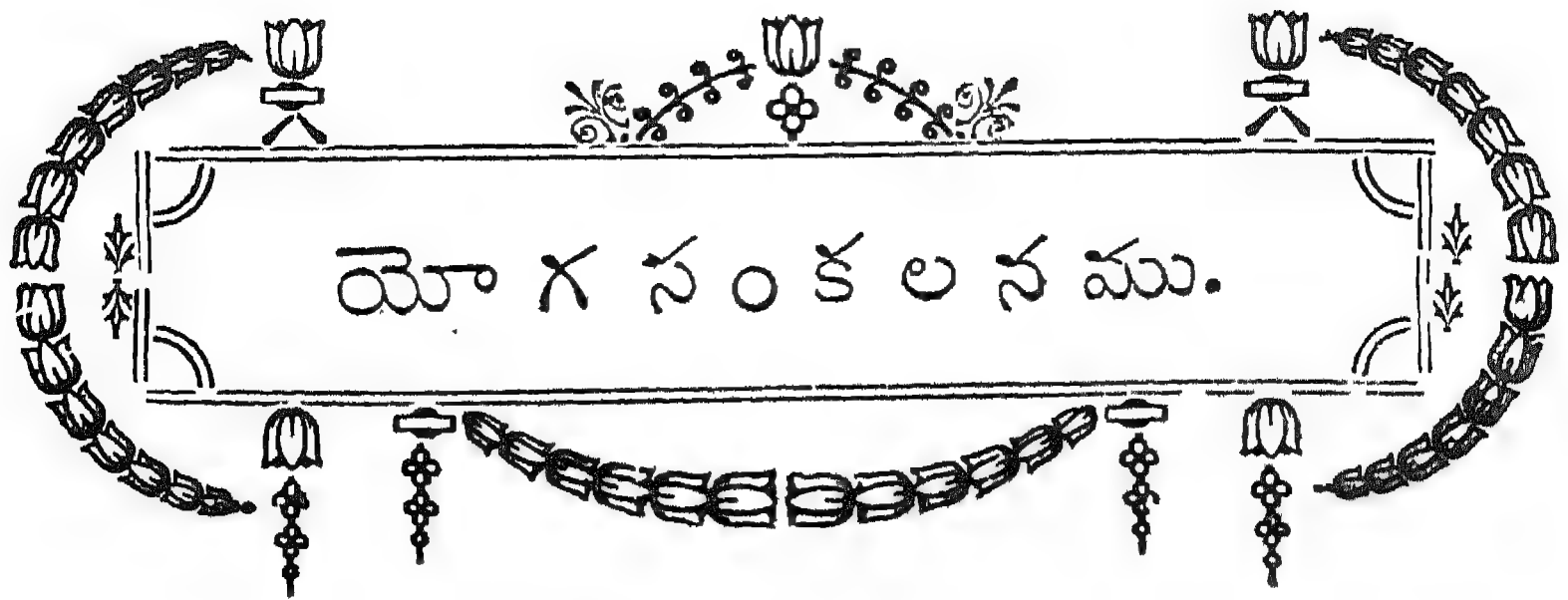
రావలెను. అధోజ్ఞానమివ్వగల యస్పష్టమై ఫలశూన్యమైన యేకత్వమునకుమారుగా యోగము తెచ్చునట్టి పరిపూర్ణమై తీవ్రమై ప్రాణయుక్తమైన యేకత్వము రావలెను.

కాని యోగము తనమార్గమందుగాని సంసిద్ధియందుగాని అధోజ్ఞానలోపములఁ దోసివేసి విడనాడదు. ఆయోగము తీవ్రమైన వైరాగ్యముగా వేదాంతముగా మారినప్పుడు మాత్రమే యీ ప్రపంచదివ్యరహస్యమును నిరాకరించుచున్నది. తన యుద్దేశ్యమున కనుగుణ్యమైన విధానముల విపులత్వ తీవ్రత్వములవలన నధోజ్ఞానరూపములకంటె వేరగుచున్నది. కాని అట్టిజ్ఞానరూపములతో నది ప్రారంభమై మార్గమందు కొంతదూరమునరకు వానిని వెంట నిడుకొని యుపకరణములుగా నుపయోగించుచున్నది. అట్లు నైతిక భావము నైతికధర్మాచరణమెంతయో నెక్కువగా యోగ ప్రారంభమున నుపయోగపడుచున్నది. మరియు యోగవిధానము మానసశాస్త్రసంబంధమైయున్నది. (Psychological). పూర్ణమైన మానసశాస్త్రానుగుణ్యాభ్యాసమేయని యది చెప్పఁబడుచున్నది. దేవుని స్థితి ధర్మములద్వారమున ఇగవంతుని తెలుసుకొనుటకై దేనివలనఁ బ్రయత్నించుటకుఁ బ్రారంభించుచున్నదో యా యాధారములే వేదాంతశాస్త్రమునకు సామగ్రి. వేదాంతమివ్వఁజాలిన తెలివితోఁ గూడిన ప్రభోధమును యోగము తీవ్రమొందించుచున్నది. అతీవ్రతభావమును దాటించి ప్రత్యక్షమును కలిగించుచున్నది. గ్రహింపును దాటించి యనుభవస్వాధీనముల నిచ్చుచున్నది. దేనిని వేదాంతమనిర్వాచ్యమతిదూరమనుచున్నదో దానిని యోగము వర్జింపఁదగినదిగా సమీపనర్తిగాఁ జేయుచున్నది. రసగ్రహణరాగమానసము సుందరాకారములు జ్ఞానయోగమందునహిత మేకాగ్రతను బలపరు

చు సాధనములుగా నుపయోగపడుచున్నవి. అవి శుద్ధిచేయఁబడి భక్త్యానందయోగమునకు సాధనములగుచున్నవి. శుద్ధిచేయఁబడి జీవితకార్యరూపమునఁ గర్మయోగమునకు సాధనములగుచున్నవి. త్రైకృతీయందున్న దేవుని ధ్యానము మనుష్యునందు మానుషజీవితమందు భూతభవిష్యత్వర్తమాన ప్రపంచమందున్న దేవుని సేవధ్యానములు సమస్తవస్తువులందుండు యీశ్వరానుభవము పూర్తినిందించుటకు జ్ఞానముచేసహితము నుపయోగింపఁబడవలసిన సామగ్రియై యున్నది. సమస్తమొక ప్రయోజనమునకై వినియోగింపఁబడును. దేవునివైపునకుఁ ద్రిప్పఁబడును. దివ్యభావముతో నిండింపఁబడును. అట్లుచేయుటచే బహిర్గతమై యింద్రియములంజిక్కుకొని వెలివోద్యమందధోజ్ఞానముతోఁ బనికలిగియుండుటకు మానుగా నద్వితీయ దివ్యజ్ఞానముతో పనికలిగియుండుట సంభవించుచున్నది. సంసిద్ధిగాంచి నతరువాత యాస్వభావమే నిలిచియుండును. యోగి వ్యష్టియందు దేవుని తెలుసుకొని చూచుచుండును. ప్రసంచమంగు దేవుని జ్ఞానమునకు దేవుని కార్యమునకుఁ దానొక కాలునవలె నుపయోగపడును. కాబట్టి ప్రపంచజ్ఞానమునకు జీవితముతో సంబంధించిన సమస్తమును విపులత్వమొందించి పైకి లేవ నెత్తుటకతనికి వీలుచిక్కును. సమస్తమందఁడే దేవుని చూచుచున్నాఁడు. ఉత్తమనశ్యమును చూచుచున్నాఁడు. అతరుపనిచేయుటకుఁగల యుద్దేశ్యము మనుష్యజాతికి దేవునిజ్ఞానముకలుగుట కుత్తమనత్యత్వ స్వాధీనమొందుటకు సహాయముచేయుటే. అఁడే భౌతికశాస్త్రసామగ్రి మూలకమున దేవుని జూచుచున్నాఁడు. వేదాంతశాస్త్ర నిరూపణలలో దేవుని జూచుచున్నాఁడు. శృంగారరూపములందును నైతికరూపములందును దేవుని జూచుచున్నాఁడు. సమస్త జీవితకార్యములందు దేవుని జూ

చుచున్నాఁడు. వర్తమాన ప్రపంచధోరములందు భూతకాల ప్రపంచ
ఫలములందు భవిష్యద్ప్రపంచవృద్ధియందు దేవుని జూచుచున్నాఁ
డు. వీనిలో దేనిలోనికైనను వీనిలో నన్నిటిలోనికైనను శుద్ధికాబ
డిన యతనిదృష్టిని విముక్తిగాంచిన యాత్మశక్తిని జూనుపఁగలఁడు.
అధోజ్ఞానమే యూర్ధ్వజ్ఞానమునందుటకతనికి సౌఖ్యమైయున్నది.
ఊర్ధ్వజ్ఞానమతనికి అధోజ్ఞానమును ప్రకాశయుక్త మానొట్లనరిం
చి దానిలో నది భాగమేననువ్యక్తి కలిగించును. ఎంతహీనమగు
జెలిప్రకాశతనైన నశ్లేకనుపరుచును.





38 అధ్యాయము.

సమాధి.



వృద్ధి, దివ్యజ్ఞానమందుఁ బ్రవేశించుట, లేక నాగోహించుట
యనఁబడు జ్ఞానయోగముయొక్క యుద్దేశ్యముతో మిక్కిలి సంబం
ధించిన ముఖ్యాంశము యోగనిద్ర, సమాధి యనఁబడుచున్నది.
సమాధియందుమాత్రమే పొందఁదగినస్థితు లున్నవని తలచఁబడుచు
న్నది. ఏస్థితియందు సమస్తస్వక్తికార్యము నశించునో చలనరహిత
కాలాతీతానంతమందు స్వచ్ఛమైన నిమజ్జనముతప్ప మరి వేఱుజ్ఞాన
ములేదో యట్టిస్థితి ముఖ్యముగాఁ గోరఁదగినదే. ఇట్టి నిద్రనుజెంది
జీవుఁడు మహోన్నతనిర్వాణ నిశబ్దమందుఁ జేరుచున్నాఁడు. అసంఖ్య
ము హీనమైనస్థితిలోనికిఁ దిరిగిరాఁడు. భక్తియోగమందీ సమాధి
యంతగా ముఖ్యమైనదికాదు. కాని యచ్చలసహితము దానికి స్థాన
మున్నది. దివ్యప్రేమా వేశమట్టి మూర్ఖులందుఁ ప్రవేశపెట్టుచున్న
ది. దానియందుఁ బ్రవేశించుటే హటరాజయోగాభ్యాసముల ను
చ్చైనకు తుదిమెట్టు. అయి తే సమాధియన నెట్టిది? సమాధినిద్రనల
నఁ బరిపూర్ణ యోగమున కేమిప్రయోజనము? జీవితమందే యాశ్వ

రునిపోందుట మన యుద్దేశ్యమైనయెడల ప్రాణము నిలిచిపోవుట యనుస్థితి తుదిమెట్టుకానేరదు. కోరఁదగినయుత్తమస్థితికాదు. బహు యోగవిధానములందువలె యోగనిద్ర పొందఁదగిన చివరవిషయము కాదు. కాని సాధనమగును. జాగ్రత్తునుండి తప్పించుకొనుటకు సాధనము మాత్రమేగాక దృష్టిని జీవితమును వ్యక్తిని లేననెత్తి విపులముచేయుటకు సాధమాచున్నది.

ఆధునికజ్ఞానమిప్పుడు మరల కనిపెట్టుచున్నట్టియు హిందూ మానసశాస్త్రమున కెల్లప్పుడు గోచరించునట్టియుఁ బ్రపంచస్థితియొక్కగాని మనఃస్థితియొక్కగాని కొంతభాగముమట్టుకే మనవ్యక్తికి గోచరమాచున్నదను నంశముపై సమాధికిఁగల యాధిక్యత యాధారపడియున్నది. తక్కినది యంతరస్థితియందు లోన దాగియున్నది. అది యంతరవ్యక్తి (Subliminal) యొక్క యగాధములోనికి దిగుచున్నది. మహోన్నత యూర్ధ్వవ్యక్తి (Super-consciousness). సాధిరోహించుచున్నది. మన స్వల్పజాగ్రద్వ్యక్తిని యావరించుకొని చుట్టూయున్న సర్వవ్యాపకవ్యక్తి యదియే (Circum conscient) దీనిచిహ్నముల కొన్నిటినే మన మానసేంద్రియములు గాంచుచున్నవి. పురాతన హిందూ మానసశాస్త్రము దీనిని వెల్లడించుచు వ్యక్తిని మూఁడుభాగములుగా విభజించినది. జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులని వానికిఁబేర్లు. మరుజునందు జాగ్రత్పురుషుఁడుస్వప్న పురుషుఁడు సుషుప్తిపురుషుఁడు గలరనియుఁ బైన నాలుగవస్థితియైన తుర్యము (యుత్తమపురుషుఁడు) కలదనియుఁ బ్రపంచానుభవముకొఱకా నాలుగవదానినుండి యీమూఁడేర్పడినవనియు హిందూ మానసశాస్త్రాభిప్రాయము.

ప్రాచీనగ్రంథములలోని శబ్దములఁ బరీక్షించితిమా జాగ్ర
దావస్థయనఁగా స్థూల మానసాధికారమునకు లోనై యీదేహ
మందు మనకు సాధారణముగాఁగల స్థూలప్రపంచజ్ఞానమే. స్వప్న
వస్థయనఁగా లోనున్న ప్రాణ మానసలోకములకుఁ బోలియున్న
జ్ఞానమే. మనకు వాని సమాచారములు నచ్చుచున్నను స్థూలవిష
యములవలె ప్రత్యక్షప్రమాణములు కావు. సుషుప్తావస్థయనఁగా
విజ్ఞానమునకు లక్షణమైన యూర్ధ్వ మోచసలోకమునకు సరిపోలిన
జ్ఞానమే. అది మన యనుభవమందులేదు. కారణమేమనఁగాఁ గార
ణశరీరమింక మనలో నేర్పడియుండలేదు. దానిశక్తులు పనిచేయుట
లేదు. కాబట్టి మనకాలోకము స్వప్నరాహిత్యమైన నిద్రను పోలి
యున్నది. పైనున్న తుర్యమనఁగా స్వచ్ఛమైన గూఢస్థితియొక్క
జ్ఞానమే. పరిపూర్ణస్థితియొక్క జ్ఞానమే. దానితో మనకుఁ బ్రత్యక్ష
సంబంధములేదు. మన జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తావస్థయందెట్టి మానస
యోచనలు మనకు వచ్చినాతుర్యము మనకు ప్రత్యక్షమునలేదు.
ఈచతుర్విధానము పరిపూర్ణేశ్వరుని నారోహించుటకు నేర్పడిన
నుచ్చనలోని మెట్లకు సరిపోలియున్నవి. సాధారణముగా జాగ్రదవ
స్థనుండి వెనుకకుత్తగ్గక ప్రపంచమునువిడిచి వెనుకకునుగలక మనము
స్థూలమానసమునుండి యూర్ధ్వలోకముల కెక్కజాలము. కాబట్టి
యాయు త్తమస్థిత్యానుభవము కోరువారికి సమాధి పథ్యమైనది.
స్థూలమానస సంబంధములోనుండి తప్పుకొనుటకుసాధనమాయున్నది.

సమాధి లేక యోగనిద్ర జాగ్రత్తునుండి దూరమైనకొలది
జాగ్రద్మానసమునకు రాకపోకలులేని జ్ఞానస్థితులలోఁ బ్రవేశించిన
కొలది జాగ్రత్ప్రపంచమునుండి సమాచారములుదుట తగ్గినకొలది
మిక్కిలి గాఢమకాయున్నది. ఒకానొకస్థితి దాటినతరువాత నానిద్ర

పరిపూర్తి నొందుచున్నది. అప్పుడానిద్రను మేలుకొలుపుట సాధ్యముకాదు. అప్పుడు జీవుని క్రిందికిఁ బిలుచుటకు వీలులేదు. తనచిత్తాన్తఃసారమది తనంతటఁదా రావలసినదే. లేక బలవత్తరమైన స్థూలప్రేరేపణచే రావచ్చునుగాని యట్టి యకాలయాశస్మిక పునరావృత్తివలనశరీరమునకపాయమురాఁగలదు. కాని యుత్తమసమాధిస్థితులు కలవనియు వానియందు చాలాకాలము జీవుడుంటచేఁ దిరిగిరాఁజాలఁడనియుఁ జెప్పఁబడుచున్నది. కారణమేమనగా జీవితమును వ్యక్తితో బంధింపఁబడియున్న సూత్రవశీకరణము దానికితప్పుచున్నది. శరీరము విడువఁబడుచున్నది. దేహము మొదటయుంచిన స్థితిలోనే నిలిచియుండును. చావదుకాని దానియందిదివరకు నివసించియున్న ప్రాణమును తిరిగి పొందఁజాలదు. తుదకు యోగి వృద్ధియొక్క యొకానొకస్థితిలో మరణములేక నేతనయిష్టానుసారముగా శరీరమును విడుచుటకు (ఇచ్ఛామృత్యువు) శక్తికలవాఁడగును. ఊర్ధ్వ ప్రాణ పశివాహ మార్గమున ననగా (ఉదాస) మార్గమున శరీరముననున్న బ్రహ్మరంధ్రమును దెరిచి దేహమును విడువఁగలఁడు. సమాధియందుఁ బ్రాణము విడుచుటవలన వాఁడు కాంక్షించుచున్న యుత్తమస్థితిని సరాసరి పొందఁగలఁడు.

స్వప్నావస్థయందే యనంత నిశ్చల సౌపానపంక్తికలదు. తీవ్రతలేని స్వప్నావస్థయందు పునరావృత్తి బహుసులభమై యుండును. తత్కాలమునకు మూఁడుబడియున్నను స్థూలప్రపంచ మింద్రియద్వారములయొద్దనే యుండును. స్వప్నావస్థ గాఢమైనకొలది బహిష్కరణము దూరమై యేకాగ్రతను భేదింపఁజాలదు. మానసమప్పుడు నిశ్చలసమాధి నొందినది. సమాధికిని సాధారణానిద్రకును సంపూర్ణమైనభేదమున్నది. యోగముయొక్క స్వప్నావస్థకును స్థూ

లముయొక్క స్వప్నావస్థకును విశేషభేదము కలదు. స్థూలస్వప్నము
 స్థూలమానసమునకు సంబంధించినది. యోగస్వప్నావస్థయందు సరి
 యైన సూక్ష్మామానసము స్థూలమానస సంపర్క మెంతమాత్రము
 లేకఁ బనిచేయుచున్నది. స్థూలమానసస్వప్నము లసంగర్భముల కల
 గలుపు. దేనిచుట్టు నధోమానసశక్తులు బుద్ధియనఁబడు చిత్తవివేచ
 నలకు వెలియై చలనవికారమల్లుచున్నవో యట్టి స్థూలప్రపంచము
 నుండివచ్చు నస్పష్టవిషయములకుఁ బ్రతిభావణములతో నాకలగలు
 పు కొంతమట్టు కేర్పడినదే. వికారమొందిన మెనడుకుసంబంధించిన
 జ్ఞాపకముల కలగలుపుచే గొంతమట్టు కేర్పడుచున్నది. మానసలో
 కమందుఁ బ్రయాణముచేయుచున్న జీవుని యాలోచనచే కొంతమట్టు
 కేర్పడుచున్నది. సాధారణముగా నీయోచనలు సంగర్భము వ్యక్తి
 లేనివై స్వీకరింపఁబడుచున్నవి. స్వీకరించుటలో విశేషముగా వికార
 మొందినవి. ఇతరస్వప్నవిషయములతో సమ్మేళన మొందినవి. మెన
 డుయొక్క జ్ఞాపకములతోను స్థూలప్రపంచమునుండి రాఁబడు నిం
 ద్రియవిషయముల వికారమొందిన ప్రత్యుత్తరములతోను నిండి
 యున్నవి. యోగస్వప్నావస్థయందైతే మానసము నిర్మలమై స్వా
 దీనము కలిగియున్నది. స్థూలప్రపంచచిషయము కాకపోయినను సంగ
 ర్భముతోఁ బనిచేయుచున్నది. ఏకాగ్రతనొందించి శక్తియుతముగఁ
 జేసి తనకు సాధారణముగానున్న చిత్తవృత్తులతోఁ జేసిన పైకి మి
 క్కిలి లేవనెత్తఁబడి మనోలోకములకు సంబంధించిన చిత్తవృత్తులతో
 నైనను బనిచేయఁగలిగియుండును. అది బహిష్కరణచానుభవమునుం
 డి తొలగుచున్నది. స్థూలేంద్రియములఁ గడలనివ్వదు. జడపదార్థ
 ములతో నుత్తరప్రత్యుత్తరముగల యాస్థూలేంద్రియద్వారముల
 మూయుచున్నది. తనకు స్వతసిద్ధమైన భావన, వివేచన, యాలో

చన దృష్టి మొదలైనవానిని జాగ్రద్వానసముయొక్క చంచలకల్లోలములులేని యేకాగ్రతచే జనించి వృద్ధిజేందిన శక్తి పవిత్రతలతోఁ బనిచేయుంచును. అది తనచిత్తమును నుపయోగించి తనలోనైన నావరణమందైన మానసఫలముల నీతిఫలములఁ గలిగించఁగలదు. ఆఫలములు సమాధి చాలించినతరువాత జాగ్రద్వస్థయందు నిలిచియుండి ప్రతిఫలములివ్వఁగలవు.

(1) స్వప్నావస్థకుండు శక్తులఁ బూర్తిగాఁ బొందవలెనన్న మొదటియవసరమేదనగా స్థూలేంద్రియములపై దృష్టి శబ్దము మొదలైనవాని దాడినావుటే. సూక్ష్మదేహమునకుండు సూక్ష్మేంద్రియములమూలకమున స్వప్ననిద్రాయందు బహిష్కరణమును దెలుసుకొనుటకుఁ బూర్తిగా సాధ్యముకలదు. మన కిష్టమున్నంతవరకు వానిని మనము తెలుసుకొనవచ్చును. జాగ్రత్తునందుకన్న మిక్కిలి విఫలముగాఁ దెలుసుకొనవచ్చును. సూక్ష్మేంద్రియముల ప్రభావము స్థూలావయవములకంటె మిక్కిలి గొప్పది. ఇంతయని చెప్పుటకు వీలులేనంత విఫలప్రభావముకలవిగాఁ జేయవచ్చును. సూక్ష్మేంద్రియములవలనఁ గలిగెడు బహిష్కరణవ్యక్తికంటె కేవలము వేరైనది. సాధారణమైనవ్యక్తికిని నిశ్చలసమాధికిని పోలికలేనేలేదు. ఏలనన స్థూలేంద్రియములయొత్తిడి సమాధినిభేదించి మనసును క్రిందికి దింపి తమకు స్వాధీనయధికారములుకల సాధారణస్థితిలోనికి మార్చుచున్నవి. కాని సూక్ష్మేంద్రియములు తమలోకమందును స్థూలావయవమందును స్వాధీనయధికారము కలిగియున్నవి. స్థూలప్రపంచము వానికిదూరమేకాని యని దానియందుసహితము పనిచేయఁగలవు. యోగమందు స్థూలేంద్రియకవాటముల మూయుటకు వివిధోపాయము లుపయోగింపఁబడుచున్నవి. అందుకొన్ని కేవల

స్థూలప్రక్రియలు. అన్నిటికంటె మిక్కిలి తృప్తికరమైనది యేకాగ్రతవలనకలిగెడి శక్తి. దానివలన మనస్సులోనికిదిగి యంతర్గతమై వెల్లిపిలుపులకుఁ గడుదూరమకాదు. (2) రెండవ యవసరమేమనగా స్థూలనిద్రను ప్రవేశింపనివ్వరాదు. మనస్సునకు సాధారణమైన యలవాటేదియనగా నంతర్గతమై స్థూలవిషయములతో సంబంధము విడిచినప్పుడు నిద్రయందు స్వప్నములయందాఁబడుట దానికి స్వభావము. కాబట్టి సమాధినిష్ఠకొఱకది యంతర్గతమొందింపఁబడినపుడు మొట్టమొదట దానికున్న యలవాటుచొప్పున కోరఁబడినవిరాక సాధారణముగావచ్చునట్టి స్థూలసుషుప్తి సంభవించును. మనస్సునకుండు యీయలవాటును దీసిపారవేయవలెను. స్వప్నావస్థయందు మానసము మేలుకొనియుండుట నేర్చుకొనవలెను. తన స్వాధీనముతప్పియుండిరాదు. బహిర్గతమకాదున్న న్యక్తితోఁగాక యంతఃస్వీకారమొందింపఁబడిన న్యక్తితో మేలుకొనియుండవలెను. అట్టి యంతర్గతమై రాశీభూతమైన న్యక్తియందుఁ బూర్తిగా నిమగ్నమొందియున్ననది తన సమస్త శక్తులతోఁ బనిచేయఁగలను.

స్వప్నావస్థయందుఁ గలిగెడి యనుభవములు పలువిధములై యున్నవి. సాధారణ మనోవ్యక్తులనఁబడు విచక్షణ విచుర్భన యిచ్చ యూహ మొదలైనవాని పూర్ణస్వాధీనముకలిగి వానిని తనకిష్టము వచ్చినరీతిని యేవిషయమునకైన యేపన్నికైన నుపయోగించుటే గాక స్థూలము మొదలు శ్రేష్ఠమైన మానసలోకములవరకుఁ దాను బ్రవేశించదలచిన లోకముతో సంబంధము స్థిరపరచఁగలదు. బహిర్గతమకాదున్న స్థూలేంద్రియము, స్వల్పహృద్భూతుండి విముక్తిగాంచిన యంతర్గత మానసమునకు గల సూక్ష్మత్వము, మార్దవము బహుశత్యముల వివిధసాధనములచే నిట్లుచేయుచున్నది. స్థూలప్ర

పంచమందుఁగాని యితరలోకములందుఁగాని సమస్తవస్తువుల నది మొదట కనుపించురూపముల (విగ్రహముల) సహాయమున తెలుసుకొనుచున్నది. సమాధియందు మానసము చిదాకాశమనఁబడు యంతర్వృద్దేశమునకుఁ జేరగలదు జడప్రపంచముయొక్క ఘనీభవించిన యాకాశమువలన నీసూక్ష్మాకాశ మావరింపఁబడుటచే స్థూలేంద్రియములకు గోచరించుటలేదు. భూలోకమంగుగాని యితరలోకములందుగాని గోచరించు సమస్తవస్తువులు వాని ప్రతివచనముల ప్రతిరూపముల ప్రతిధ్వనుల నీసూక్ష్మాకాశమందు నిర్మించుచున్నవి. వాని నీచిదాకాశము స్వీకరించి దాచుచున్నది.

దూరశ్రవణ దూరదర్శనమును విద్యలకిదేకారణము. జాగ్రద్మానసము సూక్ష్మాకాశరూపస్పృతి యనఁబడు స్వల్పజ్ఞానములో నికిఁబ్రవేశముగాంచుటే యీవిద్యలకు మూలము. దానివలన వర్తమానభూతపిషయములు తెలియుటేగాక భవిష్యద్విషయ పరిజ్ఞానము సహితము కలుగుచున్నది. కారణమేమనగా భవిష్యద్విషయములిది వరకే యుత్తమ మానసలోకములందు జ్ఞానదృష్టికి సంభవించేయున్నవి. కాబట్టి వాని రూపములు వర్తమానము మానసమందుఁ బ్రతిఫలింపకమానవు. కాని జాగ్రత్తునందసాధారమైనట్టియుఁ గష్టసాధ్యమై ప్రత్యేకమహాత్మ్యమువల్ల బ్రత్యేకశీక్షవల్లను గ్రహింపఁదగిన యీవిషయములు స్వప్నావస్థవ్యక్తికి స్వభావసిద్ధమైయున్నవి. అట్టి స్వప్నావస్థ యందగ్గతమానసము స్వాతంత్ర్యము గాంచినదగుటచే నీవిషయములు దానికి స్వతసిద్ధమైయుండును. అట్టి మానసమీరూపవ్యక్తిచేతనేగాక ప్రస్తుత మానసశాస్త్రములు తెలిపతి (Telepathy) యని పేరుపెట్టబడిన వ్యక్తివిశేషమునకు సరియైన భావజ్ఞానములేక భావస్వీకారముచే సహితము వివిధలోకవస్తు పరి

జాన మొందఁబడుచున్నది. కాని స్వప్నమానసముయొక్క శక్తులింత
 టితో సమాప్తమొందలేదు. అది సూక్ష్మదేహమందు తనకుఁదా
 బ్రవేశించి యితరలోకములందులేక యీలోకమందే దూరదేశము
 లకువెళ్లి యాప్రదేశమందు స్థూలరూపముతో సంచరించి యచ్చట
 జరుగుచున్నవిషయముల ప్రత్యక్షానుభవమును తేగలదు. లేక
 సూక్ష్మదేహమును స్వీకరించి దానితోఁ బ్రయాణముచేసి స్థూలదే
 హమును దావచ్ఛవరకు శవాకారముగా విడిచిపెట్టి యితరలోక
 సంచారము చేయఁగలదు.

సమాధియొక్క స్వప్నావస్థకుఁగల గొప్పయాధిక్యత యీ
 బహిర్విషయముల నొందుటేకాదు. దేనివలన జీవుఁడు విపులత్యో
 గ్నత్యాత్మాధికారముల వృద్ధి నొందునో యట్టి భావచిత్తహృదయ
 శక్తులఁ బొందించుట. ముఖ్యముగా దీనివలన నిందియవికారముల
 నుండి వైతొలగి యేకాగ్రతనొందిన యాత్మైకాంత పరిపూర్ణశక్తి
 యందు జీవుఁడు స్వేచ్ఛతగల వివేక భావ విచక్షణలచే మానసదృ
 ష్టి యైక్యతలచే నుత్తమాత్మ నతీతసత్యము నీశ్వరుని మహత్తునందే
 గాక కేవలశుద్ధస్థితియందు సహితము పొందుటకు సంసిద్ధుఁడగుచు
 న్నాఁడు. లేక సంతోషానురాగములతో నిమగ్నుఁడై పరిపూర్ణ
 యేకాంతమందు సమస్తానందాధికారియైన తనప్రియునితో నైక్య
 మొంది యానందించుటకు సంసిద్ధుఁడుకాఁగలఁడు.

పరిపూర్ణయోగమునకీ సమాధివిధాన మొకలోపము కలిగిం
 చునదిగాఁ గనుపించును. సమాధినిష్ఠ చాలించినతోడనే సంబంధము
 తెగును. జీవుఁడు వెలిజీవితముయొక్క బహుళత్వములోనికి యసం
 పూర్ణత్వములోనికి దిగిపోవును. ఆగాఢానుభవస్మృతిచే బహిష్కృత

మొంతవరకు లేవనెత్తఁగలదో యదితప్ప మరివేరుకనుపించదు. కాని యీబంధవిచ్ఛేదనమీ గొప్ప యంతరాయముతప్పనిది దాట వీలు లేనిదికాదు. మొదట యభ్యాసము పూర్తిగాలేక సమాధియందుఁ దోచినయనుభవము జాగ్రత్తునందు వ్యక్తముకాదు. కాని సమాధి వశమైనకొలది లోవెలిజ్ఞానమునకుఁగల యంతరము పోవుచున్నది. తరువాత నంతస్సంసిద్ధి బహిర్యక్తికి సాధ్యమై సాధారణానుభవమై జాగ్రత్తునకు సర్వసాధారణమైన మహత్తుగామారును. సాధారణ ముగా స్థూలముచేఁగప్పఁబడిన సూక్ష్మమానసము జాగ్రత్తునందు సహితము సామర్థ్యమొందుచున్నది. విపులతఁగాంచుచున్న మానవుఁడు స్థూల సూక్ష్మదేహములందు నివసించఁగలఁడు. సూక్ష్మ మానసవ్యక్తికలిగి దాని నుపయోగించఁగలఁడు. సూక్ష్మేంద్రియముల సూక్ష్మశక్తుల సూక్ష్మసామర్థ్యములఁగలిగి స్థూలమునకుపరి నున్న సత్యజ్ఞానానుభవస్వాధీన మొందుచున్నాఁడు.

సుషుప్త్యావస్థ యుత్తమమహత్తులోనికి భావతీతమైన శుద్ధ జ్ఞానములోనికి రాగాతీతమైన శుద్ధానందములోనికి చిత్తాతీతమైన శుద్ధాధికారములోని కెక్కుచున్నది. ప్రపంచవృత్తులు దేనినుండి యావిర్భవించుచున్నవో యట్టి సచ్చిదానంద యుత్తమస్థితితోఁ గలుపుటకు సుషుప్త్యావస్థద్వారము. కాని శబ్దాలంకారములవల్లఁబుట్టు చిక్కులఁ దప్పించుకొనుటకు జాగ్రత్తపడవలెను. ఈయుత్తమస్థితులకు స్వప్నముని సుషుప్తియని వాడుట సాధారణస్థూలమానసమున కలవాటుకాని యుత్తమలోకానుభవ విషయములఁదెలుపు మాట లే కాని వేరుకాదు. తృతీయావస్థయైన సుషుప్తియందాత్మయ వ్యక్త స్థితిలోనుండుననుట సత్యముకాదు. కాని సుషుప్త్యాత్మను ప్రజ్ఞయని వాడుచున్నారు. ప్రజ్ఞయనగా వివేకజ్ఞానముల కధికారి,

విజ్ఞానాత్మ, యీశ్వరుఁడు, స్థితిప్రభువు. స్థూలమానసమునకది నిద్ర. విపుల సూక్ష్మజ్ఞానమునకది విశేషజాగరణము. సాధారణ మానసానుభవమున కతీతమైనప్పటికి యట్టి మానసహద్దులోనికి రాఁగల సర్వము స్వప్నముగాఁ దోచును. కాని దానిహద్దుకుమించిన స్థితి యందేని స్వప్నములోఁ జూచినరీతినైన సత్యమునుజూడలేక తెలివి లేని స్వీకరించలేని యవ్యక్తములోఁ బ్రవేశించును. ఈహద్దు వ్యప్తి మానసమునకుఁగల శక్తి వృద్ధి మెళుకువననుసరించి మారుచుండును. మానసమునుసహితము దాటునంతవరకీ హద్దును పైకి పైకి నెట్టవచ్చును. ఊర్ధ్వ మానసస్థితులలో సమాధిజనిత యంతరనిర్నిద్రత్వమున్నను సాధారణమానసము మెళుకువతో నుండఁజాలదు. కాని యీలోపమును దీర్చుకొనవచ్చును. ఈస్థితులలో జీవుఁడు మేలుకొని యుండి విజ్ఞానభావము విజ్ఞానచిత్తము విజ్ఞానానందముల యందభికారమొందును. సమాధిలో నతఁడు దీనిని పొందఁగలిగినయడల నట్టి అనుభవస్మృతిశక్తుల జాగ్రత్తలోనికి తేఁగలఁడు. అంతకు బైస్థితియైన యానందావస్థయందు మేలుకొనియున్న జీవుఁడట్లే యేకాగ్రతయందుఁ బ్రపంచవ్యక్తియందుసహిత మానందావస్థమొక్క స్వాధీనముకలవాఁడగుచున్నాఁడు. కాని యాపైన కొన్నిస్థితులుండవచ్చును. అట్టిస్థితులనుండి యట్టిదనరాని నర్థనాతీశమైన “యేదో తెలియఁబడని యానందమందుంటినని స్థిత్యానందమందుంటినని” చెప్పుటతప్ప మరివేరుస్మృతి తేఁజాలఁడు. అనుభవమందు స్థితితో పాటు వ్యక్తి నశించుటచే స్థితిజ్ఞానముకూడ లేకపోవచ్చును. అప్పుడు జాద్దులనిర్వాణముమాత్రమే న్యాయమైనది ముఖ్యముగా న్యాయమైనదియై కానుపించును. జాగరణశక్తి యంతవృద్ధిగాంచిన నొకపై స్థితికలదని తోచుటచే నట్టిపైస్థితిలో నున్న పికి స్థానమున్నగుని కనుపించును.

యోగసమాధి తత్వమిట్టిది. దాని వివిధరూపముల నిచ్చట మనము చర్చించనవసరములేదు. పరిపూర్ణయోగమునకు దానివలన గల ద్వివిధప్రయోజనము దెలిపినఁజాలును. ఒకానొక హద్దునరకు సమాధియివ్వఁగల సమస్తము సమాధిలేకనే పొందవచ్చుననుట సత్యము. కాని యధ్యాత్మికానుభవమున కుత్తమస్థితులుకలవు. ప్రతి ఫలించు రూపమునగాక వాని ప్రత్యక్షానుభవము సమాధిమూలముననే పూర్తిగానొందుటకు సాధ్యమాను. మరియొకవిధముగాఁ బొందఁబడుదానికి సహితము సమాధి సిద్ధముగానున్న సాధనముల నిచ్చి యెక్కువ సహకారికాఁగల సామర్థ్యమును కలిగించును. ఉత్తమస్థితి నొకపర్యాయముపొందిన తదనుభవము జాగ్రత్తులోనికి సాధ్యమైనంతమట్లుకుఁ దేవచ్చును. సమస్తజీవితమును బరిగ్రహించునట్టి యోగమునకు సమాధివల్లకలుగు ప్రయోజము సమాధిజనితానుభవముల మనుష్యరూపముననున్న జీవుఁడు పూర్ణముగా మేలుకొనఁటకతని స్వాధీనానుభవములోనికిఁ దెచ్చుటే.

సంపూర్ణము.

